

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPY NA LATA 2017-2023

Łapy, 2017

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY	5
1.1. POZIOM KRAJOWY	5
1.2. POZIOM REGIONALNY	6
1.3. POZIOM LOKALNY	8
2. DIAGNOZA SYTUACJI I CZYNNIKÓW RYZYSOWYCH	9
2.1. SFERA SPOŁECZNA	9
2.2. SFERA GOSPODARCZA	31
2.3. SFERA ŚRODOWISKOWA.....	34
2.4. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	42
2.5. SFERA TECHNICZNA	59
3. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I REWITALIZACJI	66
3.1. POGŁĘBIONA ANALIZA SPOŁECZNA OBSZARU REWITALIZACJI	68
3.2. ANALIZA ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI	75
3.3. ZASIĘG I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU RWITALIZACJI	84
3.4. ANALIZA SWOT OBSZARU REWITALIZACJI.....	85
4. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	86
5. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	87
6. LISTA PLANOWANYCH, PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	89
7. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH RODZAJÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ	107
8. WZAJEMNE POWIĄZANIA ORAZ SYNERGIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH I SYNCHRONIZACJA EFEKTÓW ODDZIAŁYWANIA	110
8.1. KOORDYNACJA I SYNERGIA PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH EFS I EFRR	114
9. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI	115

10. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PRZEDSIĘWZIĘĆ ..	118
11. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	120
11.1. SPOTKANIA Z MIESZKAŃCAMI.....	120
11.2. BADANIE ANKIETOWE.....	122
11.3. SPOŁECZNE KARTY ZGŁOSZENIA PRZEDSIĘWZIĘCIA	124
11.4. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	125
12. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI.....	125
13. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI	126
13.1. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ.....	126
13.2. SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI.....	126
SPIS TABEL	128
SPIS WYKRESÓW.....	130

WSTĘP

Potrzeba opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapy zrodziła się na przełomie lat 2015/16. Uświadomiono sobie wówczas wagę opracowania dokumentu, który w sposób kompleksowy podchodzi do problemów na wyodrębnionym obszarze. W związku z tym, iż Gmina Łapy nie jest obszarem rozległym terytorialnie, władze Gminy znając jej specyfikę i problemy mieszkańców widziały potencjalne obszary nadające się do objęcia Programem oraz zdawały sobie sprawę, że tylko holistyczne do nich podejście do miasta, jako organizmu doprowadzić może do zniwelowania negatywnych zjawisk zarówno w kwestiach społecznych, jak i infrastrukturalnych, technicznych, gospodarczych i środowiskowych.

Już na przełomie 2015 i 2016 r. miały miejsce pierwsze spotkania z mieszkańcami, podczas których poruszane były kwestie rewitalizacji. Już na samym początku obszarem typowanym do objęcia Programem było ściśle centrum miasta. Jest ono bardzo specyficzne zarówno w kontekście społecznym, jak i infrastrukturalnym. Przez mieszkańców odbierane jest, jako brzydkie, nieprzyjemne, wzbudzające poczucie niższości, słabości, nijakości – czegoś gorszego. Koreluje to z sytuacją społeczną, jaka panuje na tym obszarze. Zamieszkuje go znacząca część populacji gminy ze względu na liczną zabudowę blokową. W czasach działalności dwóch największych zakładów mieszkania te należały do pracowników Cukrowni Łapy oraz Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Łapach. W obu tych miejscach pracowały niejednokrotnie całe rodziny, a nawet pokolenia (w ZNTK pracował dziadek, ojciec, matka i syn). W momencie likwidacji obu zakładów na przestrzeni około 1,5 roku pracę w nieco ponad 20 tysięcznej gminie straciło przeszło 1 000 osób. W dużej mierze byli to mieszkańcy bloków oraz domów na obszarze objętym rewitalizacją. Ich status materialny i społeczny niemal z dnia na dzień uległ drastycznemu spadkowi. Niemal z dnia na dzień całe rodziny traciły źródło utrzymania. I jak wspomniano wcześniej, często były to rodziny, które przez pokolenia pracowały w jednym miejscu i nie umiały odnaleźć się w nowej rzeczywistości – nie potrafiły szukać pracy, nie potrafiły pracować w innym miejscu i w ostateczności nie potrafiły utrzymać siebie i swoich dzieci. Duża część z nich dotąd tego nie potrafi. Często taka sytuacja ma wpływ na dzieci, które nie dość, że mają problem z zaspokojeniem podstawowych potrzeb, to także nie są w stanie rozwijać swoich pasji, talentów, zainteresowań, czy tak pożądaných na rynku pracy kompetencji kluczowych.

Przedmiotowy Program zgodny jest z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.). 20 grudnia 2016 r. Burmistrz Łap wystąpiła z pismem do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku oraz do Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku z wnioskiem o opinię odnośnie odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapy”. W odpowiedzi oba organy uznały, iż ze względu na zakres opracowania, jak i brak potencjalnego negatywnego oddziaływania na środowisko przedsięwzięć i projektów ujętych w Programie uzasadnione jest odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

1.1. POZIOM KRAJOWY

Lokalny program Rewitalizacji Gminy Łapy zgodny jest z następującymi dokumentami na szczeblu krajowym:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel I.3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
- Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki
- Cel II.3 Wzrost innowacyjności gospodarki
- Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego
- Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- Cel III.1 Integracja społeczna
- Cel III.3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Celem głównym założonym do osiągnięcia w wyniku wdrożenia zapisów dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach
- Cel 4 Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
- Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
- Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) to **rządowa wizja rozwoju polskich regionów** do 2020 roku. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 - Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

1.2. POZIOM REGIONALNY

- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020 – jest dokumentem określającym zasady, obszary i kierunki interwencji polityki rozwoju regionu w horyzoncie czasowym niewykraczającym poza okres objęty aktualnie obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 1 Konkurencyjna gospodarka
- Cel 2 Powiązania krajowe i międzynarodowe

- Cel 3 Jakość życia

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020 - jest jednym z narzędzi realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020* oraz stanowi instrument realizacji *Umowy Partnerstwa*, która określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych, tj. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;
- Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego;
- Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją;
- Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;
- Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020 - Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Zaspokajanie potrzeb rodzin w województwie podlaskim
- Wypełnianie funkcji rodziny
- Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej
- Efektywna pomoc społeczna
- Kapitał społeczny

- Strategia Rozwoju Powiatu Białostockiego na lata 2011-2020 – dokument ten określa kierunki rozwoju i priorytetów na przyszłość dla dobra lokalnej społeczności. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 2 Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu przy współpracy z samorządami gmin
- Cel 4 Podnoszenie standardów edukacyjnych
- Cel 5 Zwiększenie efektywności i skuteczności pomocy społecznej

1.3. POZIOM LOKALNY

- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Łapy na lata 2016-2020 – określa kierunki rozwoju Gminy Łapy. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 1 Nowoczesna infrastruktura
- Cel 2 Nowoczesna edukacja i kapitał społeczny
- Cel 3 kompleksowa rewitalizacja Gminy Łapy
- Cel 4 Dynamiczny rozwój gospodarczy
- Cel 5 Kultura, sport i turystyka zgodna z oczekiwaniami mieszkańców

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 - opracowano go z myślą o ciągłej potrzebie inicjowania wyspecjalizowanych procesów wsparcia społecznego. Głównym jego celem jest realizacja zadań gminnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel B1 Poprawa jakości i skuteczności działań osób i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Cel B2 Rozbudowanie lokalnej oferty pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony osób krzywdzonych
- Cel C.1 Opracowanie i realizacja działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta i Gminy Łapy na 2017 rok - określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki, minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków, jak również określa sposób realizacji zadań własnych gminy. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 1 Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, dzieci i rodzin
- Cel 2 Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- Cel 3 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych w Świetlicach
- Cel 4 Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie gminy Łapy oraz zmniejszenie rozmiaru już istniejących

- Cel 6 Propagowanie zdrowego stylu życia i świadomych wyborów ze szczególnym zwróceniem uwagi na dzieci i młodzież

- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Łapy na lata 2014 – 2021 - Integracja i rozwiązywanie problemów społecznych jest obok rozwoju infrastruktury jednym z najważniejszych zadań każdej gminy i miasta. Podstawę do realizacji działań w tym obszarze, do podejmowania interwencji społecznych, pomocowych i profilaktycznych stanowi Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z przedmiotowym dokumentem w następujących obszarach:

- Cel 1 Wspieranie rodzin i zapobieganie kryzysom w rodzinach
- Cel 2 Rozwój rynku pracy i pomoc osobom bezrobotnym
- Cel 3 Wzmocnienie systemu wsparcia i aktywności osób starszych i niepełnosprawnych
- Cel 5 Budowanie systemu bezpieczeństwa

- Program „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 - jest programem osłonowym w rozumieniu art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej dotyczącym realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt. 3 i pkt. 14 ustawy o pomocy społecznej. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy wykazuje zgodność z celem przedmiotowego dokumentu, określonym jako ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji.

2. DIAGNOZA SYTUACJI I CZYNNIKÓW KRYZYSOWYCH

2.1. SFERA SPOŁECZNA

2.1.1. DEMOGRAFIA

Analiza struktury demograficznej jest niezwykle istotna w kontekście dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Łapy, ponieważ determinuje skalę i rodzaj potrzeb lokalnej społeczności.

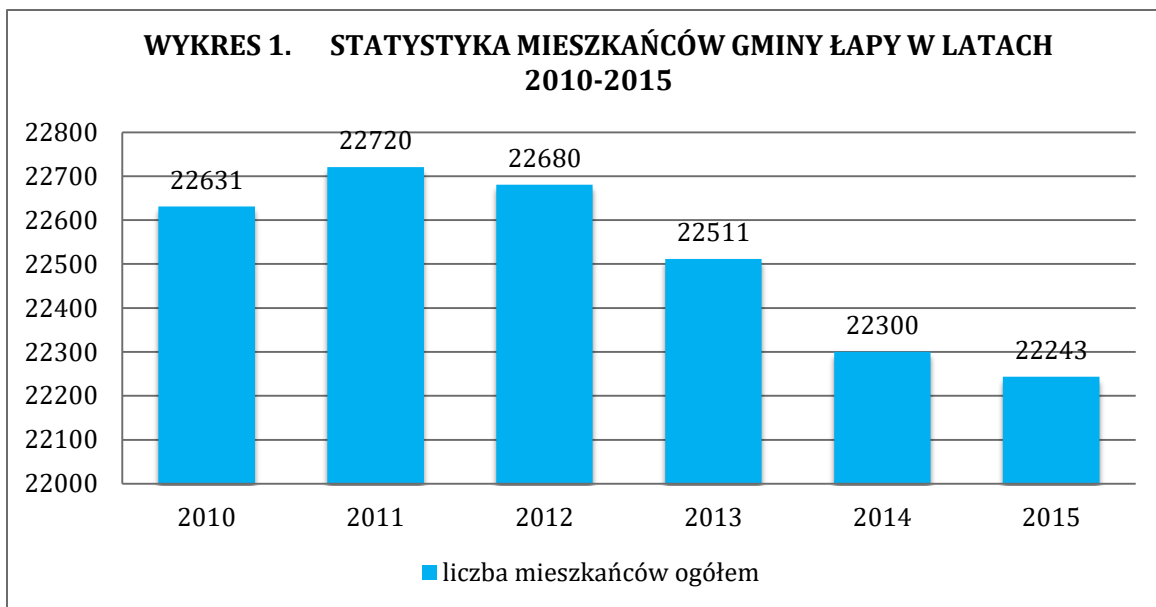
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec roku 2015 na terenie miasta i gminy Łapy zamieszkiwało 22243 osób. W ostatnich latach widoczny jest spadek ogólnej liczby mieszkańców, za wyjątkiem roku, 2011 w którym odnotowany został wzrost. W porównaniu do roku 2010 ogólna liczba mieszkańców zmalała o 388 osób – w mieście nastąpił spadek o 237 osoby, zaś liczba ludności na terenach wiejskich zmniejszyła się o 151 osób. Wpływ na liczbę ludności, oprócz przyrostu naturalnego, ma saldo migracji.

Na terenie gminy Łapy większą liczbę mieszkańców stanowią kobiety – 51,32% (wg stanu z 31.12.2015 r.) trend ten występuje zarówno w mieście - 51,57 % populacji to kobiety, jak i na terenach wiejskich – 50,71 %.

TABELA 1. STATYSTYKA MIESZKAŃCÓW W GMINIE ŁAPY W LATACH 2010-2015

LATA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MIASTO ŁAPY	16049	16200	16124	16002	15879	15812
w tym:						
kobiety	8270	8344	8333	8262	8202	8154
mężczyźni	7779	7856	7791	7743	7677	7658
GMINA ŁAPY	6582	6520	6556	6506	6421	6431
w tym:						
kobiety	3336	3300	3312	3290	3247	3261
mężczyźni	3246	3220	3244	3216	3174	3170
OGÓŁEM	22631	22720	22680	22511	22300	22243
kobiety	11606	11644	11645	11552	11449	11415
mężczyźni	11025	11076	11035	10959	10851	10828

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015, wg. stanu na 31.12.2015 r.

W przypadku struktury mieszkańców ze względu na płeć, gmina Łapy, zarówno jak i teren miejski, notowała przewagę kobiet nad mężczyznami. W 2015 roku na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet. Współczynnik feminizacji społeczeństwa Miasta i Gminy Łapy był nieznacznie wyższy od współczynnika odnotowanego dla kraju (107 kobiet na 100 mężczyzn). Większą wartość współczynnika feminizacji osiągnął dla przestrzeni miejskich w kraju (111) oraz przestrzeni miejskich w województwie podlaskim (110), natomiast wartość niższą dla powiatu białostockiego (103).

TABELA 2.

WSPÓLCZYNNIK FEMINIZACJI

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	WSPÓLCZYNNIK FEMINIZACJI OGÓLEM					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	107	107	107	107	107	107
PODLASKIE	105	105	105	105	105	105
MIASTO I GMINA ŁAPY	105	105	106	105	106	105
MIASTO ŁAPY	106	106	107	107	107	106

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Gęstość zaludnienia, na koniec grudnia 2015 r., wyniosła 1302 osoby na 1 km² powierzchni miasta i 56 osób na 1 km² powierzchni terenów wiejskich. Wraz z odnotowywanym spadkiem ludności – maleje również gęstość zaludnienia na terenie gminy Łapy. Na przestrzeni pięciu lat gęstość zaludnienia w Mieście Łapy zmalała o 36 osoby na 1 km². Analogicznie przedstawia się sytuacja na terenach wiejskich jednakże tutaj spadek nie jest aż tak wysoki – w 2012 roku ludność na 1 km² wynosiła 57 osób zaś w 2015 roku już 56 osoby – gęstość zaludnienia spadła o 1 osobę na 1 km².

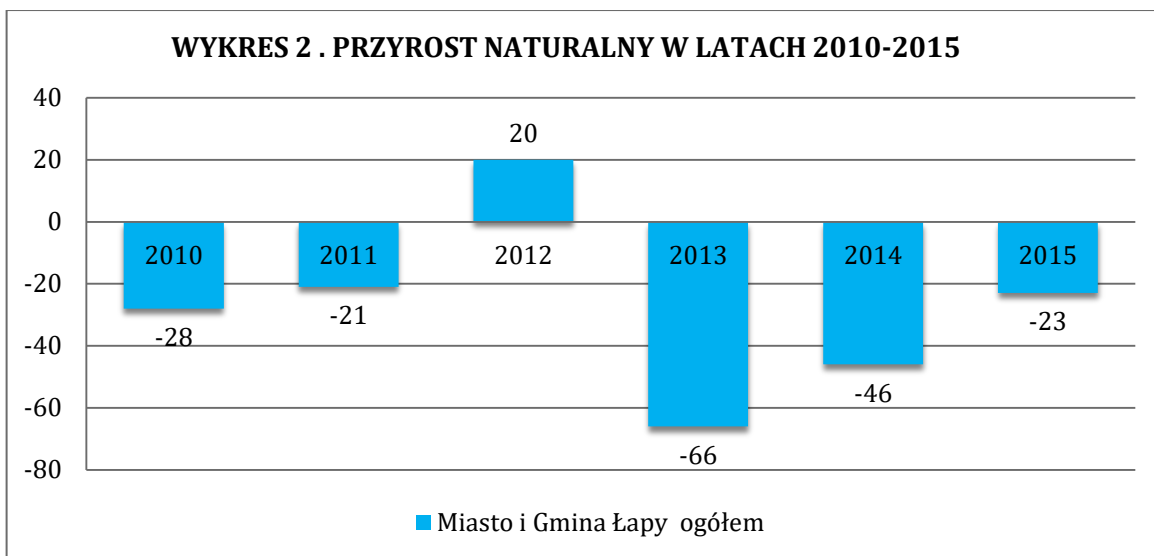
TABELA 3.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	Osoba
POLSKA	123	123	123	123	123	123
PODLASKIE	60	59	59	59	59	59
POWIAT BIAŁOSTOCKI	48	48	49	49	49	49
MIASTO I GMINA ŁAPY	179	178	178	176	175	174
MIASTO ŁAPY	1338	1334	1328	1318	1308	1302

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Od 2010 roku w gminie Łapy odnotowywany jest, za wyjątkiem roku 2012, ujemny przyrost naturalny. Najniższy, ujemny przyrost naturalny wystąpił w 2013 roku i wyniósł -66 (zmarło 226 osoby a urodziło się 160).

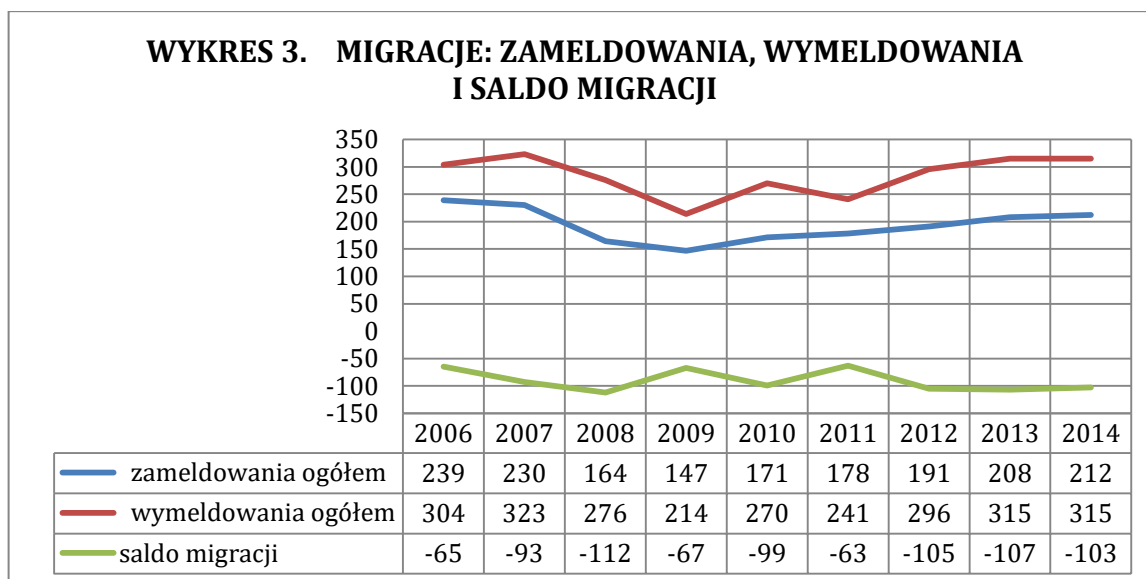

Źródeł niekorzystnej sytuacji demograficznej należy poszukiwać w migracjach oraz ruchu naturalnym. Najniższą wartość wskaźnika urodzeń w gminie Łapy odnotowano w 2013 roku – było to tylko 7,1 urodzeń na 1000 mieszkańców (w tym czasie w kraju było 9,6 urodzeń). Znaczny spadek liczby mieszkańców spowodowany był m. in. wysokimi wskaźnikami zgonów. W 2015 roku na 1000 mieszkańców miasta odnotowano 9,46 zgonów. Niskie wskaźniki urodzeń oraz wysokie wskaźniki zgonów – wpłynęły na ujemne saldo przyrostu naturalnego. Najniższą wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców odnotowano w 2013 roku. W 2015 roku saldo przyrostu naturalnego nadal było ujemne – wynosiło -1.

TABELA 4. WYBRANE WSKAŹNIKI MODUŁU GMINNEGO W LATACH 2010-2015

Wskaźniki modułu gminnego	2010	2011	2012	2013	2014	2015
małżeństwa na 1000 ludności						
miasto	6,3	6,4	6	4,5	6,6	5,9
tereny wiejskie	4,4	4,3	5,7	3,2	5,9	8
Gmina Łapy - razem	5,7	5,8	5,9	4,1	6,4	6,5
urodzenia żywe na 1000 ludności						
miasto	8	7,3	8,4	6,7	9,3	8,3
tereny wiejskie	10,6	7,2	8,5	8,1	7,3	8,6
Gmina Łapy - razem	8,6	7,2	8,4	7,1	8,7	8,4
zgony na 1000 ludności						
miasto	9,2	6,53	6,87	9,41	9,27	7,96
tereny wiejskie	12	12,25	9,23	11,47	14,35	13,17
Gmina Łapy - razem	9,84	8,17	7,55	10,01	10,73	9,46
przyrost naturalny na 1000 ludności						
miasto	-1,2	0,7	1,5	-2,7	0	0,4
tereny wiejskie	-1,2	-5,1	-0,8	-3,4	-7,1	-4,5
Gmina Łapy - razem	-1,2	-0,9	0,9	-2,9	-2	-1

Kolejnym zjawiskiem, które wpływa na powiększanie się lub pomniejszanie populacji danej jednostki terytorialnej są migracje. Gmina Łapy doświadczyła negatywnego zjawiska odpływu mieszkańców z miasta wskutek migracji. Na przestrzeni 9 lat 2006 – 2014 odpływ ten był znaczny. W każdym roku analizowanego okresu – notowano ujemne saldo migracji, przekraczające nawet 100 osób. Najniższą wartość salda migracji odnotowano w 2008 roku – 112.

Szczególną uwagę należy zwrócić na strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku. Zarówno w ujęciu krajowym, regionalnym, jak i lokalnym odnotowuje się systematyczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Skutkiem owych dynamicznych zmian jest proces starzenia się społeczeństwa. W strukturze mieszkańców gminy Łapy wg. grup ekonomicznych na dzień 31.12.2015 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym (osoby do 18 roku życia) wynosił 15,71% , w wieku produkcyjnym 63,63% (dla mężczyzn przyjęto wiek 18-65 dla kobiet 18-60), natomiast w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek powyżej 65 roku życia dla kobiet powyżej 60 roku życia) 20,66%.

TABELA 5. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY ŁAPY WG. GRUP EKONOMICZNYCH WG. STANU NA 31.12.2015 R.

GRUPY EKONOMICZNE	PLEĆ	WG. STANU 31.12.2015	
		LICZBA	%
OGÓŁEM	Kobiety	11415	51,32
	Mężczyźni	10828	48,68

	Razem	22243	100,00
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY	K	1705	7,67
	M	1789	8,04
	R	3494	15,71
WIEK PRODUKCYJNY	K	6587	29,61
	M	7567	34,02
	R	14154	63,63
WIEK POPRODUKCYJNY	K	3123	14,04
	M	1472	6,62
	R	4595	20,66

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych wg. stanu na 31.12.2015 r.

TABELA 6. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW W PODZIALE NA MIASTO I TERENY WIEJSKIE WG. GRUP EKONOMICZNYCH WG. STANU NA 31.12.2015 R.

GRUPY EKONOMICZNE	PLEĆ	MIASTO		TERENY WIEJSKIE	
		LICZBA	%	LICZBA	%
OGÓLEM	Kobiety	8154	51,57	3261	50,71
	Mężczyźni	7658	48,43	3170	49,29
	Razem	15812	100,00	6431	100,00
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY	K	1163	7,36	542	8,43
	M	1262	7,98	527	8,19
	R	2425	15,34	1069	16,62
WIEK PRODUKCYJNY	K	4774	30,19	1813	28,19
	M	5397	34,13	2170	33,74
	R	10171	64,32	3983	61,93
WIEK POPRODUKCYJNY	K	2217	14,02	906	14,09
	M	999	6,32	473	7,35
	R	3216	20,34	1379	21,44

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych wg. stanu na 31.12.2015 r.

Ocenę sytuacji demograficznej uzupełniają wskaźniki obciążenia demograficznego. Pierwszy z nich określa liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku miasta i gminy Łapy, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 53,2 osób w wieku nieprodukcyjnym w roku 2010 zaś w 2015 liczba ta wzrosła do 57,1.

Kolejny ze wskaźników określa, ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2015 roku na 100 dzieci i młodzieży do lat 17 w mieście i gminie Łapy przypadało aż 131,5 osób starszych (w wieku poprodukcyjnym), podczas gdy średnia dla Polski wynosiła 105,2 osób w wieku poprodukcyjnym na 100

osób w wieku przedprodukcyjnym. Liczba ta wzrosła o 36,3 osoby w porównaniu do roku 2010.

Trzeci ze wskaźników określa liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2015 roku na 100 mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym przypadało aż 32,5 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Ww. wskaźniki potwierdzają niekorzystaną sytuację demograficzną w za terenie całej gminy Łapy. Widoczny był bardzo duży odsetek osób w wieku poprodukcyjnym oraz wzrastające obciążenie demograficzne społeczeństwa miasta (liczba pracujących utrzymuje coraz większą liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, co związane jest z dynamicznym przyrostem osób w wieku poprodukcyjnym).

TABELA 7. WYBRANE WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W LATACH 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym						
miasto	48,4	48,9	50,2	51,2	53,1	55,5
tereny wiejskie	66,7	65,1	64	62,9	60,2	61,5
Gmina Łapy - razem	53,2	53,2	53,9	54,4	55,1	57,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym						
miasto	90,7	100	108,3	117,1	124,5	132,6
tereny wiejskie	105,1	108,3	117,9	121,2	125,8	129
Gmina Łapy - razem	95,2	102,6	111,3	118,4	124,9	131,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym						
miasto	23	24,5	26,1	27,6	29,4	31,6
tereny wiejskie	34,2	33,9	34,6	34,4	33,5	34,6
Gmina Łapy - razem	26	27	28,4	29,5	30,6	32,5

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Dynamika zmian liczby ludności określonych jednostek terytorialnych, kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu migracyjnego (głównie zarobkowa).

2.1.2. RYNEK PRACY

Na terenie Gminy Łapy znajduje się Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach, który swym zasięgiem obejmuje Gminę i Miasto Łapy, Gminę Poświętne i Gminę Turośl Kościelna. Głównym celem i zadaniem Powiatowego Urzędu Pracy jest udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskiwaniu zatrudnienia oraz pomoc pracodawcom w znajdowaniu i zatrudnianiu odpowiednich pracowników.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu miasta i gminy Łapy na dzień 31 grudnia 2015r. wynosiła 1476 osób, w tym: liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 617,

prawo do zasiłku posiadało 126 osób, bez prawa do zasiłku było 1350 osób, zamieszkałych na wsi 360 osób.

W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego nastąpił spadek bezrobocia o 2,5 %.

TABELA 8. LICZBA BEZROBOTNYCH W GMINIE ŁAPY W LATACH 2010-2015

LICZBA BEZROBOTNYCH W GMINIE ŁAPY						
STAN NA:	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LICZBA OS. BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	1842	1630	1715	1695	1513	1476
<i>W TYM</i>						
<i>KOBIETY</i>	785	709	712	693	650	764
<i>MĘŻCZYŹNI</i>	1057	921	1003	1002	863	712

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

TABELA 9. OSOBY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY WG. STANU NA 31.12.2015 R.

	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM
do 30 roku życia	482	32,7
w tym do 25 roku życia	234	15,9
długotrwale bezrobotne	1004	68,0
powyżej 50 roku życia	405	27,5
korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	63	4,3
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	172	11,6
niepełnosprawni	41	2,3

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy to grupa osób, która ze względu na szczególne uwarunkowania ma znaczne problemy z wyjściem ze stanu bezrobocia. 90,9 % spośród ogółu zarejestrowanych z miasta i gminy Łapy na koniec grudnia kwalifikuje się do grupy znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zdecydowaną większość ww. bezrobotnych, bo aż 68,0 % stanowią osoby długotrwale bezrobotne tj. osoby pozostającej w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. 32,7 % bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia. Nieco mniej, bo 27,5 % bezrobotnych to osoby powyżej 50 roku życia. Pozostałe grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy są mniej liczne. Najmniej, bo tylko 2,3 % ogółu bezrobotnych stanowią osoby niepełnosprawne.

TABELA 10.

**ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU
(STAN NA 31.12.2015 R.)**

WIEK W LATACH	LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓLEM		
	OGÓLEM	W TYM KOBIETY	% UDZIAŁ DO OGÓŁU BEZROBOTNYCH
18-24	230	87	15,6
25-34	463	211	31,4
35-44	257	112	17,4
45-54	266	131	18,0
55-59	186	66	12,6
60 lat i więcej	74	10	5,0
ogółem	1476	617	100%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Z analizy powyższej struktury wynika, że **najliczniejszą grupę bezrobotnych w końcu roku 2015 r. stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata i stanowią 31,4 % ogółu bezrobotnych.**

Drugą grupę stanowią osoby w wieku 45-54 lata, która stanowi 18,0 %. oraz w wieku 35-44 lata - 17,4 % . Najmniej zarejestrowanych jest osób w przedziale 60lat i więcej – 74 osoby (5,0 %).

TABELA 11.

**ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU
WYKSZTAŁCENIA (STAN NA 31.12.2015 R.)**

WYKSZTAŁCENIE	LICZBA BEZROBOTNYCH		% UDZIAŁ DO OGÓŁU BEZROBOTNYCH
	OGÓLEM	W TYM KOBIETY	
Wyższe	158	96	10,7
policealne i śr. zaw.	447	180	30,3
śr. ogólnokształcące	170	91	11,5
zasadnicze zawodowe	420	142	28,5
gimnazjalne i poniżej	281	108	19,0
ogółem	1476	617	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

W ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych największy udział mają osoby o wykształceniu policealnym i średnim zawodowym – 30,3 % ogółu. Nieco mniejszy jest procent osób bezrobotnych z wykształceniem zawodowym – 28,5 %. Najmniejszy odsetek wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 10,7 %.

TABELA 12.

**ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG STAŻU PRACY
(STAN NA 31.12.2015 R.)**

STAŻ PRACY W LATACH	LICZBA BEZROBOTNYCH		% UDZIAŁ DO OGÓŁU BEZROBOTNYCH
	OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	
do 1 roku	227	109	15,4
1-5	285	117	19,3
5-10	162	70	11,0
10-20	183	92	12,4
20-30	157	43	10,6
powyżej 30 lat	91	19	6,2
bez stażu	371	167	25,1
ogółem	1476	617	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Najwięcej wśród bezrobotnych z gminy Łapy stanowią osoby nieposiadające stażu pracy (bez stażu) - **25,1 % ogółu zarejestrowanych**. Następną najliczniejszą grupą są osoby ze stażem od 1 roku do 5 lat - 19,3 %.

Najmniej było zarejestrowanych bezrobotnych posiadających staż pracy powyżej 30 lat – 91 osób (6,2 %).

TABELA 13.

**ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA
BEZ PRACY (STAN NA 31.12.2015 R.)**

CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY W M-CACH	LICZBA BEZROBOTNYCH		% UDZIAŁ DO OGÓŁU BEZROBOTNYCH
	OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	
do 1 m-ca	95	35	6,4
1 - 3	213	81	14,4
3 – 6	187	90	12,7
6 – 12	290	117	19,6
12 – 24	255	103	17,3
powyżej 24 m-cy	436	194	29,5
ogółem	1476	617	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Jednym z czynników charakteryzujących kondycję lokalnego rynku pracy jest czas pozostawania przez osoby bezrobotne bez zatrudnienia. Czas pozostawania bez pracy wpływa na aspekty życia codziennego osób bezrobotnych, zmniejsza szanse na znalezienie pracy, co w konsekwencji stwarza zagrożenie wykluczenia społecznego. **Wśród zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Łapy najliczniejszą grupę stanowiły**

osoby pozostające bez pracy powyżej 24 m-cy – 29,5 %. Najmniejszy odsetek tj. 6,4 % ogółu stanowili bezrobotni pozostający bez pracy do 1 miesiąca.

Do najważniejszych cech charakteryzujących bezrobocie w gminie Łapy zaliczyć należy:

1. **Zjawisko sezonowości.** Miesiące wiosenne są okresami spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Ta sytuacja wynika między innymi z rozpoczynania prac sezonowych głównie w budownictwie, rolnictwie. Tradycyjnie, zwiększone rejestracje bezrobotnych przypadają w miesiącach kończących i rozpoczynających rok.
2. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych **przeważają mężczyźni** (w gminie Łapy - 58,2%).
3. **Bardzo mały odsetek osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku** (w gminie Łapy – 8,5 %).
4. **Utrzymywanie się nadal niekorzystnych cech w strukturze bezrobocia:**
 - **bardzo wysoki pozostaje poziom bezrobocia długotrwałego** (ta grupa bezrobotnych stanowiła 68,0 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Łapy),
 - **wysoki odsetek osób bezrobotnych w przedziale wiekowym 25-34 lata – 31,4 %** ogółu bezrobotnych,
 - **długotrwałe pozostawanie bez pracy powyżej 12 m-cy – 46,8 %** - ogółu bezrobotnych (**Niższy wiek i wyższy poziom wykształcenia** zmniejszają prawdopodobieństwo pozostawania bez pracy powyżej 12 miesięcy,
 - **wysoki udział bezrobotnych bez stażu pracy – 25,1 %.**
5. **W najkorzystniejszej sytuacji na rynku pracy są osoby o najwyższych kwalifikacjach zawodowych** (w gminie Łapy w końcu grudnia 2015 r. wyższe wykształcenie posiadało 158 osób – 10,7 %).

Stopa bezrobocia (procentowy udział bezrobotnych do osób czynnych zawodowo) w powiecie białostockim w końcu grudnia 2015r. wynosiła 14,3% (11,8% w województwie podlaskim, 9,8 % w kraju) i była niższa o 2 punkty procentowe niż przed rokiem.

Zróźnicowanie poziomu bezrobocia w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego/ regionach kraju. Ta niejednorodność jest wynikiem zarówno nierównomiernego rozwoju społeczno – gospodarczego regionów. Obrazuje to np. wskaźnik stopy bezrobocia. Rozpiętość przedziału wielkości wskaźnika stopy bezrobocia, tj. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą w powiatach województwa podlaskiego wynosiła w końcu grudnia 2015 r. **11,3 p. p (powiat suwalski - 7,1 %, powiat grajewski – 18,4 %)**. Różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą w województwach wynosiła 10,1 p. p (wielkopolskie – 6,2 %, warmińsko-mazurskie 16,3 %).

Najniższa stopa bezrobocia w województwie podlaskim w końcu grudnia 2015 r. zarejestrowana została w:

powiat suwalski	7,1 %
powiat bielski	7,6 %
powiat wysokomazowiecki	7,8 %

Najwyższa stopa bezrobocia w województwie podlaskim w końcu grudnia 2015 r. zarejestrowana została w:

powiat grajewski	18,4 %
powiat kolneński	17,0 %
powiat sejnieński	16,4 %

Powiat białostocki ze stopą bezrobocia 14,3 % znalazł się na 6 miejscu w województwie licząc od najwyższej stopy bezrobocia (województwo podlaskie - 17 powiatów, w tym 3 miasta na prawach powiatu - Białystok, Łomża, Suwałki).

Najniższa stopa bezrobocia w końcu grudnia 2015 r. zarejestrowana została w:

województwo wielkopolskie	6,2 %
województwo śląskie	8,2 %
województwo mazowieckie i małopolskie	8,4 %

Najwyższa stopa bezrobocia w końcu grudnia 2015 r. zarejestrowana została w:

województwo warmińsko-mazurskie	16,3 %
województwo zachodniopomorskie i kujawsko-pomorskie	13,3 %
województwo podkarpackie	13,2 %

Według rejestrowanej stopy bezrobocia na koniec grudnia 2015 r. województwo podlaskie (11,8 %) znalazło się na 6 miejscu w kraju, licząc od najwyższej stopy bezrobocia.

2.1.3. UBÓSTWO

Zakres prowadzonych działań rewitalizacyjnych w znacznym stopniu uzależniony jest od rozpoznania problemów społecznych występujących na obszarze zdegradowanym. Dlatego też analiza istniejących problemów i zakresu działalności instytucji pomocy społecznej stanowi istotny element diagnozy.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Łapy realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach. Zgodnie z danym MOPS w Łapach na koniec 2015 roku na terenie gminy Łapy z pomocy społecznej korzystało łącznie 1343 rodzin.

Najczęstszymi powodami udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w Gminie jest ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Tabela nr 14. przedstawia powody udzielenia pomocy i wsparcia rodzinom na terenie gminy Łapy w ostatnich pięciu latach kalendarzowych.

TABELA 14.

**POWODY UDZIELANIA ŚWIADCZEŃ Z ZAKRESU POMOCY
SPOŁECZNEJ W LATACH 2011-2015**

LP.	RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN				
		2011	2012	2013	2014	2015
1.	Ubóstwo	561	619	909	1124	1163
2.	Sieroctwo	5	3	2	1	1
3.	Bezdomność	31	16	24	25	14
4.	Ochrona macierzyństwa	232	231	239	243	163
	w tym wielodzietność	130	128	136	160	113
5.	Bezrobocie	1053	1048	1147	1135	1055
6.	Niepełnosprawność	230	210	230	242	228
7.	Długotrwała choroba	484	448	475	366	240
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym :	197	196	187	180	166
	- rodziny niepełne	161	155	151	145	109
	- rodziny wielodzietne	30	31	25	38	62
9.	Przemoc w rodzinie	29	37	4	4	41
10.	Alkoholizm	40	37	39	32	21
11.	Narkomania	0	0	1	1	2
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	17	19	12	10
13.	Zdarzenie losowe	16	7	8	11	2
14.	Sytuacja kryzysowa	26	12	4	22	3

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach

Powyższe liczby i zanotowane wskaźniki stanowią dla MOPS płaszczyznę działań w zakresie form wsparcia wdrażania programów walki z wykluczeniem i marginalizacją. Zadanie pobudzania społecznej aktywności odnosi się zarówno do osób i rodzin, jak i do środowisk lokalnych. Główną przyczyną przyznania pomocy społecznej w gminie Łapy było ubóstwo oraz bezrobocie. Ogółem w 2015 roku jako powód ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej – 1163 rodzin wskazało ubóstwo i 1055 bezrobocie.

Analizę danych statystycznych klientów w MOPS w Łapach w ostatnich latach przedstawia tabela nr 15.

Wraz ze zmniejszeniem się liczby gospodarstw domowych otrzymujących pomoc społeczną, zmniejszeniu uległa również liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego. W 2015 roku z pomocy społecznej korzystało 2903 mieszkańców miasta.

TABELA 15. ŚWIADCZENIA PRYZYKNANE W LATACH 2011-2015

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2015	1343	2 903	5 243 948,00
2014	1483	3 252	5 162 823,00
2013	1 494	3 335	5 083 523,00
2012	1398	3214	4 276 154,00
2011	1 398	3 255	4 511 130,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach

2.1.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I CHOROBA

Niepełnosprawność jest stanem będącym efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego wynikającego z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania podstawowych czynności życiowych, tj. samoobsługa, przemieszczanie się, czynności manualne, orientacja w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego. Przez osobę niepełnosprawną prawnie rozumie się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Prawo do uzyskania pomocy, a także rozmiar udzielonej pomocy zależą od stopnia niepełnosprawności: znacznego, umiarkowanego lub lekkiego. Osoby niepełnosprawne są statystycznie gorzej wykształcone, przejawiają mniejszą aktywność zawodową, a w konsekwencji częściej narażone są na ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Jednym z problemów osób niepełnosprawnych jest występowanie w ich środowisku znacznego bezrobocia. Głównymi problemami związanymi z bezrobociem niepełnosprawnych są:

- niższa atrakcyjność osoby niepełnosprawnej na rynku pracy,
- niedobór stanowisk pracy dla osób z niektórymi schorzeniami,
- niskie wykształcenie i kwalifikacje.

Niepełnosprawność członka rodziny może prowadzić do pogorszenia kondycji finansowej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową. Sytuacja taka spowodowana jest dużymi wydatkami na leczenie i rehabilitację oraz inne świadczenia będące udziałem rodzin. Dlatego też rodziny takie często zwracają się o pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach.

Zły stan zdrowia jest jedną z najczęstszych przyczyn udzielania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej. Długotrwała lub ciężka choroba jako przesłanka do udzielenia pomocy nie jest ściśle zdefiniowana przez ustawodawcę. Pojęcie długotrwałej

choroby wydaje się, że będzie się odnosiło do chorób, których leczenie wymaga procesu trwającego w czasie, w wielu przypadkach wyleczenie nie będzie możliwe, a jedynie zminimalizowanie występujących objawów. Do stwierdzenia występowania powyższej okoliczności będą uprawnieni lekarze, którzy wystawiają zaświadczenia o długotrwałej chorobie. Osoby przewlekle lub ciężko chore spotykają się z podobnymi problemami jak osoby niepełnosprawne, ponieważ często nie są w stanie aktywnie uczestniczyć w tzw. normalnym życiu. Borykają się również z: bezrobociem, utrudnieniami w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej, czy kosztownością procesu leczenia. Osoby, których dotyka długotrwała lub ciężka choroba mają często ograniczone możliwości znalezienia pracy. Sprawy te mają zasadniczy wpływ na sytuację materialną rodzin osób chorych, dlatego też często stają się oni klientami MOPS.

W 2015 roku wg danych MOPS w Łapach, jako powód niepełnosprawności przy ubieganiu się o świadczenia społeczne wskazało 228 osób, natomiast jako powód długotrwałej lub ciężkiej choroby - 240 osoby.

2.1.5. PRZESTĘPCZOŚĆ

Na terenie gminy Łapy o bezpieczeństwo publiczne dbają przede wszystkim służby powiatowe, takie jak policja.

Na przestrzeni lat 2012 – 2015 liczba przestępstw odnotowanych przez Policję w Gminie Łapy systematycznie zmniejszała się (porównując rok 2015 z 2012 nastąpił spadek odpowiednio o 36,80%). Pomimo zmniejszenia się ogólnej liczby przestępstw liczba ich jest dość duża, w roku 2015 odnotowano 138 przestępstw.

TABELA 16. LICZBA PRZESTĘPSTW DOKONANYCH NA TERENIE MISTA I GMINY ŁAPY (LATA 2012-2015)

Lata	2012	2013	2014	2015
Miasto i Gmina Łapy	375	180	147	138
Miasto Łapy	168	115	114	91

Źródło: Komisariat Policji w Łapach

Kategorię popełnianych przestępstw prezentuje tabela nr 17.

TABELA 17. PRZESTĘPSTWA DOKONANE NA TERENIE MIASTA I GMINY ŁAPY (LATA 2012-2015)

Lata	2012		2013		2014		2015	
	Miasto i Gmina	Miasto	Miasto i Gmina	Miasto	Miasto i Gmina	Miasto	Miasto i Gmina	Miasto
Kradzieże z włamaniem	99	95	35	78	43	49	34	62
Kradzież mienia	163	144	81	95	48	36	49	67
Uszkodzenia ciała	31	10	19	11	15	6	18	5
Bójki i pobicia	11	8	10	8	8	8	4	4
Rozboje	10	6	2	0	2	1	3	1

2.1.6. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW

Istotną kwestią uzupełniającą działalność samorządu oraz wyznacznikiem wysoko rozwiniętego społeczeństwa obywatelskiego są aktywnie działające organizacje pozarządowe oraz aktywność obywatelska mieszkańców. Na terenie Miasta i Gminy Łapy zarejestrowanych jest kilkadziesiąt organizacji pozarządowych, działających w większości w obszarze upowszechnia kultury fizycznej i sportu, opieki społecznej czy kultury i sztuki. W zdecydowanej większości funkcjonują one w formie stowarzyszeń, rzadziej fundacji, są wśród nich zarówno podmioty z długoletnią historią, jak i jednostki nowoutworzone.

Organizacje pozarządowe to dobrowolna forma zrzeszania się. Stanowiąc trzeci sektor są, obok sektora publicznego i prywatnego, jednym z najważniejszych elementów życia społecznego. Organizacje pozarządowe nierzadko uzupełniają lukę, której nie zapelnia sektor publiczny i prywatny. Dlatego ważne jest, aby sektory te ściśle ze sobą współpracowały. Obecnie na terenie gminy Łapy zarejestrowanych jest 50 organizacji wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego posiadających status aktywnych.

TABELA 18. STOWARZYSZENIA REJESTROWE POSIADAJĄCE SIEDZIBĘ NA TERENIE GMINY ŁAPY

LP	NAZWA STOWARZYSZENIA
1	Łapskie Towarzystwo Regionalne im. Płk Stanisława Nilskiego-Łapińskiego
2	Łapskie Stowarzyszenie Klubów Abstynenta Klub Abstynenta "Przyszłość"
3	Narwiańskie Towarzystwo Ochrony Środowiska (<i>Status organizacji pożytku publicznego</i>)
4	Stowarzyszenie "Pomocna Dłoń"
5	PROEKONA Nadnarwiańskie Stowarzyszenie Społeczno-Ekologiczne
6	Stowarzyszenie Szkoła Bez Barrier w Łapach (<i>Status organizacji pożytku publicznego</i>)
7	Stowarzyszenie Sportowo-Edukacyjne "Petrus" im. Ks. Henryka Bagińskiego przy parafii Św. Ap. Piotra i Pawła w Łapach (<i>Status organizacji pożytku publicznego</i>)
8	Szansa dla Gimnazjum w Łapach (<i>Status organizacji pożytku publicznego</i>)
9	Europejskie Forum Inicjatyw EuroIdea
10	Łapski Ogólniak
11	Stowarzyszenie "Nasza Przestrzeń"
12	Łapskie Towarzystwo Rowerowe "Peleton"
13	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "IMPULS"
14	Fabryka Rozwoju Lokalnego
15	Stowarzyszenie Miłośników Wsi Wólka Waniewska
16	Stowarzyszenie Przyjaciół Osse
17	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łapach
18	Stowarzyszenie "Kul-turysta"
19	Stowarzyszenie Edukacyjne "Łapska Dwójka" przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Łapach
20	Stowarzyszenie Nasza Płonka
21	Koło Gospodyń Wiejskich w Łupiance Starej
22	Stowarzyszenie "Razem dla Uhowa"
23	Stowarzyszenie "Logos"
24	Stowarzyszenie "Radio Pomost"
25	Stowarzyszenie "Nasze Łapy - Twoja Przyszłość"
26	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

27	Ochotnicza Straż Pożarna w Łapach
28	Łapskie Stowarzyszenie Klubów Abstynenta Klub Abstynenta „Przyszłość“
29	Związek Zawodowy Pracowników Cukrowni „Łapy“ SA w Łapach
30	Podlaski Związek Producentów Buraka Cukrowego
31	Zrzeszenie Producentów Mleka „AWISSA“
32	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników „SPOŁEM“ Powszechnej Spółdzielni Spożywców w Łapach
33	Klub Sportowy „POGON“ Łapy
34	Izba Gospodarcza w Łapach
35	Zrzeszenie Producentów Mleka „STRUGA“
36	Ochotnicza Staż Pożarna w Uhowie
37	Ochotnicza Staż Pożarna w Bokinach
38	Ochotnicza Staż Pożarna w Łupiance Starej
39	Ochotnicza Staż Pożarna w Daniłowie Dużym
40	Ochotnicza Staż Pożarna w Łapy-Dębowa
41	Ochotnicza Staż Pożarna w Płonce Kościelnej
42	Kółko Rolnicze w Gąsówce Osse
43	Związek Zawodowy Pracowników Domu Pomocy Społecznej w Uhowie

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowy

TABELA 19. FUNDACJE POSIADAJĄCE SIEDZIBĘ NA TERENIE GMINY ŁAPY

LP	NAZWA FUNDACJI
1	"Biznes Inkubator" Fundacja Rozwoju Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości
2	Fundacja Aktywacja
3	Fundacja "Morsy bez Granic, Powrót do Natury"
4	Fundacja Darka Strychalskiego „Zwycięzca“
5	Fundacja KAPRYS
6	Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości OPTIMA
7	Fundacja Larus

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowy

Na terenie gminy działają również organizacje posiadające siedzibę poza jej granicami. Jedną z najaktywniejszych organizacji jest Fundacja VITA FAMILIAE, która zrealizowała jeden z większych projektów polegający na utworzeniu Centrum Integracji Społecznej „Przystań w Łapach.

Władze samorządowe Gminy Łapy, wychodząc naprzeciw dobrowolnemu zrzeszaniu się mieszkańców, pragnie wspierać i ściśle współpracować z organizacjami pozarządowymi. Na początku każdego roku Rada Miejska w Łapach podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia rocznego Programu współpracy Miasta i Gminy Łapy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Warto nadmienić, iż na ostateczną postać Programu mają wpływ mieszkańcy gminy Łapy, którzy w ramach ogłaszanych konsultacji mogą zgłaszać własne uwagi.

Celem ogólnym Programu jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnej. Cele szczegółowe Programu określone zostały jako:

- 1) aktywizacja na gruncie polityki społecznej,
- 2) aktywizacja na gruncie kultury, oświaty, sportu i zdrowia,
- 3) aktywizacja na gruncie ochrony środowiska i ekologii,

4) aktywizacja na gruncie wspierania aktywności mieszkańców i budowy społeczeństwa informacyjnego.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy lub pozafinansowy. Pierwszy rodzaj współpracy odbywa się w formie zlecenia realizacji zadań publicznych w trybie otwartego konkursu poprzez powierzanie bądź wspieranie wykonania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Natomiast współpraca o charakterze pozafinansowym odbywa się poprzez:

- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności;
- prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej dotyczącej wspólnych działań Gminy i organizacji pozarządowych;
- pomoc merytoryczna dla projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe mających na celu poprawę życia mieszkańców gminy Łapy;
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- pomoc Gminy dla organizacji pozarządowych przy składaniu wniosków i innych dokumentów niezbędnych do pozyskiwania i rozliczania środków spoza budżetu Gminy, w tym funduszy unijnych.

Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS, Miasto i Gmina Łapy odznacza się najmniejszą liczbą organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 osób na tle innych porównywanych jednostek terytorialnych. Od 2010 roku zauważalny jest wzrost liczby organizacji pozarządowych na terenie wszystkich jednostek terytorialnych tj. na przestrzeni kraju, województwa podlaskiego, powiatu białostockiego i gminy Łapy.

TABELA 20. LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH (FUNDACJI ORAZ STOWARZYSZEŃ I ORGANIZACJE SPOŁECZNYCH) NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2010 - 2015

JEDNOSTKA TERYTORIALNA						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	2,71	2,84	3,00	3,15	3,31	3,51
PODLASKIE	2,61	2,73	2,85	3,01	3,16	3,31
POWIAT BIAŁOSTOCKI	2,20	2,28	2,35	2,51	2,62	2,74
MIASTO I GMINA ŁAPY	1,53	1,72	1,85	2,22	2,33	2,38

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

TABELA 21. WYBRANE WSKAŹNIKI PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE ŁAPY W LATACH 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców						
miasto i gmina	15	17	19	22	23	24
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców						

miasto i gmina	2	3	1	4	1	0
----------------	---	---	---	---	---	---

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Drugim, równie istotnym, czynnikiem obrazującym aktywność społeczną mieszkańców jest frekwencja wyborcza. Istotnym wskaźnikiem aktywności obywateli dla poszczególnych jednostek osadniczych jest frekwencja wyborcza. Miasto i Gmina Łapy pod względem uczestnictwa mieszkańców notuje zazwyczaj wyższe wyniki od średnich dla kraju czy województwa. Największym zainteresowaniem cieszyły się dotąd wybory prezydenckie i mieszkańcy chętnie brali w nich udział. Jedyne partycypacja w wyborach samorządowych jest słabsza niż w przypadku wyborów ogólnokrajowych (prezydenckich bądź parlamentarnych). Różnice jednak nie są zbyt duże, zatem poziom frekwencji można ocenić, jako zadowalający.

TABELA 22. FREKWENCJA W WYBORACH PREZYDENCKICH (I i II TURA), PARLAMENTARNYCH, SAMORZĄDOWYCH I REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWYM W [%]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	WYBORY PREZYDENCKIE 2015		WYBORY PARLAMENTARNE - SEJM	WYBORY SAMORZĄDOWE	REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWE
	I TURA	II TURA	2015	2014	2015
POLSKA	48,96	55,34	50,92	47,21	7,80
PODLASKIE	46,88	52,49	47,10	48,01	6,99
POWIAT BIAŁOSTOCKI	49,70	55,35	49,22	51,43	7,48
MIASTO I GMINA ŁAPY	52,92	57,12	50,97	50,31	7,56

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Duże zróżnicowanie z kolei widoczne jest w przestrzeni samej gminy. Należy zwrócić uwagę, że podczas I tury wyborów prezydenckich w 2015 roku najwyższa frekwencja była odnotowana w obwodzie nr 4 – 62% (tereny wiejskie) a najniższa w obwodzie 2,3 i 12.

TABELA 23. FREKWENCJA W WYBORACH PREZYDENCKICH (I i II TURA), PARLAMENTARNYCH, SAMORZĄDOWYCH I REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWYM W MIEŚCIE I GMINIE ŁAPY [%]

NRUMER OBWODU	GRANICE OBWODU	WYBORY PREZYDENCKIE 2015 - I TURA			WYBORY PREZYDENCKIE 2015 - II TURA			WYBORY PARLAMENTARNE 2015		
		Liczba wyborców	Wydane karty	FREKWENCJA %	Liczba wyborców	Wydane karty	FREKWENCJA %	Liczba wyborców	Wydane karty	FREKWENCJA %
1	SOLECTWA: BOKINY, ŁUPIANKA NOWA, ŁUPIANKA STARA, WÓLKA WANIEWSKA	770	450	58	787	392	50	780	382	49

2	SOŁECTWA: GAŚÓWKA-SKWARKI, GAŚÓWKA- SOMACHY, PŁONKA KOŚCIELNA, PŁONKA-KOZŁY, PŁONKA-MATYSKI, PŁONKA-STRUMIANKA, ROSZKI-WŁODKI, ROSZKI-WODŹKI	1160	609	53	1171	521	44	1149	506	44
3	SOŁECTWA: GAŚÓWKA-OSSE, GAŚÓWKA STARA [Z ULICAMI], ŁAPY-KOŁPAKI, ŁAPY-ŁYNKI, MIASTO ŁAPY, UL.: ADAMA ASNYKA, KOLEJOWA, KOŚCIELNA, LEŚNA, LETNIA, SOKOŁOWSKA, SOSNOWA, SURAŹSKA, TEOFILA LENARTOWICZA, WARSZAWSKA, WINCENTEGO WITOSA	1624	860	53	1629	792	49	1610	728	45
4	SOŁECTWA: DANIŁOWO DUŻE, DANIŁOWO MAŁE, GAŚÓWKA-OLEKSIN, GAŚÓWKA STARA [BEZ ULIC], ŁAPY-KORCZAKI	385	237	62	387	206	53	382	198	52
5	SOŁECTWA: UHOWO I, UHOWO II	1180	676	57	1190	654	55	1196	646	54
6	SOŁECTWA: ŁAPY-DĘBOWINA, ŁAPY-PLUŚNIKI, ŁAPY-SZOŁAJDY, MIASTO ŁAPY, UL.: 3-GO MAJA, BRAŃSKA, CICHA, CUKROWNICZA, DŁUGA [34-DO KOŃCA], GRANICZNA, HARCERSKA, KS. BAGIŃSKIEGO, MAŁA, POŁUDNIOWA, PPLK. NILSKIEGO- ŁAPIŃSKIEGO, SŁONECZNA, STAŁOWA, TĘCZOWA	2016	1186	59	2042	1086	53	2043	1040	51
7	MIASTO ŁAPY, UL.: 11-GO LISTOPADA, CMĘTARNA, CZERWONEGO KRZYŹA, MARIII KONOPNICKIEJ, PARAFIALNA, ŻWIRKI I WIGURY	2147	1208	56	2171	1147	53	2170	1119	52
8	MIASTO ŁAPY, UL.: BOCIANIA, BOCIĄŃSKA, BOLESŁAWA PRUSA, BRONISŁAWA SZWARCE, DŁUGA [1-33], GRZYBOWA, HENRYKA SIENKIEWICZA, JASKÓLCZA, JASNA, JASTRZĘBIA, K.KAMIENSKIEGO "HUZARA", KASPRZAKA, KRUCZA, NADNARWIAŃSKA, NOWOWIEJSKA, OKOPOWA, ORLA, PIĘKNA, POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH, SPOKOJNA, WODOCIĄGOWA, WRONIA, ŻURAWIA	900	553	61	908	542	60	910	517	57
9	MIASTO ŁAPY, UL: ALEKSANDRA GIERYSKIEGO, ARTURA GROTTGERA, , GŁÓWNA [96-DO KOŃCA], GOŹDZIKOWSKA, JACKA MALCZEWSKIEGO, JANUSZA KORCZAKA, JAŚMINOWA, JÓZEFA CHEŁMOŃSKIEGO, JÓZEFA PANKIEWICZA, JULIANA FAŁATA, KONWALIOWA, KRAŃCOWA, LEONA WYCZÓLKOWSKIEGO, NIKIFORA, PIOTRA MICHAŁOWSKIEGO, RÓŻANA, STRAŻACKA, TADEUSZA MAKOWSKIEGO, WOJCIECHA KOSSAKA, XAWEREGO DUNIKOWSKIEGO, ZDROJOWA	764	439	57	771	450	58	777	420	54
10	MIASTO ŁAPY, UL.: BARWIKOWSKA, BOCZNA, CHABROWA, CZELADNICZA, DALIOWA, ELIZY ORZESZKOWEJ, GLINIANA, HIACYNTOWA, JÓZEFA IGNACEGO KRASZEWSKIEGO, JULIUSZA SŁOWACKIEGO, KAZIMIERZA WODZICKIEGO, KŁOSOWA, KRZYWA, LEŚNIKOWSKA, ŁANOWA, ŁAKOWA, MAKOWA,	2264	1350	60	2293	1287	56	2288	1246	54

	MATEUSZA CYGAŃSKIEGO, MICHAŁA SIEDLECKIEGO, MOSTOWA, ODLEGLA, PARKOWA, PIŁSUDSKIEGO, PIWNA, POLNA, PÓLNOCNA, RZEMIEŚLNICZA, SPÓŁDZIELCZA, STOKROTKOWA, WĄSKA, WŁODZIMIERZA PUCHAŁSKIEGO, ZACHODNIA, ŻNIWNA, ŻYTNIA									
11	MIASTO ŁAPY, UL.: BUKOWA, DĘBOWA, GŁÓWNA [31-95], GRABOWA, JAWOROWA, JESIONOWA, KLONOWA, NOWA, PIASKOWA, ŚWIERKOWA, TOPOŁOWA	939	584	62	946	538	57	924	516	56
12	MIASTO ŁAPY, UL.: ARMII KRAJOWEJ, BAGNO, BOHATERÓW WESTERPLATTE, DOLNA, GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO [58-78A], GĘSIA, GŁÓWNA [1-30], NOWY RYNEK, PRZECHODNIA, ŚLISKA, ŚREDNIA	916	482	53	949	457	48	932	416	45
13	MIASTO ŁAPY, UL.: GEN. MACZKA, GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO [79-DO KOŃCA], GLUCHA, JANA CYBISA, JANA MATEJKI, JULIANA TUWIMA, KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO, MOKRA, OGRODOWA, PŁONKOWSKA, STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO, SZKOLNA, SZPITALNA, WITA STWOSZA, WITOLDA SŁAWIŃSKIEGO, WYGWIZDOWO, ŻABIA	825	487	59	829	438	53	840	475	57
14	MIASTO ŁAPY, UL.: GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO [1-57], GÓRNA, HANDŁOWA, MIKOŁAJA KOPERNIKA, OSIEDŁOWA, PLAC NIEPODLEGŁOŚCI	1855	1011	55	1895	985	52	1880	914	49
15	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W UHOWIE	97	56	58	97	66	68	84	41	49
16	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ	44	23	52	24	5	21	37	11	30

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

W przypadku wyborów samorządowych w roku 2014 również obserwujemy duże zróżnicowanie w frekwencji w przestrzeni całej gminy. Najniższą frekwencję odnotowano w obwodzie nr 18 – 42% a najwyższą – 62% w obwodzie nr 5 (tereny wiejskie) Poniższa tabela prezentuje frekwencję w wyborach samorządowych w roku 2014 osiągniętą w poszczególnych obwodach na terenie Miasta i Gminy Łapy.

TABELA 24. FREKWENCJA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH OBWODOACH MIASTA I GMINY ŁAPY W [%]

NRUMER OBWODU	GRANICE OBWODU	WYBORY SAMORZĄDOWE 2014		
		Liczba wyborców w	Wydane karty	FREKWENCJA %
1	BOKINY, ŁUPIANKA NOWA, ŁUPIANKA STARA, WÓLKA WANIEWSKA.	802	428	53
2	PŁONKA KOŚCIELNA, PŁONKA-KOZŁY, PŁONKA-STRUMIANKA.	715	373	52
3	GĄSÓWKA-OSSE, GĄSÓWKA-SKWARKI, GĄSÓWKA-SOMACHY, PŁONKA-MATYSKI, ROSZKI-WŁODKI, ROSZKIWODŹKI.	797	348	44

4	GAŚÓWKA-OLEKSIN, GAŚÓWKA STARA [BEZ ULIC], GAŚÓWKA STARA [Z ULICAMI], ŁAPY-KOŁPAKI, ŁAPYKORCZAKI, ŁAPY-ŁYNKI	783	421	54
5	DANIŁOWO DUŻE, DANIŁOWO MAŁE, ŁAPY-DEBOWINA, ŁAPY-PLUŚNIAKI, ŁAPY-SZOŁAJDY.	976	601	62
6	UHOWO.	1286	705	55
7	ŁAPY, UL.: BOCIANIA, BOCIANSKA, BOLESŁAWA PRUSA, BRONISŁAWA SZWARCE, DŁUGA [1-33], GRZYBOWA, HENRYKA SIENKIEWICZA, JASKÓLCZA, JASNA, JASTRZĘBIA, K. KAMIEŃSKIEGO "HUZARA", KASPRZAKA, KRUCZA, NADNARWIAŃSKA, NOWOWIEJSKA, OKOPOWA, ORLA, PIĘKNA, POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH, SPOKOJNA, WODOCIĄGOWA, WRONIA, ŻURAWIA.	923	511	55
8	ŁAPY, UL.: 11-GO LISTOPADA, 3-GO MAJA, DŁUGA [34-67], GRANICZNA, KS. BAGIŃSKIEGO, PPLK. NILSKIEGO-ŁAPIŃSKIEGO.	928	462	50
9	ŁAPY, UL.: CMENTARNA 35, MARII KONOPNICKIEJ, ŻWIRKI I WIGURY [1-41].	921	430	47
10	ŁAPY, UL.: CMENTARNA [BEZ 35], CZERWONEGO KRZYŻA, PARAFIALNA, ŻWIRKI I WIGURY [42- DO KOŃCA].	822	374	45
11	ŁAPY, UL.: BRAŃSKA, CICHA, CUKROWNICZA, DŁUGA [68- DO KOŃCA], HARCERSKA, MAŁA, POŁUDNIOWA, SŁONECZNA, STAŁOWA, TĘCZOWA.	892	393	44
12	ŁAPY, UL.: ADAMA ASNYKA, KOLEJOWA, KOŚCIELNA, LEŚNA, LETNIA, SOKOŁOWSKA, SOSNOWA, SURAŻSKA, TEOFIŁA LENARTOWICZA, WARSZAWSKA, WINCENTEGO WITOSA.	724	343	47
13	ŁAPY, UL.: GEN. MACZKA, GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO [79- DO KOŃCA], GŁUCHA, JANA CYBISA, JANA MATEJKI, JULIANA TUWIMA, KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO, MOKRA, OGRODOWA, PŁONKOWSKA, STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO, SZKOLNA, SZPITALNA, WITA STWOSZA, WITOLDA SŁAWIŃSKIEGO, WYGWIZDOWO, ŻABIA.	844	471	56
14	ŁAPY, UL: ALEKSANDRA GIERYMSKIEGO, ARTURA GROTTGERA, GŁÓWNA [96-DO KOŃCA], GOZDZIKOWSKA, JACKA MALCZEWSKIEGO, JANUSZA KORCZAKA, JAŚMINOWA, JÓZEFA CHEŁMOŃSKIEGO, JÓZEFA PANKIEWICZA, JULIANA FAŁATA, KONWALIOWA, KRAŃCOWA, LEONA WYCZÓŁKOWSKIEGO, NIKIFORA, PIOTRA MICHAŁOWSKIEGO, RÓŻANA, STRAŻACKA, TADEUSZA MAKOWSKIEGO, WOJCIECHA KOSSAKA, XAWEREGO DUNIKOWSKIEGO, ZDROJOWA	820	433	53
15	ŁAPY, UL.: BUKOWA, DĘBOWA, GŁÓWNA [31-95], GRABÓWA, JAWOROWA, JESIONOWA, KLONOWA, NOWA, PIASKOWA [1-9], ŚWIERKOWA, TOPOLOWA.	883	464	53
16	ŁAPY, UL.: ARMII KRAJOWEJ, BAGNO, BOHATERÓW WESTERPLATTE, DOLNA, GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO [58-78A], GĘSIA, GŁÓWNA [1-30], NOWY RYNEK, PRZECHODNIA, ŚLIŚKA, ŚREDNIA.	957	401	42
17	ŁAPY, UL.: HANDLOWA, MIKOŁAJA KOPERNIKA [PARZYSTE], KRZYWA, LEŚNIKOWSKA, PIWNA, SPÓDZIELCZA, WĄSKA.	904	413	46
18	ŁAPY, UL.: GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO [1-57], PLAC NIEPODLEGŁOŚCI.	762	317	42
19	ŁAPY, UL.: GÓRNA, MIKOŁAJA KOPERNIKA [NIEPARZYSTE], OSIEDŁOWA	899	424	47
20	ŁAPY, UL.: ELIZY ORZESZKOWEJ, JÓZEFA IGNACEGO KRASZEWSKIEGO, JULIUSZA SŁOWACKIEGO, KŁOSOWA, PARKOWA, PIASKOWA [10- DO KOŃCA], POLNA, PÓLNOCNA, ZACHODNIA, ŻYTNIA.	890	497	56
21	ŁAPY, UL.: BARWIKOWSKA, BOCZNA, CHABROWA, CZELADNICZA, DALIOWA, GLINIANA, HIACYNTOWA, KAZIMIERZA WODZICKIEGO, ŁANOWA, ŁAKOWA, MAKOWA, MATEUSZA CYGAŃSKIEGO, MICHAŁA SIEDLECKIEGO, MOSTOWA, ODLEGLA,	921	498	54

2.2. SFERA GOSPODARCZA

Procesy kształtujące sferę gospodarczą jednostki terytorialnej mają znaczący wpływ na jej kondycję społeczno-ekonomiczną. Na szczeblu lokalnym (miasta, gminy), czasem niewielkie zmiany ekonomiczne mogą mieć istotny wpływ na kierunek i dynamikę procesów w pozostałych sferach.

Miasto i Gmina Łapy charakteryzowała się niższym nasyceniem podmiotami wpisanymi do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców od przestrzeni województwa podlaskiego oraz kraju. W 2015 roku na 10 tys. mieszkańców miasta przypadało 837 podmiotów. Od 2010 roku wskaźnik ten zwiększył się nieznacznie o 55 podmiotów. Przeciętna przestrzeń w kraju charakteryzowała się nasyceniem podmiotów wpisanych do rejestru REGON wyższym o około 252 podmioty w porównaniu do terenu miasta Łapy (1089 podmiotów).

TABELA 25. LICZBA PODMIOTÓW WPISANYCH DO REJESTRU REGON NA 10 tys. LUDNOŚCI W LATACH 2010 - 2015

JEDNOSTKA TERYTORIALNA						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	1015	1004	1032	1057	1071	1089
PODLASKIE	763	764	790	808	825	835
POWIAT BIAŁOSTOCKI	722	738	776	804	837	850
MIASTO I GMINA ŁAPY	689	700	737	746	754	760
MIASTO ŁAPY	782	789	823	830	836	837

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

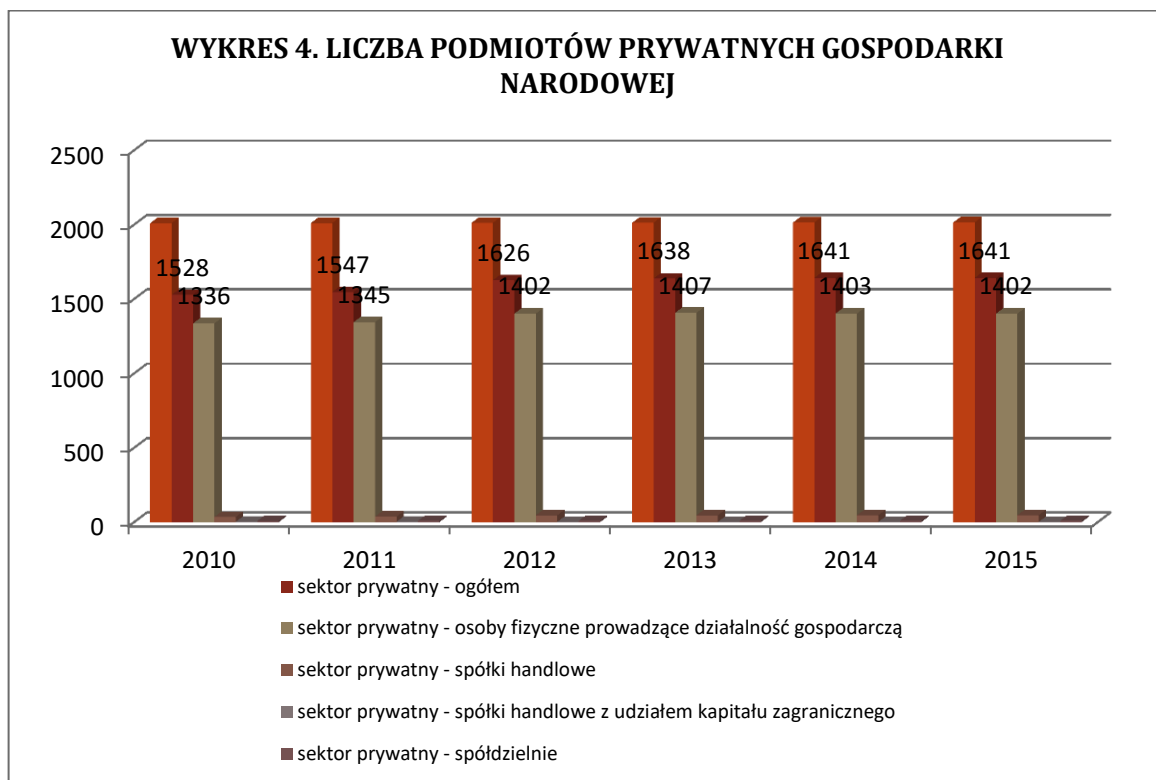
Na koniec grudnia 2015 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, dla których teren Gminy Łapy jest głównym miejscem wykonywania działalności gospodarczej wynosiła 1690 podmiotów, w tym 1461 w sektorze prywatnym.

TABELA 26. LICZBA PODMIOTÓW PRYWATNYCH GOSPODARKI NARODOWEJ W LATACH 2010-2014

PODMIOTY WG. SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH	2010	2011	2012	2013	2014	2015
sektor prywatny - ogółem	1528	1547	1626	1638	1641	1641
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1336	1345	1402	1407	1403	1402
sektor prywatny - spółki handlowe	35	37	46	46	47	47

sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	2	2	2	2
sektor prywatny - spółdzielnie	8	9	9	9	9	9

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2014

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarczych, dla których głównym miejscem prowadzenia działalności jest Gmina Łapy najwięcej prowadzi działalność gospodarczą w przedmiocie handlu i naprawy pojazdów samochodowych (PKD 2007 – Sekcja G) – 419 wg. stanu na koniec grudnia 2015 r. i tu nastąpił spadek liczby podmiotów o 9 w porównaniu liczby wg. stanu na koniec grudnia 2012 r. Klasyfikację podmiotów gospodarczych według wybranych sekcji zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Łapy prezentuje tabela 27.

TABELA 27. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WG SEKCJI PKD 2007 W LATACH 2012-2014

	NAZWA SEKCJI	2012	2013	2014	2015
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	18	16	17
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	1	1	1
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	119	119	115	117
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	4	4	5
Sekcja F	Budownictwo	265	272	275	275

Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	428	430	424	419
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	112	112	122	125
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	33	32	36	33
Sekcja J	Informacja i komunikacja	41	49	47	47
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	48	43	38	36
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	10	9	10
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	96	94	92	93
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	28	32	37	37
Sekcja P	Edukacja	19	18	14	14
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	72	74	74	78
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	11	13	11
Sekcja S+ Sekcja T+ Sekcja U	Pozostała działalność usługowa +Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby + Organizacje i zespoły eksterytorialne	98	88	86	84
RAZEM		1402	1407	1403	1402

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2014

W przypadku nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych od 2010 roku widoczny jest spadek liczby fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i wynosi on -57 podmiotów.

TABELA 28. NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

PODMIOTY NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OGÓLEM	199	162	177	155	149	136
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	187	146	157	141	137	133
spółki handlowe	1	1	7	2	5	0
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	1	0	0	0	0
PODMIOTY WYREJESTROWANE W REJESTRZE REGON						
OGÓLEM	98	138	91	130	134	136
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	95	131	91	126	129	131
spółki handlowe	1	0	0	1	2	0

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

TABELA 29. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ – WSKAŹNIKI

PODMIOTY - WSKAŹNIKI	2010	2011	2012	2013	2014	2015
podmioty wpisane do regon na 10 tys. ludności	689	700	737	746	754	760

jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze regon na 10 tys ludności	88	72	80	69	68	65
jednostki wykreślone z rejestru regon na 10 tys ludności	43	61	41	59	61	62
podmioty wpisane do regon na 1000 ludności	69	70	74	75	75	76
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	105,6	107,2	113,5	115,3	117	119,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	59	59	62	63	63	63
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,0	9,1	9,5	9,7	9,8	9,9

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Miasto i Gmina Łapy charakteryzowała się zmiennością liczby rejestracji nowych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W analizowanym okresie rekordowym pod względem nowych rejestracji było rok 2012, kiedy to w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarejestrowano w REGON 80 podmiotów. Warto przy tym zwrócić uwagę na znacznie niższe wartości liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w latach 2013-2015.

Rekordowy dla Miasta i Gminy Łapy pod względem nowych rejestracji w REGON w analizowanym okresie 2012 rok, był także rokiem, w którym odnotowano najmniejszą liczbę wykreśleń z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców. Kolejne lata przyniosły wzrost wykreśleń w Gminie Łapy. Najwięcej ich było w 2015 roku – 62.

Poziom indywidualnej przedsiębiorczości w Mieście i Gminie Łapy, mierzony za pomocą wskaźnika liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, był wyraźnie niższy od poziomu przedsiębiorczości na porównywanych poziomach statystycznych. Szczególnie duże dysproporcje występowały w porównaniu Miasta i Gminy Łapy (9,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku) do przestrzeni kraju (12,4), przestrzeni województwa podlaskiego (10,2) i przestrzeni powiatu (10,9). W trakcie analizowanych lat 2015/2010 odnotowano wzrost tego wskaźnika o 0,9 w Mieście i Gminie Łapy.

2.3. SFERA ŚRODOWISKOWA

Rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych jednostek terytorialnych często w bardzo dużym stopniu uzależniony jest od warunków środowiska przyrodniczego. Zależność pomiędzy wybranymi czynnikami geograficznymi a społeczno-ekonomicznymi, ukazuje wpływ walorów naturalnych danego obszaru na aktywność gospodarczą jednostek i człowieka. Rozmieszczenie działalności gospodarczych w przestrzeni ma swoje odzwierciedlenie w terytorialnym zróżnicowaniu elementów środowiska przyrodniczego. Możliwości oraz indywidualność obszarów kształtowana jest pod wpływem wybranych czynników geograficznych. Z jednej strony niekorzystne warunki środowiskowe wpływają na konieczność ponoszenia znacznie większych nakładów inwestycyjnych i produkcyjnych, z drugiej niektóre elementy środowiska

naturalnego jednocześnie mogą utrudniać rozwój poszczególnych działalności i ułatwiać podejmowanie innych aktywności.

Obszar gminy Łapy charakteryzuje się urozmaiconym ukształtowaniem terenu. Jest to obszar pofałdowanej wysoczyzny morenowej urozmaiconej licznymi wzgórzami moren czołowych, pagórkami i równinami torfowymi, w którą głęboko wcina się szeroka i płaska dolina rzeki Narew, w znacznym stopniu zatorfiona i zabagniona¹.

Gmina Łapy położona jest w obrębie trzech mezoregionów tj. Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, Doliny Górnej Narwi i Wysoczyzny Białostockiej (fragment obszaru wschodniej części gminy). Powyższe jednostki fizyczno-geograficzne wchodzi w skład wielkiego makroregionu, jakim jest Nizina Północnopodlaska.

Na terenie gminy, spośród surowców mineralnych, występują jedynie surowce okruchowe – kruszywo naturalne drobne i grube (słabej jakości) używane głównie na potrzeby miejscowego budownictwa drogowego i ogólnego.

TABELA 30. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY ŁAPY

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	UŻYTKOWANIE GRUNTÓW					
		GMINA		OBSZAR WIEJSKI		OBSZAR MIEJSKI	
		ha	%	ha	%	ha	%
1.	powierzchnia ogólna	12765	100	11551	100	1214	100
2.	Użytki rolne w tym m.in.:	8121	63,62	7667	66,37	454	37,39
2.1.	grunty orne	4992	39,11	4780	41,38	212	17,46
2.2.	sady	26	0,2	24	0,21	2	0,16
2.3.	łąki	1495	11,71	1425	12,34	70	5,77
2.4.	pastwiska	1290	10,11	1147	9,93	143	11,78
2.5.	grunty rolne zabudowane	270	2,11	246	2,13	24	1,98
3.	lasy	1737	13,61	1684	14,58	53	4,37
4.	grunty pozostałe	2907	22,78	2200	19,05	707	58,24

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych wg. stanu na 31.12.2014 r.

2.3.1. RZEŻBA TERENU

Gmina Łapy to obszar wysoczyzny morenowej urozmaiconej licznymi wzgórzami moren czołowych, pagórkami kemów i równinami torfowymi. Rzędne powierzchni kształtują się w granicach 120-130 m. n.p.m., (w szczytowych partiach wzgórz morenowych osiągają wysokość 150-156 m. n.p.m.). Natomiast rzędne dna doliny Narwi kształtują się w granicach 114,0 - 118,0 m. n.p.m. Podstawowe jednostki morfologiczne w gminie Łapy to: – dolina rzeki Narwi wraz z doliną jej lewostronnego dopływu Awisą, – wysoczyzna morenowa.

Dolina rzeki Narwi stanowi wyraźny akcent w morfologii obszaru gminy - jest szeroka i płaska głęboko wcięta w wysoczyznę (5 – 25 m) w znacznym stopniu zatorfiona, a na niektórych odcinkach zabagniona. Nieznaczny jej spadek (0,12%)

¹ Podstawowy dokument wykorzystany w tym rozdziale jako źródło informacji to Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łapy z 1999 r. .

powoduje, że rzeka meandruje, a zmieniając koryto tworzy po kilka dróg jednoczesnego przepływu. Na północ od wsi Uhowo i Bokiny w dolinie Narwi wyraźnie zarysowują się wyższe tarasy akumulacyjne zwykle zalesione. Warto dodać, że dolina Narwi w granicach gminy Łapy charakteryzuje się wysokim potencjałem biologicznym środowiska - przede wszystkim środowiska wodno-bagiennego. Wyraźnym elementem geomorfologicznym w obrębie obszaru gminy jest także dolina Awissy. Szeroko i głęboko wcięta dolina rzeki Awissy wraz ze swoimi dopływami znacznie urozmaica morfologicznie południowo-zachodnią część obszaru gminy.

2.3.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I SUROWCE MINERALNE

Gmina Łapy położona jest w obrębie dużej jednostki geostrukturalnej zwanej wyniesieniem mazursko-podlaskim wchodzącym w skład prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Wgłębna budowa geologiczna obszaru gminy jest słabo rozpoznana. Osady kredy górnej w miejscu usytuowania obszaru gminy zalegają na głębokości 180 - 200 m. i są reprezentowane w jej partiach stropowych przez margle, wapienie z krzemieniami i kredę piszącą. Na rozmytej i zerodowanej powierzchni skał węglanowych kredy górnej zalega kompleks osadów trzeciorzędowych reprezentowanych przez osady oligocenu, w spągu przez mułki pylasto-piaszczyste i piaszczyste ropy oraz drobne piaski kwarcowe, a w partiach wyższych przez piaski kwarcowo-glaukonitowe, czasami ze żwirikami kwarcu, krzemieni i drobnymi fosforytami. Miąższość tych osadów wynosi 75 m. Na urozmaiconej morfologicznie powierzchni osadów oligoceńskich w formie izolowanych płatów zalegają utwory mioceńskie (miąższość do 20 m) reprezentowane głównie przez piaski kwarcowe, drobnoziarniste, zwykle warstwowe oraz w mniejszym stopniu przez mułki i ropy. Na tym podłożu zalega pokrywa warstwa bardzo zróżnicowanych utworów czwartorzędowych, której miąższość na obszarze gminy wynosi od 180 do ponad 200 m. Dzisiejszą powierzchnię gminy Łapy w większości budują osady stadiału północnomazowieckiego i oprócz glin zwałowych i piasków wodnolodowcowych reprezentowane są także przez utwory lodowcowe moren czołowych i kemów oraz utwory zastoiskowe. Przestrzenne rozmieszczenie osadów występujących na powierzchni obszaru gminy przedstawia się następująco:

- doliny rzek Narwi i Awissy oraz mniejszych cieków, a także zagłębienia bezodpływowe na wysoczyźnie budują głównie piaszczysto-mułowe osady holoceniowe oraz torfy,
- fragmenty wyższych tarasów akumulacyjnych występujących głównie w północnej części doliny Narwi budują piaszczysto-żwirowe osady rzeczne powstałe w czasie zlodowacenia północnopolskiego;
- współczesną powierzchnię wysoczyznową obszaru gminy Łapy budują głównie gliny zwałowe i piaszczysto-żwirowo-gliniaste utwory lodowcowe związane.

2.3.3. WODY POWIERZCHNIOWE

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Łapy należy do dorzecza Wisły i położony jest w obrębie zlewni rzeki Narwi. Główny układ sieci hydrograficznej na obszarze gminy tworzy rzeka Narew wraz ze swoimi największymi lewobrzeżnymi dopływami tj. Szeroką Strugą i Awissą. Są to rzeki zbierające wody powierzchniowe z całego obszaru gminy. Ponadto obszar gminy jest drenowany licznymi mniejszymi ciekami wodnymi i całym systemem rowów melioracyjnych. Teren gminy jest obszarem

bez jeziornym jedynie w jego obrębie znajduje się szereg niewielkich zagłębień bezodpływowych wypełnionych wodą.

2.3.4. ZAGROŻENIA POWODZIOWE

Roczny przebieg wahań stanów wody na rzece Narwi wykazuje dwa okresy wezbrań - wezbrania roztopowe od lutego do pierwszej dekady maja oraz wezbrania na skutek długotrwałych opadów od czerwca do października.

Rzędna zasięgu fali powodziowej rzeki Narwi w granicach obszaru gminy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie podane w m.n.p.m. przedstawiają tabela poniżej.

TABELA 31. RZĘDNE LUSTRA FALI POWODZIOWEJ (M. N.P.M.)

MIEJSCE PRZEKROJU	RZĘDNA LUSTRA FALI POWODZIOWEJ
WANIEWO	114,11
IZBISZCZE WÓLKA WANIEWSKA	114,88
KOLONIA TOPILEC	115,43
BACIUTY	116,53
BOKINY	116,90
UHOWO-ŁAPY	118,29
ŁAPY WITY	118,95
ŁAPY PLUŚNIKI	119,39
SURAŻ	120,40

Źródło: Program Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Łapy na lata 2004-2011

Do osiedli o potencjalnym zagrożeniu falą powodziową rzeki Narwi na obszarze gminy Łapy zalicza się:

- Uhowo - 118,29 - rzędna fali powodziowej,
- Łapy - 118,24 - rzędna fali powodziowej,
- Łapy Wity - 112,95 - rzędna fali powodziowej,
- Łapy Dębowina - 118,95 - rzędna fali powodziowej.

Stan czystości wód powierzchniowych Stan czystości głównych rzek w gminie Łapy nie jest dobry. Stan czystości głównej rzeki – Narwi od lat nie odpowiada Zarządzeniu 18/71 Prezydium WRN z 27.05.1971 o docelowym przeznaczeniu wód, który przewiduje I klasę czystości. Według danych WIOŚ jeszcze w 1999 r. Narew na obszarze gminy niosła do ujścia Awissy wody klasy II (poniżej III klasy), od 2002 r. w całości są to wody klasy III. Także rzeka Awissa jest coraz bardziej zanieczyszczona. W 2001 r. miała wody III klasy, a w 2003 r. – nieodpowiadające normom.

2.3.5. WODY PODZIEMNE

Złoża wód podziemnych znajdujące się w utworach starszego podłoża (trzeciorzędu, kredy i jury) charakteryzują się niewielką wydajnością. W tej sytuacji głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze są wody podziemne pochodzące z utworów czwartorzędowych.

Występują one w kilku poziomach wodonośnych²:

- a) poziom wodonośny spągowy (najniższy), dający możliwość uzyskania wydajności ponad 100 m³/godz., przy depresji 3-6 m z nieciągłej przestrzennie warstwy wodonośnej przekraczającej miąższością 50 m - położonej na głębokości poniżej 100 m;
- b) międzymorenowy poziom wodonośny - podstawowe źródło wody na obszarze gminy, reprezentowany przez dwie warstwy wodonośne. Najkorzystniejsze parametry hydrologiczne występują w dolinie rzeki Narwi, gdzie te warstwy łączą się z wodami poziomu przypowierzchniowego tworząc miąższość warstwy wodonośnej ponad 30 m, z której uzyskać można wydajność ponad 100 m³/godz.. Na wysoczyźnie miąższość obu warstw przy zachowaniu ciągłego rozprzestrzeniania wynosi 1020 m., a wydajność 10-70 m³/godz.

Duże zróżnicowanie wydajności spowodowane jest różnicami w miąższości warstwy wodonośnej oraz stanem technicznym poszczególnych ujęć wody. Generalnie, wydajności są duże i pokrywają istniejące zapotrzebowanie. Studnie wiercone ujmują z reguły wody z głębokości 15-30 m. p.p.t.

W gminie Łapy występują trzy zasadnicze obszary o różnych warunkach występowania wód gruntowych:

- obszary dolinne będące strefami koncentracji wód powierzchniowych i gruntowych. Wody tworzą tu jeden poziom w utworach akumulacji rzecznej lub bagiennej i stanowią zwierciadło wody o charakterze swobodnym. Zalegają zazwyczaj płycej niż 1 m. p.p.t. Tereny te są niekorzystne dla lokalizacji budownictwa m. in. z uwagi na występowania wody gruntowej w poziomie posadowienia budynków;
- obszary wysoczyznowe o ciągłym zwierciadle wody zalegającym w utworach łatwo przepuszczalnych (piaszczystych) podścielanych na różnych głębokościach utworami trudno przepuszczalnymi (glinami). Głębokość występowania wód gruntowych uzależniona jest od intensywności opadów atmosferycznych oraz od głębokości zalegania glin zwałowych. Przeważnie zwierciadło wody znajduje się płycej niż 2 m. p.p.t. a więc w poziomie posadowienia budynków, dotyczy to głównie lokalizacji samego m. Łapy. Lokalnie na terenach takich form piaszczystych jak kemy; wzgórze i pagóry wody te zalegają nawet głębiej niż 10 m. p.p.t.;
- obszary wysoczyznowe zbudowane z utworów trudno przepuszczalnych - wody na tych terenach występują pod warstwą glin zwałowych tworząc zwierciadło o charakterze napiętym nie posiadającym jednolitego i ciągłego poziomu, zależna jest od głębokości zalegania piaszczystych przewarstwień w glinie.

² Źródło: Program Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Łapy na lata 2004-2011

Gmina Łapy należy do grupy obszarów o ograniczonych, lokalnie dobrych zasobach wód podziemnych - jednostkowe zasoby wód podziemnych w m³/24 ha/km² wynoszą od 50 - 200 (do 2.318 l/s/km²).

Stan zasobów wód podziemnych według dokumentacji hydrogeologicznych przyjętych w starostwie powiatowym w Białymstoku w gminie Łapy w 2003 roku wynosił 1734 m³/h.

Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego względnie spągowego. Zasoby wód podziemnych a także i powierzchniowych nie powinny powodować ograniczenia w rozwoju gospodarczym gminy.

Badania jakości wód podziemnych prowadzone przez WIOŚ w Białymstoku i PIG odbywają się tylko na studni wierconej w Łapach. W latach 1998-2001 miała ona wodę wysokiej czystości (Ib), niestety jakość uległa pogorszeniu w roku 2002 do średniej (II), co oznacza konieczność uzdatniania.

2.3.6. GLEBY

W podziale byłego województwa białostockiego na regiony glebowo-rolnicze (11 regionów wg IUNG Puławy - 1988 r.) obszar gminy Łapy położony jest w obrębie trzech regionów tj.: Brańsko-Tykocińskiego, Nadnarwiańskiego i Zabłudowskiego.

- **Region Brańsko-Tykociński** - obejmuje tereny położone na zachód od doliny Narwi. Jest to dominująca część obszaru gminy charakteryzująca się najlepszymi glebami w skali dawnego województwa białostockiego.
- **Region Nadnarwiański** - obejmuje tereny doliny Narwi, która z uwagi na swój unikalny ekosystem wodno-bagienny i bardzo wysoki potencjał biotyczny o charakterze naturalnym została objęta statusem ochronnym w formie Narwiańskiego Parku Narodowego. Użytki zielone (łąki i pastwiska), które wykorzystywane są rolniczo znajdują się wyłącznie w strefie brzegowej doliny.
- **Region Zabłudowski** - obejmuje tereny położone na wschód od doliny Narwi. Jest to niewielka część obszaru gminy charakteryzująca się stosunkowo korzystnymi warunkami przestrzeni produkcji rolnej.

Skalą macierzystą gleb obszaru gminy są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci glin, piasków, lokalnie pyłów oraz w dolinach i zagłębieniach namulów, torfów i piasków rzecznych. Stąd też pod względem składu mechanicznego gleby obszaru gminy zaliczane są do glin lub piasków gliniastych względnie słabo gliniastych na glinie oraz piasków słabo gliniastych całkowitych lub podścielonych piaskiem luźnym i piasków luźnych całkowitych.

Gleby gminy Łapy charakteryzują się stosunkowo małym zróżnicowaniem. Podstawowe typy gleb występujących w obrębie terenów wysoczyznowych w gminie Łapy to:

- gleby pseudobielicowe (A) wytworzone z piasków gliniastych i gliniasto-pylastych podścielonych płytko i średnio głęboką gliną. Większe kompleksy tych gleb występują w części zachodniej gminy między wsią Płonka Kozły, a Łupianką Nową na południe od Płonki Kościelnej i w okolicy wsi Gąsówka Skwarki oraz w części południowej gminy w okolicy Łapy Łynki, Łapy Dębowina, Gąsówka Oleksin i Daniłowo Duże;
- gleby brunatne wyługowane i kwaśne (Bw) zajmujące większe powierzchnie w części północnej i południowej gminy;

- gleby brunatne właściwe (B) zajmujące znaczną powierzchnię w okolicy wsi Uhowo oraz niewielkie powierzchnie głównie w południowej części gminy;
- gleby piaskowe różnych typów genetycznych (bielicowe, rdzawe, brunatne kwaśne) (AB) zajmujące znaczne powierzchnie na obszarze wysoczyznowym całej gminy koncentrując się głównie w części środkowej i południowej gminy;
- czarne ziemie o bardzo małym zasięgu powierzchniowym występują na południe od miasta Łapy, a także lokalnie w części zachodniej i wschodniej gminy. W obrębie doliny Narwi, Awissy, Szerokiej Strugi i innych mniejszych cieków oraz w zagłębieniach (obniżeniach) terenowych występują gleby mułowo – torfowe, gleby torfowe i murszowo-torfowe, gleby murszowo-mineralne i lokalnie mady.

2.3.7. LASY

Według podziału Polski na regiony (krainy) przyrodniczo-leśne, gmina Łapy leży w Krainie Mazursko-Podlaskiej, zaliczanej do Dzielnic Niziny Mazowiecko-Podlaskiej jej lasy charakteryzują się występowaniem siedlisk lasowych, borów świeżych i grądów (od strony administracyjnej lasy gminy Łapy należą do Nadleśnictwa Rudka).

TABELA 32. POWERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	
		OBSZAR MIEJSKI	GMINA
		ha	ha
1	POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH - OGÓŁEM	67	1747,20
	<i>w tym PUBLICZNE</i>	1	37,20
	<i>w tym PRYWATNE</i>	66	1710,00
2	POWIERZCHNIA LASÓW - OGÓŁEM	67	1747,02
	<i>w tym PUBLICZNE</i>	1	37,02
	<i>w tym PRYWATNE</i>	66	1710
3	LESISTOŚĆ	5,5%	13,7%

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych wg. stanu na 31.12.2015 r.

Lasy występujące na terenie gminy Łapy, poza lasami położonymi w dolinie Narwi objętej statusem Parku Narodowego, zaliczone są do lasów grupy II - gospodarczej. Stąd też z punktu widzenia gospodarczego podstawową funkcją tych lasów jest produkcja surowca drzewnego na potrzeby gospodarcze kraju oraz potrzeby własne miejscowej ludności.

Należy podkreślić, że gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o ustalenia planów urządzania lasów. W najbliższej przyszłości wystąpi konieczność opracowania nowej generacji takich planów.

Należałoby wnioskować, aby plany te uwzględniały w większym stopniu niż dotychczas następujące postulaty:

- ochrony ekologicznych wartości siedlisk,
- zwiększania różnorodności biologicznej ekosystemu leśnego,

- obejmowania lasów formą ochronną (wskazania do uznania za rezerwat przyrody, użytek ekologiczny, zespół przyrodniczo-krajobrazowy itp.),
- udostępniania i zagospodarowania turystycznego lasów,
- ochrony różnorodności krajobrazowej i kształtowania walorów estetycznych kompleksów leśnych, ich enklaw i obrzeży oraz tras udostępnianych dla ruchu.

2.3.8. OBSZARY I OBIEKTY PODLEGAJĄCEJ SZCZEGÓLNEJ OCHRONIE

Na terenie gminy Łapy znajduje się obszar Narwiańskiego Parku Narodowego wraz z jego strefą ochronną (otuliną), obejmujący rozległą zabagnioną pozostawioną w naturalnym stanie dolinę Narwi, odznaczającą się rozbudowanym systemem koryt rzecznych, dużym bogactwem szaty roślinnej i fauny oraz wysokimi walorami naukowo-dydaktycznymi i turystycznymi.

Narwiański Park Narodowy został powołany na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 1996 roku. Jego granica przecina obszar dwóch powiatów (białostockiego i wysokomazowieckiego) i siedmiu gmin (Choroszcz, Tykocin, Turośń Kościelna, Suraż, Łapy, Kobylin-Borzymy, Sokoły). Park obejmuje 6.810 ha obszaru doliny Narwi pomiędzy Surażem a Rzędzianami - dlatego 98% powierzchni to grunty silnie uwilgotnione, stale lub okresowo podtapiane. Zdecydowana większość - około 5500 ha to nieużytki, pozostałe grunty to wody, łąki i pastwiska. Park położony jest w większości na gruntach prywatnych, sporym problemem jest duże rozdrobnienie własności – jest tu około 12.000 działek, z czego zaledwie 30% to własność Skarbu Państwa.

W gminie Łapy blisko połowa obszaru stanowi NPN – 45%, Narwiański Park Narodowy jest niewątpliwie największą atrakcją turystyczną regionu oraz wielką szansą na dynamiczny rozwój turystyki. Z drugiej strony tak duża powierzchnia obszaru gminy objęta ochroną ściśle z wszystkimi rygorami związanymi z ochroną przyrody w parkach narodowych może być także barierą rozwoju.

Oprócz Narwiańskiego Parku Narodowego, na obszarze gminy Łapy obecne są także obszary chronione objęte europejską siecią obszarów chronionych NATURA 2000. Podkreśla to, jakość środowiska przyrodniczego, rozpoznawalną na skalę europejską. Obszar podlega ochronie zarówno w ramach Dyrektywy Ptasiej, jak i Dyrektywy Siedliskowej. W gminie Łapy 53% powierzchni objętej jest ochroną Natura 2000.

Tereny chronione w ramach sieci Natura 2000 w gminie Łapy możemy zaliczyć do następujących obszarów:

- Bagienna Dolina Narwi o łącznej powierzchni 23.471,09 ha - chroniona na mocy Dyrektywy Ptasiej;
- Ostoja w Dolinie Górnej Narwi o łącznej powierzchni 19.090,18 ha - chroniona na mocy Dyrektywy Siedliskowej;
- Dolina Górnej Narwi o łącznej powierzchni 18.384,10 ha – chroniona na mocy Dyrektywy Ptasiej.

2.4. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

2.4.1. POŁOŻENIE I PRZESTRZEŃ

Gmina Łapy obejmuje powierzchnię 128 km² i położona jest w województwie podlaskim, w północno-wschodniej Polsce. Województwo podlaskie graniczy z trzema województwami: warmińsko-mazurskim, mazowieckim i lubelskim. Województwo od północy graniczy z Litwą, a na wschodzie z Białorusią.

W układzie administracyjnym Gmina Łapy zajmuje środkowy fragment województwa podlaskiego i należy do powiatu białostockiego ziemskiego, na który składa się 15 gmin posiadających zróżnicowany potencjał gospodarczy i warunki naturalne. Gmina Łapy jest jedną z 9 gmin powiatu białostockiego o charakterze miejsko-wiejskim.

Gmina Łapy od północy graniczy z gminą Choroszcz, od wschodu z gminą Turośń Kościelna i Suraż, od zachodu z gminą Sokoły, natomiast od południa z gminą Poświętne. Siedzibą władz administracyjnych powiatu jest Białystok.

Obszar gminy obejmuje powierzchnię 12 765 ha (128 km²), co stanowi ok. 0,63% powierzchni województwa podlaskiego i ok. 4,29% powierzchni powiatu białostockiego. Gmina Łapy zajmuje 11 miejsce pod względem powierzchni spośród gmin powiatu białostockiego. Liczba ludności i gęstość zaludnienia na 1 km² plasuje natomiast gminę Łapy na pozycji 1 wśród gmin powiatu białostockiego.

TABELA 33. POWIERZCHNIA I LICZBA LUDNOŚCI GMIN POWIATU BIAŁOSTOCKIEGO

L.P.	NAZWA	POWIERZCHNIA		LICZBA LUDNOŚCI			GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA 1km ²
		ha	km ²	OGÓLEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	
1	CHOROSZCZ	16379	164	14579	7302	7277	89
2	CZARNA BIAŁOSTOCKA	20636	206	11671	6017	5654	57
3	DOBRZYNIOWO DUŻE	16113	161	8802	4413	4389	55
4	GRÓDEK	42970	429	5488	2831	2657	13
5	JUCHNOWIEC KOŚCIELNY	17177	171	15458	7785	7673	90
6	ŁAPY	12765	128	22300	11449	10851	175
7	MICHAŁOWO	41002	409	6976	3495	3481	17
8	POŚWIĘTNE	11458	115	3604	1751	1853	31
9	SUPRAŚL	18856	189	14379	7401	6978	76
10	SURAŻ	7661	77	2033	1011	1022	27
11	TUROŚŃ KOŚCIELNA	13990	140	6047	2989	2991	43
12	TYKOCIN	20737	207	6404	3279	3125	31
13	WASILKÓW	12712	127	15465	7953	7513	122
14	ZABŁUDÓW	33974	340	9159	4560	4599	27
15	ZAWADY	11214	112	2865	1387	1478	26

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych wg. stanu na 31.12.2014 r.

W granicach administracyjnych gminy znajduje się miasto Łapy o powierzchni 1214 ha (12 km²) i 24 wsie o łącznej powierzchni 11 551 ha (116 km²). Obszar miasta stanowi 9,51% powierzchni gminy. Oprócz funkcji ośrodka administracyjnego Łapy pełnią również rolę ośrodka oświatowego i medycznego także dla sąsiednich gmin.

TABELA 34. POWIERZCHNIA I LICZBA LUDNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH WSI NALEŻĄCYCH DO GMINY ŁAPY

L.P.	NAZWA	POWIERZCHNIA [ha]	LICZBA MIESZKAŃCÓW ZAMELDOWANYCH NA POBYT STAŁY
1	BOKINY	976	287
2	DANIŁOWO DUŻE	458	225
3	DANIŁOWO MAŁE	220	66
4	GĄSÓWKA OLEKSIN	188	106
5	GĄSÓWKA OSSE	429	365
6	GĄSÓWKA SKWARKI	600	253
7	GĄSÓWKA SOMACHY	186	56
8	GĄSÓWKA STARA	495	512
9	ŁAPY - KOŁPAKI	87	97
10	ŁAPY - KORCZAKI	130	55
11	ŁAPY - PLUŚNIAKI	95	133
12	ŁAPY - SZOŁAJDY	227	298
13	ŁAPY ŁYNKI	77	47
14	ŁAPY-DEBOWINA	387	472
15	ŁUPIANKA NOWA	465	78
16	ŁUPIANKA STARA	1174	460
17	PŁONKA KOŚCIELNA	688	430
18	PŁONKA KOZŁY	283	136
19	PŁONKA MATYSKI	237	69
20	PŁONKA STRUMIANKA	638	309
21	ROSZKI WŁODKI	145	70
22	ROSZKI WODŹKI	428	152
23	UHOWO	2114	1489
24	WÓLKA WANIEWSKA	824	131

Źródło: Dane z UM: Referat Nieruchomości i Ewidencja Ludności wg. stanu na 31.12.2014 r.

Wsie wchodzące w skład Gminy Łapy stanowią jednocześnie jej sołectwa, z wyjątkiem dwóch wsi (Uhowa i Gąsówki Starej), z których zostały wydzielone po dwa sołectwa: Uhowo I i Uhowo II oraz Gąsówka Stara i Gąsówka Stara Kolonia. Zatem sieć osadniczą w gminie tworzą: miasto Łapy i 26 sołectwa.

Dziewięć z wymienionych wyżej miejscowości zlokalizowanych jest bezpośrednio nad rzeką Narew, bądź w niewielkiej od niej odległości (Uhowo, Wólka Waniewska, Bokiny, Łupianka Stara, Płonka Strumianka, Łapy-Dębowina, Łapy-Szołajdy, Łapy-Pluśniaki, Łapy-Korczaki).

2.4.2. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Edukacja jest bardzo ważnym elementem polityki społecznej w gminie, a instytucje oświatowe nie tylko pełnią rolę edukacyjną, ale także wychowawczą. W związku z tym są bardzo ważnymi instytucjami w kontekście podejmowanych działań rewitalizacyjnych, nawet, jeśli same placówki miałyby nie zostać włączone do obszaru objętego rewitalizacją, niezmiennie będą funkcjonalnie powiązane z takimi obszarami, poprzez swoich uczniów, którzy na wyznaczonych obszarach mieszkają. Na terenie Miasta i Gminy Łapy funkcjonuje 16 placówek edukacyjnych. W skład placówek wchodzi przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego.

TABELA 35. PLACÓWKI OŚWIATOWE NA TERENIE GMINY ŁAPY

RODZAJ	LICZBA	ORGAN PROWADZĄCY
PRZEDSZKOLA	2	GMINA ŁAPY
SZKOŁY PODSTAWOWE	7	GMINA ŁAPY (W TYM 1 PROWADZONA PRZEZ PARAFIĘ ŚW. KRZYŻA W ŁAPACH)
GIMNAZJA	4	GMINA ŁAPY (W TYM 1 PROWADZONE PRZEZ STOWARZYSZENIE ŁAPSKI OGÓLNIAK)
SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE	2	POWIAT BIAŁOSTOCKI
CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO	1	POWIAT BIAŁOSOTCKI

Źródło: Informacje o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Łapy za lata 2010-2015, Informacje o realizacji zadań oświaty i wychowania w jednostkach prowadzonych przez Powiat Białostocki w latach 2010-2014

W roku szkolnym 2014/2015 w Mieście i Gminie Łapy było 1136 uczniów w szkołach podstawowych. Na przestrzeni analizowanych lat liczba uczniów szkół podstawowych charakteryzowała się względną stabilnością. Najmniejszą liczbę uczniów na tym poziomie kształcenia odnotowano w roku szkolnym 2013/2014 roku – 1078. Malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, w tym utrzymywanie się niskich wskaźników urodzeń oraz migracje osób w wieku produkcyjnym poza Miasto i Gminę Łapy – mogą być przyczyną zmniejszania się liczby uczniów i absolwentów szkół podstawowych w ciągu kilku nadchodzących lat.

TABELA 36. LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH NA TERENIE GMINY ŁAPY

TYP SZKOŁY	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
PRZEDSZKOLA I ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE	632	677	654	661	647
SZKOŁY PODSTAWOWE	1210	1135	1104	1078	1136
GIMNAZJA	725	699	653	652	592

Źródło: Informacje o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Łapy za lata 2010-2015,

W Mieście i Gminie Łapy w 2015 roku 9,4% dzieci było objętych opieką w żłobkach. Była to wartość wyższa od średniej krajowej (6,8%) oraz wyższa od wartości notowanej w przestrzeni województwa podlaskiego (7,0%) oraz powiatu białostockiego (5,1%). W porównaniu do 2010 roku tylko 7,0% dzieci w Mieście i Gminie Łapy było objętych opieką w żłobkach.

TABELA 37. ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH OPIEKĄ W ŻŁÓBKACH W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	2,6	3,0	3,8	4,8	5,9	6,8
PODLASKIE	3,0	3,0	4,0	4,8	6,2	7,0
POWIAT BIAŁOSTOCKI	1,2	0,5	1,1	2,5	3,5	5,1
MIASTO I GMINA ŁAPY	4,9	0,00	4,5	9,7	5,6	9,4
MIASTO ŁAPY	7,0	0,00	6,4	13,9	7,9	13,4

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

W 2015 roku na jeden oddział w szkole podstawowej przypadało w Mieście i Gminie Łapy 17 uczniów. Wyższą wartość odnotowano jedynie dla przestrzeni kraju i województwa podlaskiego (18) zaś dla miasta Łapy wartość ta była wyższa (19).

TABELA 38. UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH PRZYPADAJĄCY NA ODDZIAŁ (KLASE)

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	18	18	18	18	18	18
PODLASKIE	18	18	18	18	18	18
POWIAT BIAŁOSTOCKI	17	17	17	17	17	17
MIASTO I GMINA ŁAPY	17	16	16	16	16	17
MIASTO ŁAPY	19	19	19	18	18	19

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Gimnazja na terenie Miasta i Gminy Łapy cechują się stosunkowo średnią liczebnością klas. W 2015 roku na jeden oddział gimnazjalny w gminie przypadało 20 uczniów na terenie gminy a w mieście 19 uczniów. Podczas gdy w powiecie białostockim było to 21 uczniów, a w województwie - 22 i kraju – 21 uczniów.

TABELA 39.

UCZNIOWIE SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH
PRZYPADAJĄCY NA ODDZIAŁ (KLASĘ)

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	22	22	22	21	21	21
PODLASKIE	22	22	22	22	22	22
POWIAT BIAŁOSTOCKI	22	21	21	21	21	21
MIASTO I GMINA ŁAPY	21	21	21	22	21	20
MIASTO ŁAPY	20	21	22	22	21	19

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Do egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2014/2015 w 4 gimnazjach przystąpiło 201 uczniów.

TABELA 40.

GIMNAZJA – ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ Z EGZAMINU
GIMNAZJALNEGO W 2015 R.

	wynik średni %				
	LICZBA ZDAJĄCYCH	cz. humanistyczna		cz. mat. – przyrodnicza	
		język polski	historia i WOS	matematyka	przyrodnicze
Kraj	-	62,0	64,0	48,0	50,0
Województwo podlaskie	-	62,0	65,0	50,0	51,0
Powiat	-	62,0	64,0	49,0	51,0
Łapy (gmina)	201	61,0	64,0	51,0	50,0
Gimnazjum w Pł. K	31	60,0	62,0	52,0	44,0
Gimnazjum nr 1 w Łapach	132	60,0	62,0	48,0	49,0
Gimnazjum nr 2 w Łapach	20	63,0	68,0	52,0	56,0
Niepubliczne Gimnazjum w Łapach	18	69,0	74,0	62,0	62,0

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Łapy 2015

2.4.3. INFRASTRUKTURA OPIEKI ZDROWOTNEJ

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców Miasta i Gminy Łapy zabezpieczają placówki medyczne oraz apteki. Podmioty wykonujące działalność leczniczą zlokalizowane są na terenie gminy, zarówno w centrum miasta, jak i na jego obrzeżach. Oferują one usługi z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej. Na terenie Miasta i Gminy

Łapy funkcjonuje 13 podmiotów ambulatoryjnych. Przychodnie lekarskie świadczą usługi zarówno w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz z zakresu specjalistycznej opieki. Ponadto na terenie miasta znajduje się szpital powiatowy - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach jest podmiotem leczniczym, prowadzonym w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Celem Zakładu jest prowadzenie działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu zdrowia, podejmowaniu innych działań medycznych wynikających z procesu leczenia oraz promocja zdrowia. W strukturze Zakładu wyodrębnia się trzy zakłady lecznicze: szpital, przychodnia i Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy.

TABELA 41. LICZBA PODMIOTÓW AMBULATORYJNYCH W MIEŚCIE I GMINIE ŁAPY

PODMIOTY	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PRZYCHODNIE OGÓLEM	9	11	11	11	12	13
PUBLICZNE	1	1	-	-	-	-
NIEPUBLICZNE	8	10				
PRAKTYKI LEKARSKIE W MIASTACH	5	3	2	2	2	1

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

W placówkach medycznych zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Łapy w 2014 roku udzielono 91010 porad lekarskich z zakresu podstawowej opieki lekarskiej i 137940 z zakresu ambulatoryjnej opieki lekarskiej.

TABELA 42. LICZBA PORAD LEKARSKICH W LATACH 2010-2015

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	PORADY LEKARSKIE NA 1000 MIESZKAŃCÓW					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA						
MIASTO I GMINA ŁAPY	93485	92400	84563	88663	86570	91010
MIASTO ŁAPY	93485	92400	84563	88663	85339	89150
AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA						
MIASTO I GMINA ŁAPY	---	---	130900	136808	134804	137940
MIASTO ŁAPY	---	---	130900	136808	133573	136080

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

2.4.4. INFRASTRUKTURA CZASU WOLNEGO (KULTURA, SPORT, REKREACJA)

Najważniejszymi placówkami zapewniającymi zagospodarowanie czasu wolnego na terenie Miasta i Gminy Łapy są:

- Dom Kultury w Łapach wraz z siecią 5-ciu Wiejskich Domów Kultury zlokalizowanych w Uhowie, Płonce Kościelnej, Bokinach, Łupiance Starej i Łapy-Szołajdy;
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy wraz z 3-ma Filiami Bibliotecznymi zlokalizowanymi w Daniłowie Dużym, Płonce Kościelnej i Uhowie;
- Ośrodek Kultury Fizycznej w Łapach zarządzający kompleksem boisk sportowych w Łapach: przy ul. Leśnikowskiej 18a, oraz przy Żwirki i Wigury (Orlik 2012), boiskiem piłkarskim w Uhowie, terenem wypożyczalni kajaków i plaży nad Narwią w Uhowie.

DOM KULTURY W ŁAPACH

Dom Kultury w Łapach jest instytucją kultury wpisaną do rejestru placówek kultury. Rok 2015 był kontynuacją działań kulturalnych w mieście i gminie Łapy - działań, które wynikają ze Statutu Domu Kultury zatwierdzonego przez Radę Miejską w Łapach.

Statutowa działalność to praca w zakresie edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, poprzez uczestnictwo w zajęciach kół zainteresowań: plastycznych, muzycznych, teatralnych, tanecznych, modelarskich, rytmiki, dzieci i młodzież rozwijały swoje zainteresowania i zdolności.

Dzieci uczestniczyły w wielu konkursach i turniejach zdobywając nagrody i wyróżnienia.. Ogłaszane przez Dom Kultury w Łapach konkursy zjednały wielu sympatyków. Uczestniczyły w nich wszystkie szkoły z gminy Łapy i wiele szkół z gmin ościennych. Dzieciom i młodzieży podczas ferii zimowych i akcji lato zapewniona była opieka i aktywny wypoczynek.

Zorganizowano szereg imprez masowych i plenerowych, typu festynowego. Prowadzona była też działalność oświatowa, do której zaliczone zostały różne spotkania i prelekcje. Dom Kultury był miejscem spotkań z ludźmi polityki, przedstawicielami władz samorządowych.

W Małej Galerii Domu Kultury w Łapach organizowano wystawy i spotkania autorskie. Galeria Narwiańska w Uhowie była odwiedzana przez młodzież szkolną.

Tradycja ludowa i folklor zajmuje ważne miejsce w działalności Domu Kultury a zwłaszcza placówek terenowych. Aktywnie działają zespoły śpiewacze: Łupiniani, Płonkowie i Uhowianki, które reprezentują naszą gminę na wielu imprezach.

Liczba uczestników organizowanych przez instytucje kultury w roku 2015 wyniosła 16910 osób. Zaś rok 2014 był rokiem aktywności mieszkańców w udziale w imprezach – liczba uczestników była największa zarówno na poziomie miasta i gminy, jak i pozostałych jednostek terytorialnych.

TABELA 43. LICZBA UCZESTNIKÓW ORGANIZOWANYCH PRZEZ CENTRA, DOMY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	---	30750339	31483578	38106066	40303742	34298323
PODLASKIE	---	1145831	1097527	1487076	1592627	1409292
POWIAT BIAŁOSTOCKI	---	106226	111671	142776	149766	132870

MIASTO I GMINA ŁAPY	---	34084	31448	32931	44166	16910
MIASTO ŁAPY	---	28600	28800	28950	41730	16910

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

BIBLIOTEKA

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łapach jest instytucją kultury wpisaną do rejestru placówek kultury. Na terenie Gminy Łapy znajduje się Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy z siedzibą w Łapach oraz 3 Filie Biblioteczne we wsiach (Daniłowo Duże, Płonka Kościelna, Uhowo).

W 2012 r. Filia Biblioteczna w Płonce Kościelnej otrzymała nowe pomieszczenia. Garaż OSP przy Wiejskim Domu Kultury został zmodernizowany i przystosowany do potrzeb bibliotecznych.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łapach jest instytucją kultury, wpisaną do rejestru placówek kultury. Żadna z tych bibliotek nie jest połączona z ośrodkiem kultury ani z inną instytucją.

Na dzień 31.12.2015 r. stan księgozbioru w bibliotekach publicznych gminy Łapy wyniósł **133990** woluminów i **409** czasopism oprawnych, z tego w bibliotece w Łapach 99635 książek i **285** czasopism, w filiach wiejskich **34355** książek i **124** czasopism oprawnych. W roku 2015 przybyło **1821** wol., z tego: z zakupu **994**, w tym **692** ze środków uzyskanych z Ministerstwa Kultury, **302** ze środków samorządowych, pozostałe **827** to dary. Wiele ciekawych pozycji otrzymaliśmy z Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego.

W porównaniu z rokiem 2014 nastąpił spadek (o **136 wol.**) w ilości zakupionych książek.

Wskaźnik zakupu nowości w 2015 r. wyniósł **4,0** wobec 5,13 z roku 2014. Biblioteka zakupiła 18 jednostek zbiorów specjalnych (audiobooki i filmy DVD).

Średnia cena książki z zakupu wyniosła 32,11 zł. Zakupy nowości, mimo dotacji z MKDiN są wysoce niewystarczające w stosunku do potrzeb.

TABELA 44. ZBIORY BIBLIOTECZNE W LATACH 2010-2015

ZBIORY		2010	2011	2012	2013	2014	2015
WOLUMINY		134 977	125 318	135 923	137 340	137 519	133 990
CZASOPISMA OPRAWNE W TYM:		851	851	851	533	533	409
BIBLIOTEKA W ŁAPACH	KSIĄŻKI	100 415	100 279	100 730	101 496	102 051	99635
	CZASOPISM A	727	727	727	409	109	285
FILIE BIBLIOTECZNE	KSIĄŻKI	34 562	33 039	35 193	35 311	35 468	343
	CZASOPISM A	124	124	124	124	124	124

Źródło: Analizy opisowe Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapach za lata 2010-2015

TABELA 45. ZBIORY BIBLIOTECZNE – UBYTKI - W LATACH 2010-2015

UBYŁO	2010	2011	2012	2013	2014	2015
WOLUMINY	1312	1526	1170	1447	1237	5474

BIBLIOTEKA W ŁAPACH	1136	1359	1665	946	710	3811
FILIE BIBLIOTECZNE	169	167	505	501	527	1663

Źródło: Analizy opisowe Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapach za lata 2010-2015

TABELA 46. ZBIORY BIBLIOTECZNE – ZAKUPY - W LATACH 2010-2015

PRZYBYŁO	2010	2011	2012	2013	2014	2015
WOLUMINY	2522	1867	1775	2013	1949	1821
ZA DOKONANYCH ZAKUPÓW W TYM:	931	798	834	1254	1130	994
ZE ŚRODKÓW UZYSKANYCH Z MINISTERSTWA KULTURY	369	451	599	606	605	692
ZE ŚRODKÓW SAMORZĄDOWYCH	540	130 + 217 ZAKUPIONO Z FUNDUSZY UZYSKANYCH OD SPONSORÓW	235	468	525	302
DARY OD CZYTELNIKÓW, BIBLIOTEKI POWIATU BIAŁOSTOCKIEGO	1486	1069	941	759	819	

Źródło: Analizy opisowe Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapach za lata 2010-2015

W 2015 roku w gminie Łapy zarejestrowano ogółem 4826 użytkowników, w tym 3571 czytelników. Wypożyczyli oni ogółem 59312 jednostek ewidencyjnych. W analizowanym okresie zanotowano w bibliotekach 48078 odwiedzin. Na miejscu udostępniono 5358 książek. Udzielono 16265 informacji, w tym 1491 elektronicznych. Liczba odwiedzin w czytelnich wyniosła 18908, użytkowników Internetu zanotowano 9142. W czytelnicy w dalszym ciągu funkcjonuje i rozwija się Punkt Informacji Europejskiej oraz Punkt Informacji Prawnej wyposażony w program komputerowy „LEX” wraz z komentarzami i modułem prawa europejskiego. Biblioteki w gminie Łapy obsługują także specjalne grupy czytelników. Są to osoby niepełnosprawne, chorzy, seniorzy, osoby mające utrudniony dostęp do biblioteki.

Biblioteka w Łapach i 2 filie (Daniłowo, Uhowo) są usytuowane na piętrach, jedynie Filia Biblioteczna w Płonce Kościelnej na parterze. Czytelnicy niepełnosprawni nie mają możliwości samodzielnego korzystania z bibliotek. Wszystkie placówki oferują tej kategorii czytelnikom dostarczanie książek i audiobooków do domu na zamówienie telefoniczne, e-mailowe lub zgłoszenie zapotrzebowania przez osoby trzecie. Mają też możliwość korzystania z katalogu on-line i zakładki „zamówienia” umieszczone na naszej stronie internetowej.

Osoby z niepełnosprawnością wzroku mają do dyspozycji książki z kolekcji *Duże Litery* - 76 wol. (Łapy i filie) oraz audiobooki w ilości 188 jednostek inwent. a także dokumenty dźwiękowe (płyty CD i płyty winylowe). W drugiej połowie 2015 roku nasza placówka w ramach projektu *Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabo widzących* – Edycja 2015 pozyskała ze Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym *Larix* na zasadach użyczenia urządzenie *Czytawk Plus* do odtwarzania cyfrowych książek mówionych. Korzystający mają do wyboru około 1000 tytułów. Skorzystały z tego urządzenia 2 osoby. Nie posiadamy innego sprzętu i oprogramowania przystosowanego do obsługi osób niepełnosprawnych.

Coraz liczniejszą grupą czytelniczą są seniorzy, renciści i bezrobotni. Często czują się oni wykluczeni społecznie ze względu na nieznaną nowocześniejszych technik informatycznych. Z tego powodu biblioteka organizuje od 2008 r. kursy komputerowe dla tej grupy użytkowników. W 2015 r. uczestniczyło w takich zajęciach 48 osób.

Dla seniorów w 2009 r. biblioteka utworzyła Uniwersytet III Wieku, który obecnie działa, jako Stowarzyszenie. W bibliotece ma swoją siedzibę, członkowie korzystają z naszej pomocy, wspieramy i pomagamy w organizowaniu zajęć. Aktualnie liczy ponad 100 osób i dalej się rozwija.

Biblioteka współpracuje też ze Środowiskowym Domem Samopomocy przy MOPS w Łapach. Podopieczni wraz z opiekunami indywidualnie odwiedzają bibliotekę. Czytają na miejscu bądź wypożyczają książki do domu. Dla większej grupy nie były organizowane zajęcia. Tę rolę bardzo dobrze wypełniają pracownicy MOPS-u.

TABELA 47. POZIOM CZYTELNICTWA W LATACH 2010-2015

CZYTELNICTWO	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LICZBA ZAREJESTROWANYCH UŻYTKOWNIKÓW	5056	4782	4312	5005	5032	4826
LICZBA JEDNOSTEK WYPOŻYCZONYCH	76 672	80 838	73 132	89 445	78 280	59312
LICZBA JEDNOSTEK UDOSTĘPNIONYCH „NA MIEJSCU“	7212	---	---	5362	5412	5358
LICZBA ODWIEDZIN	75 125	---	---	46 442	43 279	48 078
LICZBA ODWIEDZIN CZYTELNI W TYM:	25 528	---	---	17 877	18 632	18908
<i>LICZBA UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU</i>	13 510	12 961	11 268	9 297	8 338	9142
LICZBA UDZIELONYCH INFORMACJI W TYM:	23 548	---	---	22 838	23 434	16265
<i>ELEKTRONICZNIE</i>	1428	---	---	22 383	23 434	1491

Źródło: Analizy opisowe Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapach za lata 2010-2015

W Mieście i Gminie Łapy Biblioteka Publiczna i 3 filie świadczą usługi na rzecz całej społeczności miasta i gminy. Tym samym na jedną placówkę biblioteczną przypada 5561 mieszkańców gminy. Jest to liczba większa dla pozostałych jednostek terytorialnych.

TABELA 48. LUDNOŚĆ NA PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ (ŁĄCZNIE Z PUNKTAMI BIBLIOTECZNYMI UJĘTYMI ZGODNIE Z SIEDZIBĄ JEDNOSTKI MACIERZYSZEJ) W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	3940	3990	4072	4103	4100	4113
PODLASKIE	4107	4057	4105	4149	4110	4201

POWIAT BIAŁOSTOCKI	3656	3782	4375	4393	4538	4542
MIASTO I GMINA ŁAPY	5701	5680	5670	5628	5575	5561
MIASTO ŁAPY	16245	16200	16124	16005	15879	15812

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Miasto i Gminę Łapy charakteryzuje się zmniejszająca się liczba czytelników bibliotek publicznych. W 2015 roku na 1000 mieszkańców miasta odnotowano jedynie 161 czytelników bibliotek (w mieście Łapy 180). W porównaniu z 2010 rokiem ubyło 60-ciu czytelników bibliotek na terenie gminy i 78 na terenie miasta. Mniejszy spadek czytelników bibliotek zaobserwowano w powiecie białostockim - 98 czytelników bibliotek publicznych przypadających na 1000 mieszkańców było najniższą wartością tego wskaźnika w porównaniu z analizowanymi jednostkami terytorialnymi. W przestrzeniach kraju na 1000 mieszkańców przypadało 162 czytelników bibliotek, czyli o 1 osobę więcej niż w Mieście i Gminie Łapy.

TABELA 49. CZYTELNICZY BIBLIOTEK PUBLICZNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	169	168	168	167	164	162
PODLASKIE	132	130	127	122	122	122
POWIAT BIAŁOSTOCKI	108	109	104	101	99	98
MIASTO I GMINA ŁAPY	221	210	190	173	167	161
MIASTO ŁAPY	258	243	222	198	192	180

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Dosyć wysoka liczba czytelników bibliotek publicznych, jaką zaobserwowano w Mieście i Gminie Łapy w porównaniu do pozostałych jednostek terytorialnych charakteryzowała się zdecydowanie niższą aktywnością w wypożyczeniach księgozbioru na czytelnika – na terenie gminy – 18,3 a na terenie miasta 15,4.

TABELA 50. WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA CZYTELNIKA W WOLUMINACH W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	18,4	18,6	18,9	18,5	18,3	18,00
PODLASKIE	20,2	20,4	20,4	20,4	20,6	20,2
POWIAT BIAŁOSTOCKI	20,5	21,3	21,5	22,3	21,7	22,1
MIASTO I GMINA ŁAPY	16,6	16,9	17,00	18,00	17,2	18,3
MIASTO ŁAPY	15,00	15,2	14,7	15,4	15,3	15,4

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

SPORT

Na terenie Miasta i Gminy Łapy działa jednostka budżetowa odpowiedzialna na kulturę fizyczną - Ośrodek Kultury Fizycznej stanowi jednostkę budżetową Gminy Łapy. Ośrodek zarządza następującymi obiektami: kompleks boisk sportowych w Łapach: przy ul. Leśnikowskiej 18a, oraz przy Żwirki i Wigury (Orlik 2012), boisko piłkarskie w Uhowie, teren wypożyczalni kajaków i plaży nad Narwią w Uhowie.

Oprócz obiektów zarządzanych przez Ośrodek Kultury Fizycznej na terenie Miasta i Gminy Łapy znajduje się szereg obiektów stanowiących bazę sportowo-rekreacyjną dostępną na mieszkańców.

TABELA 51. BAZA SPORTOWO-REKREACYJNA W GMINIE ŁAPY

L.P.	NAZWA OBIEKTU	WŁAŚCICIEL
1.	Stadion Miejski w Łapach w skład którego wchodzi: Korty betonowe Boiska trawiaste Boisko do piłki plażowej Boisko do siatki nogi Bieżnie Rzutnia lekkoatletyczne. Boisko trawiaste w Uhowie. Plaża miejska w Uhowie Boisko „Orlik”	Ośrodek Kultury Fizycznej w Łapach
2.	Wielofunkcyjne boisko sportowe: 2 boiska do koszykówki, boiska do piłki ręcznej i siatkowej, boisko do gry w piłkę nożną, boisko do tenisa ziemnego	Szkoła Podstawowa nr 1 Papieża Jana Pawła II w Łapach
3.	Boisko trawiaste	Gimnazjum nr 1 w Łapach
4.	Boisko przyszkolne Sala gimnastyczna w szkole	Zespół Szkół w Płonce Kościelnej
5.	Sala sportowa w szkole	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Łapach
6.	Boisko do gry w piłkę nożną i siatkową	Szkoła Podstawowa w Bokinach
7.	Boisko do piłki nożnej, plażowej piłki siatkowej, zielona sala, bieżnia i skocznia w dal	Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej
8.	Sala gimnastyczna, siłownia, stadion lekkoatletyczny z kortami i strzelnicą	I Liceum Ogólnokształcące w Łapach

L.P.	NAZWA OBIEKTU	WŁAŚCICIEL
9.	Sala gimnastyczna	Zespół Szkół Mechanicznych im. Stefana Czarnieckiego w Łapach
10.	Siłownia zewnętrzna	Zespół Szkół w Łapach/Stowarzyszenie Przyjaciół Osse
11	Baseny letnie	Gmina Łapy
12.	Siłownia zewnętrzna	Parafia Św. Krzyża w Łapach
13.	Siłownia zewnętrzna	Szkoła Podstawowa w Uhowie/Stowarzyszenie Razem dla Uhowa
14.	Skypark i plac zabaw w Łapach-Dębowinie	Gmina Łapy

Na terenie Miasta i Gminy Łapy w 2015 roku działało 6 Uczniowskich Klubów Sportowych, 2 stowarzyszenia prowadzące działalność sportową i 2 kluby sportowe.

TABELA 52. UCZNIOWSKIE KLUBY SPORTOWE

L.P.	NAZWA PODMIOTU	DOMENA
1	Uczniowski Klub Sportowy NAREW	judo
2	Uczniowski Klub Sportowy ŁAPA przy PG1 ul. Matejki	koszykówka
3	Uczniowski Klub Sportowy JEDYNKA przy SP1 ul. Polna	lekkoatletyka, koszykówka
4	Uczniowski Klub Sportowy OLIMP przy ILO ul. Bohaterów Westerplatte	Lekkoatletyka
5	Uczniowski Klub Sportowy im. W. Kikolskiego	Lekkoatletyka
6	Uczniowski Klub Sportowy "Dwójka Łapy"	---

TABELA 53. TOWARZYSTWA SPORTOWE

LP	NAZWA PODMIOTU	DOMENA
1	Stowarzyszenie Edukacyjno Sportowe PETRUS	Piłka nożna, wspieranie aktywności
2	Łapskie Towarzystwo Rowerowe PELETON	Turystyka aktywna

TABELA 54.

KLUBY SPORTOWE

LP.	NAZWA PODMIOTU	DOMENA
1	Klub Sportowy POGOŃ	Piłka nożna
2	Klub Sportowy "Minotaur"	JUDO

Istniejąca baza noclegowa stanowi niezbędny element zagospodarowania turystycznego i ma kluczowe znaczenie dla rozwoju turystyki na danym obszarze. Odpowiedni standard i różnorodność obiektów noclegowych ze zróżnicowanymi cenami jest kluczowym elementem w procesie podejmowania decyzji o wyborze miejsca pobytu zarówno krótkiego, jak i dłuższego.

Na terenie Gminy Łapy brakuje obiektów noclegowych, takich jak: hotele, motele czy pensjonaty. Nie ma także kempingów ani pól namiotowych wyposażonych w niezbędną infrastrukturę.

TABELA 55. BAZA NOCLEGOWA – GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE I KWATERY PRYWATNE (AGROTURYSTYCZNE)

NAZWA OBIEKTU	ILOŚĆ MIEJSC NOCLEGOWYCH	OPIS
Chata za wsią/ Wólka Waniewska	10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gliniana chata, z pokojami dwuosobowymi (z możliwością dostawki) z łazienkami do dyspozycji gości, salonik z TV-SAT, jadalnia, biblioteka domowa ▪ wyżywienie na miejscu
Chata pod lipami/ Wólka waniewska	7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ samodzielny, całoroczny domek przy czynnym gospodarstwie rolnym ▪ 2 sypialnie, pokój dzienny, kuchnia z pełnym wyposażeniem, łazienka, prysznic, 2 toalety ▪ stylowa altana z miejscem na ognisko ▪ możliwość wypożyczenia łódki ▪ wyżywienie na miejscu
Pokoje Gościnne A.K. Łupińscy/ Łupianka Stara	6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 pokoje trzyosobowe ze wspólną łazienką ▪ wyżywienie na miejscu
Pokoje Gościnne „ZŁOTY RÓG”/ Łapy	20	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 pokoje dwuosobowe, 2 pokoje trzyosobowe, 2 pokoje pięcioosobowe ▪ na każdym piętrze budynku znajduje się pokój socjalny z bardzo dobrze wyposażoną kuchnią.
Chata Rybaka- Bokiny	14	<ul style="list-style-type: none"> ▪ domek letniskowy ▪ dwa pokoje z aneksami kuchennymi, łazienką. ▪ <i>położenie:</i> nad Narwią
Restauracja "SFERA"	21	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 7 pokoiów trzyosobowych ▪ Restauracja

NAZWA OBIEKTU	ILOŚĆ MIEJSC NOCLEGOWYCH	OPIS
Stajnia "Tradycja" Uhowo	8	4 pokoje dwuosobowe gościnne i piękny stylowy dom Jazda konna Nauka jazdy Przejażdżki bryczką, zaprzęgiem, kuligi Wędkarstwo Kajaki Spływy tradycyjnymi narwiańskimi puchówkami Rowery górskie
Kwatera agroturystyczna w Bokinach, Barbara i Stanisław Żochowscy	---	Kwatera prywatna Do dyspozycji wolnostojący, samodzielny dom letniskowy o powierzchni 110 m2 z dwoma kominkami i pełnym wyposażeniem. Dla gości udostępnione są tradycyjna łódka puchówka, kajaki, grill.
ilość obiektów 8 ;		

Poza walorami przyrodniczymi, które niewątpliwie są najcenniejszą atrakcją turystyczną, Gmina Łapy posiada dodatkowe walory antropogeniczne, takie jak: różnego rodzaju zabytkowe obiekty, interesujące miejsca, bogaty kalendarz imprez i wydarzeń kulturalno- sportowych, które uzupełniają, wspomagają i wzbogacają ofertę turystyczną.

OBIEKTY TURYSTYCZNE

1. OBIEKTY SAKRALNE:

- Kościół w Bokinach, należący do Parafii pw. Najświętszego Serca Jezusowego - murowany, zbudowany w latach 1958-1965.
- Kościół przy ul. J. Matejki 10 w Łapach, Parafia pw. Krzyża Świętego
- Kościół w Łapach (Osse), Parafia pw. św. Jana Chrzciciela - po uzyskaniu zezwolenia na budowę kościoła w 1983 r. mieszkańcy części miasta Łapy, Gąsówki Starej (kolonia) i Gąsówki-Osse wybudowali tymczasową drewnianą kaplicę. Kościół murowany pw. św. Jana Chrzciciela wybudowany został w latach 1983-1985.
- Kościół przy ul. 3-go Maja 8 w Łapach, Parafia pw. św. Ap. Piotra i Pawła – murowany, neobarokowy z lat 1918-27. Został zaprojektowany przez architekta Kazimierza Skórewicza (autora m.in. gmachu Sejmu). Kościół stanowi połączenie stylu romańskiego z gotykiem o zabarwieniu zakopiańskim. Obecny kościół jest budowlą trójnawową z prezbiterium i transeptem. Do architektury romańskiej nawiązuje bryła kościoła przypominająca nieco stary zamek obronny z jedną, masywną wieżą, zbudowaną na planie kwadratu, zakończoną niewysokim, stożkowym hełmem. Na przecięciu naw i transeptu znajduje się sygnaturka. Wewnątrz kościoła sklepienia łukowe oparte są na dwumetrowych grubości ścianach posiadających pierwotnie nisze, później przerobionych na nawy. Główny ołtarz wykonany z żelbetonu w formie łukowej. Na tym ołtarzu w górze, oparty o łuk ołtarzowy został umieszczony wieki krzyż dębowy, na nim rozpięta naturalnej

wielkości postać Chrystusa, wyrzeźbiona w drzewie lipowym. Po bokach krzyża zostały ustawione dwie pary aniołów wykonanych z drzewa, jedna para klęcząca, druga stojąca. W środku pomiędzy kolumnami znajduje się obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, zasłaniany obrazem Matki Boskiej Królowej. Po obu stronach prezbiterium stoją figury św. Franciszka i św. Antoniego z Padwy.

- Kościół przy ul. Kościelnej 64 w Płonce Kościelnej, Parafia pw. św. Michała Archanioła - z ok. 1905 r. Wewnątrz świątyni obraz Matki Bożej Płonkowskiej „Królowej Młodzieży” namalowany na płótnie w 1658 r., otoczony kultem od 1673 r. Został koronowany w 1985 r. Wg legendy do kościoła trzy razy pielgrzymował Jan III Sobieski. Przed kościołem usytuowany jest pomnik króla Jana III Sobieskiego, który, jak głoszą niektóre przekazy, przybył do słynącego łaskami Sanktuarium przed odsieczą wiedeńską. Obecna świątynie utrzymana jest w neogotyckim stylu i pochodzi z początków XX wieku, po starszej – drewnianej – zachowała się jedynie dzwonnica z 1800 roku. Sanktuarium Maryjne w Płonce Kościelnej od wieków nazywane jest Jasną Górą Podlasia. W jego pobliżu znajduje się również źródło słynące z łaski uzdrowień.
- Kościół p.w. św. Wojciecha w Uhowie – murowany, z lat 1914-19, zbudowany w stylu neogotyckim.

2. KAPLICZKI PRZYDROŻNE

Na terenie całej Gminy Łapy licznie występują kapliczki i krzyże przydrożne, wiele z nich ma dużą wartość artystyczną. Ich historia dotąd związana jest z kultywowaniem tradycyjnych zachowań, jak np.: pożegnanie zmarłych w ostatniej drodze czy odprawianie nabożeństw majowych.

- XIX-wieczna kapliczka Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Gąsówce-Osse,
- Trzy Krzyże w Łapach-Szołajdach,
- Kapliczka w Łapach-Dębownie,
- Kapliczki Drogi Różańcowej we wsi Płonka Kościelna.

3. CMENTARZE I POMNIKI

- Cmentarz rzymskokatolicki z 1908 r. w Łapach,
- Pomnik Jana III Sobieskiego w Płonce Kościelnej,
- Pomnik Bohaterskich Dzieci Polskich poświęcony pamięci dzieci polskich, które zginęły w czasie II wojny światowej w Wólce Waniewskiej,
- Pomnik ppłk. Stanisława Nilskiego-Łapińskiego w Łapach,
- Pomnik Niepodległości w Łapach,
- Pomnik „Krzyż Sybiraków” w Łapach,
- cmentarz ewangelicko-augsburski i prawosławny w Łapach (Osse),
- cmentarz przykościelny i rzymskokatolicki w Płonce Kościelnej,
- oraz cmentarz rzymskokatolicki w Uhowie.

4. INNE OBIEKTY

- Dom Etkunów z lat 20-tych XX wieku przy ul. Spółdzielczej w Łapach,
- Osiedle kolejarskie „Wygwizdowo” - 4 drewniane domy mieszkalne z 1924 roku,
- Osiedle kolejarskie Łapy (Osse) - 27 murowanych domów mieszkalnych z lat 30-tych XX wieku,
- Wieża ciśnień w zespole dworca kolejowego z początku XX w.,

- Dwór w Łupiance Nowej z końca XIX w.

2.4.5. UKŁAD KOMUNIKACYJNY

DROGI

Miasto i Gmina Łapy zajmuje środkowy fragment województwa podlaskiego. Przez Gminę przebiegają drogi kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej, które stanowią drogowy układ komunikacyjny.

Podstawowy układ komunikacyjny Miasta i Gminy Łapy tworzą:

- drogi wojewódzkie:
 - droga wojewódzka nr 678 Białystok (DK 19, DK 65) - Tołcze (DW 682) - Roszki-Wodźki (DW 681) - Sokoły (DW 671) - Wysokie Mazowieckie (DK 66), która przebiega przez Bokiny, Łupiankę Starą i Roszki-Wodźki
 - droga wojewódzka nr 681 Roszki-Wodźki (DW 678) - Łapy (DW 682) - Topczewo (DW 659) - Brańsk (DK 66) - Ciechanowiec (DW 690, DW 694), która przebiega przez Roszki-Wodźki, Płonkę Kościelną, Łapy, Łapy-Łynki i Łapy-Kołpaki w kierunku Poświętnego
 - droga wojewódzka nr 682 Łapy (DW 681) - Uhowo - Markowszczyzna (DW 678), jako główna trasa z Łap do Białegostoku
 - drogi powiatowe:
 - **1519 B** Uhowo - Borowskie Skórki
 - **1521 B** Łapy(ul. Nilskiego-Łapińskiego, Graniczna) - Łapy-Pluśniaki Suraż (ul. J.Piłsudskiego)
 - **1522 B** droga 1521B - Daniłowo Duże - Pietkowo – Gabrysin
 - **1523 B** Daniłowo Małe Suraż(droga do Daniłowa)
 - **1524 B** Łapy-Łynki - Łapy-Dębowina - droga 1521B
 - **1525 B** droga 1521B - Łapy-Szołajdy - Łapy-Dębowina - Łapy-Pluśniaki - Łapy-Korczaki- Gąsówka-Oleksin - Gąsówka Nowa
 - **1526 B** Daniłowo Duże - Grochy - droga 681
 - **1527 B** Łapy-Kołpaki - Łapy (Osse) - Gąsówka-Somachy – Sokoły
 - **1528 B** Gąsówka-Skwarki - Płonka Kościelna
 - **1529 B** Płonka Kościelna - Płonka-Matyski
 - **1530 B** Płonka-Kozły - Łupianka Nowa
 - **1531 B** droga 678 - Bokiny - droga 678
 - **1534 B** droga 678 - Wólka Waniewska
 - **1859 B** Roszki-Wodźki - Roszki-Ziemaki
 - **2060 B** Płonka Kościelna - Jeńki - Pszczółczyn - droga 671
- A także ulice w mieście
- **2345B** ulica bez nazwy w kierunku Łapy Osse,
 - **2346B** Nilskiego-Łapińskiego, 3-go Maja,
 - **2347B** Grzybowa,
 - **2348B** ulica bez nazwy - dojazd do Cukrowni "Łapy",
 - **2349B** Nowowiejska,
 - **2350B** Surażska,
 - **2351B** Warszawska

- **2352B** Żwirki i Wigury

▪ drogi gminne.

Jedną z trzech głównych osi komunikacyjnych miasta o kierunku wschód- zachód jest droga wojewódzka nr 678 Białystok. Prowadzi ona zarówno ruch tranzytowy jak i lokalny. W najbliższych latach planowana jest realizacja inwestycji przebudowy dróg wojewódzkich obwodnicy Księżyna (budowa drogi wojewódzkiej 678) i przebudowy dróg Markowszczyzna – Roszki - Wodźki (przebudowa dróg wojewódzkich 681 i 682). Realizacja tych inwestycji w znaczny sposób wpłynie na poprawę dostępności do stolicy województwa – Białegostoku.

Realizacja tych inwestycji została wpisana do Regionalnego planu transportowego Województwa Podlaskiego w prospektywnie finansowej 2014-2020 r.

Na terenie Miasta i Gminy Łapy funkcjonuje również komunikacja autobusowa. Usługi w tym zakresie obecnie świadczone są przez dwa podmioty:

- **PKS Białystok - Podlaska Komunikacja Samochodowa Nova Spółka Akcyjna** 15-482 Białystok, ul. Fabryczna 1;
- **Podlasie-Express Sp. z o.o. Sp. k** ul. Mazowiecka 33A Księżyno 16-001 Kleosin;

KOLEJ

Bezpośrednio przez miasto przebiega główna linia kolejowa Rail Baltica - trasa E75 stanowiąca europejski korytarz o priorytetowym znaczeniu łączący Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami. Na terenie gminy istnieją następujące linie kolejowe:

- Warszawa - Białystok, dwutorowa zelektryfikowana,
- Łapy - Ostrołęka, jednotorowa.

2.5. SFERA TECHNICZNA

2.5.1. SIEĆ WODOCIĄGOWA

W Mieście i Gminie Łapy dostawcą wody pitnej dla mieszkańców jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łapach sp. z o.o., który dostarcza wodę dla 99% mieszkańców Miasta i Gminy Łapy.

Zakład zajmuje się eksploatacją sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej, obsługuje 8 hydroforni (Uhowo, Daniłowo Duże, Płonka Strumianka, Bokiny, Łapy ul. Długa, Łapy ul. Spółdzielcza, Łapy ul. Płonkowska), które są zasilane z 17 studni głębinowych w gminie Łapy.

W Gminie Poświętne Spółka przejęła do eksploatacji sieć wodociągową i sieć kanalizacyjną i 2 hydrofornie w Poświętnem i Brzozowie Starym zasilane 3 studniami głębinowymi.

Spółka eksploatuje 31 strefowych przepompowni ścieków i 1 wód deszczowych oraz system kanalizacji ciśnieniowej typu PRESSKAN w gminie Poświętne z 435 przydomowymi przepompowniami ścieków.

Spółka monitoruje przepompownie ścieków w Gąsówce Starej, w Łapach przy ul. Żwirki i Wigury, przy ul. Mostowej, Łapy Łynki P1, P2 i P4, Gąsówka Bagno, Płonka

Strumianka, Uhowo Most, Gąsówka Skwarki, Brzozowo Chrzczony, Liza Stara i Wilkowo Stare, Łapy-Szołajdy, Józefin. Monitoringiem objęte są hydrofornie w Łapach przy ul. Spółdzielczej, Płonkowskiej i Długiej oraz przepompownia wód deszczowych przy ul. Nowej.

Miasto Łapy zaopatrywane jest w wodę z ujęć podziemnych. Wodociąg bazuje na kilku rozproszonych ujęciach, gdzie woda ze studni głębinowych tłoczona jest do trzech hydroforni skąd po uzdatnieniu kierowana jest do sieci. Podstawowym źródłem zaopatrzenia miasta Łapy w wodę pitną jest ujęcie Nr 1 zlokalizowane przy ulicy Spółdzielczej, wspomagane przez ujęcie przy oczyszczalni ścieków przy ulicy Płonkowskiej. Obydwa te ujęcia pracują w oparciu o sześć studni głębinowych przy ulicy:

- 1) Spółdzielczej (1A) - wykonana w 1965 roku jako zastępcza w stosunku do Nr 1 wykonanej w 1956 roku, głębokość 47 m.
- 2) Sikorskiego (5) - wykonana w 1959 roku poddana rekonstrukcji w 1967 roku , głębokość 40,2 m.
- 3) Śliskiej (4) - wykonana w 1958 roku i zrekonstruowana w 1974 roku, głębokość 46,3 m.
- 4) Armii Krajowej (3A) - wykonana w 1990 roku jako zastępcza w stosunku do zlikwidowanej studni Nr 3, głębokość 45,5 m.

Ujęcie wód podziemnych w Daniłowie Dużym eksploatowane jest dla zaopatrzenia w wodę do celów pitnych i gospodarczych wsi Daniłowo Duże, Daniłowo Małe, Grochy gm. Poświętne, Gąsówka Stara, Gąsówka Oleksin, Łapy Korczaki, Łapy Pluśniaki, Łapy Dębowa i Łapy Szolajdy. Ujęcie wód podziemnych, na którym bazuje stacja wodociągowa w Daniłowie stanowią trzy studnie głębinowe położone w obrębie wygradzonej działki. SW 1 wykonana w 1975 roku głębokość 50 metrów ustalona i zatwierdzona w kat. „B” jej wydajność wynosiła $Q=71$ m³/h. Przez wiele lat eksploatowana była na zmianę ze studnią SW 2. W wyniku procesu starzenia się wydajność jej bardzo zmalała. W 1991 roku przeprowadzone badania wykazały, że wydajność jej $Q=10$ m³/h każe wyłączyć ją z eksploatacji. Obecnie studnia ta jest nieczynna. SW 2 odwiercona w 1978 roku głębokości 65 metrów o wydajności $Q=73$ m³/h. S W 3 wykonana w 1992 roku o głębokości 70 metrów. Wydajność eksploatacyjna studni pracującej pojedynczo ustalona została na $Q=70$ m³/h. Ustalone zasoby wód podziemnych dla zespołu studni SW 2 i SW 3 zatwierdzone zostały w ilości $Q=130$ m³/h. Ujęcie wód podziemnych w Płonce Strumiance eksploatowane jest na potrzeby bytowo-gospodarcze wsi Płonka Kościelna, Płonka Strumianka, Płonka Kozły, Łupianka Stara, Łupianka Nowa, Roszki Wodźki i Roszki Włodki Gąsówka Osse, Gąsówka Skwarki, Gąsówka Somachy, Płonka Matyski oraz Łapy Osse. Do poboru wody służą dwie studnie wykonane w 1980 roku o łącznej wydajności $Q=92$ m³/h. Studnia wiercona Nr 1 znajduje się poza terenem stacji (głębokość 54 m), a studnia Nr 2 na terenie stacji wodociągowej o głębokości 61 metrów.

Do zaopatrzenia w wodę wsi Bokiny i Wólka Waniewska służy ujęcie wody w Bokinach. Studnia wiercona służąca do poboru wody jest zlokalizowana na terenie stacji wodociągowej o głębokości 56 metrów, wykonana w 1987 roku o zatwierdzonych zasobach $Q=27$ m³/h. Ujęcie wód podziemnych w Uhowie eksploatowane jest na potrzeby bytowo-gospodarcze wsi Uhowo. W chwili obecnej na terenie ujęcia znajdują się trzy studnie:

- studnia Nr 1 odwiercona w 1968 roku do głębokości 50 metrów o wydajności $Q=51$ m³/h,
- studnia Nr 2 odwiercona w 1973 roku do głębokości 45 metrów o wydajności $Q=50$ m³/h.

- studnia Nr 3 odwiercona w 1999 roku o głębokości 157 metrów i wydajności Q=42 m³/h

Na koniec 2015 roku 99% mieszkańców Miasta i Gminy Łapy korzystało z sieci wodociągowej. Wskaźnik ten na terenie miasta wyniósł 98,7% zaś na terenie 99,9%. Należy stwierdzić, iż teren Miasta i Gminy Łapy jest w zasadzie pokryty siecią wodociągową w praktycznie 100%. Wskaźnik dla Miasta i Gminy Łapy jest zdecydowanie wyższy od wskaźnika dla województwa podlaskiego i powiatu białostockiego, zarówno w przestrzeni miejskiej jak i wiejskiej.

TABELA 56. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCY Z SIECI WODOCIĄGOWEJ W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODLASKIE	87,6	87,9	88,0	88,2	90,3	90,4
<i>w miastach</i>	95,9	96,0	96,1	96,1	96,6	96,7
<i>na wsi</i>	75,2	75,7	75,9	76,2	80,5	80,9
POWIAT BIAŁOSTOCKI	85,8	86,1	86,2	86,3	88,5	88,7
<i>w miastach</i>	96,2	96,2	96,2	96,3	97,1	97,3
<i>na wsi</i>	79,3	79,7	79,9	80,1	83,2	83,5
MIASTO I GMINA ŁAPY	96,6	96,6	96,6	96,6	99,0	99,0
<i>miasto</i>	98,7	98,7	98,6	98,6	98,6	98,7
<i>wieś</i>	91,4	91,4	91,4	91,4	99,9	99,9

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

2.5.2. SIEĆ KANALIZACYJNA

Wg danych GUS w 2015 roku w Mieście i Gminie Łapy 82,4% mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej. Wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy na terenie miejskim, zresztą podobnie sytuacja przedstawia się w pozostałych jednostkach terytorialnych, aniżeli na terenie wiejskim. Należy podkreślić, iż pomimo niższego wskaźnika ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej dla terenów wiejskich Miasta i Gminy Łapy w stosunku do terenów miejskich – to i tak jest on wyższy aniżeli przestrzenie wiejskie pozostałych jednostek terytorialnych.

TABELA 57. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCY Z SIECI KANALIZACYJNEJ W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODLASKIE	60,00	61,0	61,5	62,1	63,2	63,6
<i>w miastach</i>	89,1	89,5	90,0	90,4	91,1	91,3
<i>na wsi</i>	16,5	17,6	18,3	19,0	20,5	21,1
POWIAT BIAŁOSTOCKI	52,9	54,3	55,2	55,8	57,9	57,1
<i>w miastach</i>	84,0	84,6	84,6	84,8	87,5	88,0
<i>na wsi</i>	33,4	35,4	36,9	37,9	38,9	41,4

MIASTO I GMINA ŁAPY	79,1	79,3	79,2	79,4	80,2	82,1
<i>miasto</i>	93,1	93,1	92,6	92,7	93,4	93,4
<i>wieś</i>	44,2	45,1	46,1	46,7	47,3	54,2

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

2.5.3. SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Na terenie Miasta Łapy funkcjonuje Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o. Podstawową działalnością Spółki jest wytwarzanie i dystrybucja energii ciepłej. Ponadto Spółka zajmuje się pracami remontowo-budowlanymi na rzecz innych podmiotów.

System ciepłowniczy będący własnością Spółki przeszedł gruntowną modernizację w latach 2001-2002. W następnych latach były podłączane kolejne budynki wielorodzinne.

W skład obsługiwanego systemu ciepłowniczego (ciepło systemowe) wchodzi 3 kotłownie będące własnością Spółki. Dodatkowo Spółka posiada kotłownię lokalną w budynku MOPS-u przy ul. Głównej.

SYSTEM CIEPŁOWNICZY wg. STANU NA KONIEC GRUDNIA 2015 R.

Kotłownia Boh. Westerplatte

Kotłownia Boh. Westerplatte o mocy 4,12 MW (3 kotły firmy Viessmann typu TURBOMAT RN-TH: 2 kotły gazowe o mocy 1,57 MW i 1 kocioł gazowo-olejowy o mocy 0,98 MW). W kotłowni zainstalowany jest grupowy węzeł cieplny, który poprzez zewnętrzną instalację odbiorczą zasilają dwa budynki SM „Kolejarz” (Boh. Westerplatte 14 i 16) oraz pawilon handlowy PSS Społem.

Do kotłowni podłączona jest sieć wysokoparametrowa o długości 1061,1 mb zasilająca poprzez indywidualne węzły cieplne 10 obiektów (ZSM, CKP, LO, Gimnazjum i 6 budynków wielorodzinnych przy ul. Sikorskiego).

Kotłownia Polna

Drugą kotłownią należącą do Spółki jest kotłownia przy ul. Polnej o mocy 7,92 MW (3 kotły: 1 kocioł opalany biomasą firmy POLYTECHNIK o mocy 4 MW, w którym dodatkowo zainstalowany jest palnik olejowy o mocy 2,4 MW, 2 kotły firmy Viessmann typu TURBOMAT RN-HW – 1 kocioł gazowy o mocy 1,96 MW i 1 kocioł gazowo-olejowy o mocy 1,96). Za kotłem na biomasę jest zainstalowany elektrofiltr firmy ELWO. Kocioł na biomasę pracuje tylko w sezonie grzewczym natomiast kotły gazowe latem do podgrzewu ciepłej wody użytkowej i w sezonie grzewczym w zależności od zapotrzebowania. Pierwszy kocioł jest załączany gdy temperatura zewnętrzna spadnie poniżej -10°C (temperatura załączania kotła gazowego zmieniła się ze względu na obniżenie mocy zamówionej przez odbiorców), drugi jak spadnie poniżej -18°C oraz w okresach czyszczenia kotła na biomasę. Na potrzeby tej kotłowni pracuje zakład przygotowania paliwa zlokalizowany przy ul. Żwirki i Wigury, w którym to produkowane są zrębki drewna i znajduje się magazyn biomasy. Do kotłowni podłączona jest sieć wysokoparametrowa wraz z przyłączami o długości 1376,8 mb, która zasilają 11 indywidualnych węzłów przedsiębiorstwa, 1 węzeł odbiorcy (Główna 5 – Komisariat Policji) oraz 3 duże węzły grupowe wraz z rozległą zewnętrzną instalacją odbiorczą PEC zasilającą wszystkie pozostałe obiekty.

Kotłownia Długa

Trzecią kotłownią należącą do Spółki jest kotłownia przy ul. Długiej o mocy zainstalowanej 17,4 MW (3 kotły wodne WR 5-22 o mocy 5,8 MW). Dopuszczonymi do pracy są 3 kotły wodne WR 5-22. W trakcie trwającego sezonu grzewczego wykorzystywane są maksymalnie 2 kotły wodne. Kotłownia zasila sieci w trzech kierunkach, przez które obecnie dostarczane jest ciepło do odbiorców. W 2013 r. nastąpiła, likwidacja sieci w kierunku Hala 1A.

Najdłuższą siecią zasilaną z tej kotłowni jest sieć w kierunku osiedla „Mała” o długości 2120,08 mb z czego 259 mb zakupione w 2012 r. od Syndyka masy upadłości ZNTK w Łapach S.A. wykonana jest w technologii kanałowej i wymaga w najbliższych czasie modernizacji. W 2015 r. rozpoczęto przebudowę tego odcinka wraz z nowymi przyłączami do budynków na osiedlu „Mała”. Sieć łącznie zasila 18 węzłów ciepłych tj. 1 węzeł odbiorców (grupowy węzeł Wspólnoty Mieszkaniowej Żwirki i Wigury 31 i 33), 5 grupowych węzłów ciepłych spółki (11 Listopada 8, Konopnickiej 6, Cmentarna 46B, Mała 7 i Mała 17), 12 indywidualnych węzłów spółki (Cmentarna 35, 11 Listopada 1, 2, 3, 4, 5, 7, Konopnickiej 8 i Żwirki i Wigury 36, 38, 40). Ponadto za węzłem Cmentarna 46B PEC jest właścicielem i eksploatuje zewnętrzną instalację odbiorczą zasilającą obiekty na dawnym osiedlu Cukrowni Łapy. W 2015 r. został zakupiony i uruchomiony węzeł ciepły w nowo wybudowanym budynku przy ul. Długiej 68A. Dodatkowo w 2015 r. zostało wybudowane nowe przyłącze o długości 43,6 mb do budynku przy ul. 11-go Listopada 2 oraz zastąpiono grupowy węzeł ciepły 2 nowymi węzłami indywidualnymi w budynkach przy ul. 11 listopada 2 i 4.

Kolejną siecią jest sieć biegnąca przez ZNTK w kierunku osiedla „Sikorskiego”, która zasila 4 indywidualne węzły ciepłe Spółki (Sikorskiego 5, Sikorskiego 11, Sikorskiego 9/1 i 9/2) oraz 4 węzłów odbiorców (3 dawne obiekty ZNTK oraz jeden budynek PKP przy ul. Sikorskiego 7).

Ostatnią eksploatowaną siecią jest sieć biegnąca wyłącznie na terenie byłego ZNTK. W 2013 r. oraz w 2015 r. została zlikwidowana część tej sieci, która nie była eksploatowana w związku z wyburzeniem hal oraz na wniosek nowych nabywców nieruchomości. . Obecnie ciepło sprzedawane jest wyłącznie jednemu odbiorcy.

Kotłownia Główna

Spółka od 01 października 2011 r. rozpoczęła eksploatację nowej kotłowni opalanej gazem ziemnym o mocy 0,254 MW w kompleksie budynków przy ul. Głównej 50, której jest właścicielem. W kotłowni są zainstalowane 4 kotły kondensacyjne firmy Vaillant o mocy 63,5 kW każdy. Dodatkowo w skład majątku tejże kotłowni wchodzi zewnętrzną instalacje odbiorcze wybudowane w 2011 r. w technologii rur preizolowanych.

Zakład Przygotowania Paliwa

Na potrzeby kotłowni Polna pracuje Zakład Przygotowania Paliwa zlokalizowany w Łapach przy ul. Żwirki i Wigury. W zakładzie odbywa się rozdrabnianie drewna (wytwarzane zrębki), które są później spalane w kotłowni Polna. Ponadto ze względu na fakt, iż w kotłowni Polna znajduje się zasobnik paliwa tylko na dobę, na placu przy ul. Żwirki i Wigury znajduje się główny magazyn biomasy. Paliwo do kotłowni transportowane jest z wykorzystaniem ciągników. Jest to również baza brygady remontowej i transportu Spółki. Teren zakładu obejmuje 1,7156 ha, w skład którego wchodzi place składowe biomasy, wiata, garaże, pomieszczenia socjalne wykorzystywane w działalności podstawowej jak również niewykorzystywane budynki po byłej ciepłowni miejskiej. Teren ten i niewykorzystywane budynki w perspektywie

następnych lat pozwalają na rozwój Spółki i rozszerzenie działalności gospodarczej. Obecnie Spółka prowadzi tam inwestycje polegającą na przebudowie budynku administracyjno-socjalnego z częścią garażową.

2.5.4. SIEĆ GAZOWA

Wg danych GUS w 2015 roku w Mieście i Gminie Łapy zaledwie 4,2% mieszkańców korzystało z sieci gazowej – to wyłącznie na terenie miejskim i jest najniższy w porównaniu do pozostałych jednostek terytorialnych. Chociaż zauważalny jest systematyczny wzrost odsetka ludności korzystających z sieci gazowej w mieście – w 2010 roku było to 3,1% a w 2015 r. – 6,0 – to jednak w dalszym ciągu korzystanie z sieci gazowej jest na niskim poziomie. Związane jest to także w dużą liczbą osób bezrobotnych i dużą liczbą korzystająca z pomocy społecznej, gdyż koszty podłączenia do sieci gazowej są znaczne i muszą być pokrywane przez przyłączonych (dodatkowo dochodzi modernizacja instalacji w domu) – a dla większości mieszkańców koszty te mogą być bardzo wysokie.

TABELA 58. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCY Z SIECI GAZOWEJ W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODLASKIE	26,9	27,0	27,7	28,1	28,1	28,1
<i>w miastach</i>	42,6	42,6	43,7	44,0	44,0	43,9
<i>na wsi</i>	3,2	3,3	3,4	3,8	3,8	3,9
POWIAT BIAŁOSTOCKI	14,4	14,7	15,6	16,9	17,0	17,2
<i>w miastach</i>	11,7	12,3	14,3	15,4	15,3	15,8
<i>na wsi</i>	16,0	16,1	16,5	17,8	18,00	18,1
MIASTO I GMINA ŁAPY	2,2	2,3	2,6	3,5	3,9	4,2
<i>miasto</i>	3,1	3,2	3,6	4,9	5,5	6,0
<i>wieś</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

2.5.5. ZASOBY MIESZKANIOWE

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Mieście i Gminie Łapy w 2015 roku wynosiła 77,9 m² a terenie miejskim – 72,0 m². Jest to powierzchnia zdecydowanie niższa od średniej wielkości mieszkań w powiecie białostockim, i nieznacznie wyższa od oraz województwa.

TABELA 59. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA W M² W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODLASKIE	74,9	75,2	75,4	75,6	75,9	76,1
POWIAT BIAŁOSTOCKI	84,1	84,7	85,3	85,9	86,6	87,4

MIASTO I GMINA ŁAPY	76,9	77,1	77,3	77,5	77,7	77,9
MIASTO ŁAPY	71,1	71,3	71,4	71,6	71,8	72,0

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

Mieszkańcy Miasta i Gminy Łapy posiadają również do dyspozycji mniejszą powierzchnię mieszkań, jaka przypada na jedną osobę. W 2015 roku mieszkaniec miasta i gminy Łapy miał do dyspozycji średnio 26,1 m² (w mieście 25,0 m²). W województwie podlaskim i powiecie białostockim było to kilka metrów więcej.

TABELA 60. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA W M² NA OSOBĘ W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODLASKIE	26,2	26,6	27,0	27,4	27,8	28,2
POWIAT BIAŁOSTOCKI	29,2	29,6	30,1	30,6	31,2	32,0
MIASTO I GMINA ŁAPY	24,7	24,9	25,1	25,4	25,9	26,1
MIASTO ŁAPY	23,7	23,8	24,1	24,4	24,7	25,0

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

W Mieście i Gminie Łapy widoczna jest także mniejsza od średniej województwa podlaskiego i powiatu białostockiego liczba mieszkań, jaka przypada na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten w 2015 roku w Mieście i Gminie Łapy osiągnął wartość 335,5 mieszkań na 1000 mieszkańców a w mieście był nieco wyższy – 347,8. Większą wartość wskaźnika odnotowano w przestrzeniach województwa (370,8) oraz powiatu – 365,5. W Mieście i Gminie Łapy odnotowano nieznaczny wzrost liczby mieszkań na 1000 mieszkańców, co związane było m. in. ze spadkiem liczby mieszkańców miasta w analizowanym okresie.

TABELA 61. LICZBA MIESZKAŃ NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PODLASKIE	349,3	353,4	357,6	361,9	366,1	370,8
POWIAT BIAŁOSTOCKI	347,3	349,6	352,4	356,0	360,1	365,5
MIASTO I GMINA ŁAPY	321,3	323,1	324,9	328,3	332,6	335,5
MIASTO ŁAPY	333,0	334,6	337,1	340,6	344,3	347,8

Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych za okres 2010-2015

3. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I REWITALIZACJI

W toku prowadzonych prac związanych z opracowywaniem programu rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łapy miał miejsce szereg spotkań z przedstawicielami sektorów: społecznego (mieszkańcy, stowarzyszenia), gospodarczego (przedsiębiorcy) i publicznego (przedstawiciele jednostek organizacyjnych) i konsultacji z grupą roboczą ds. rewitalizacji. Podczas tych prac wstępnie wyodrębniono w mieście Łapy jeden obszar, który uznano za zdegradowany, tj. odznaczający się zjawiskami kryzysowymi i potencjalnie przewidziany do rewitalizacji. Obszar wyodrębniony do rewitalizacji zlokalizowano pomiędzy ul. gen. Wł. Sikorskiego, Leśniowską i Łąkową na wysokości targowiska miejskiego i Ośrodka Kultury Fizycznej, ul. Polną, Główną i Matejki, a także ul. Nilskiego-Łapińskiego.

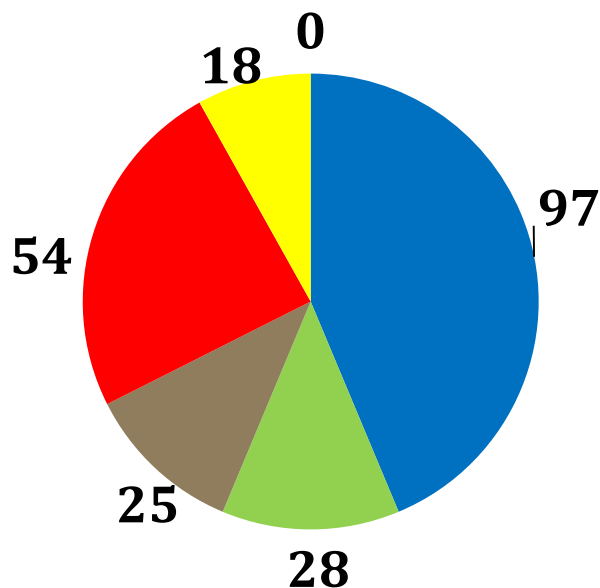
Ponadto postanowiono zbadać opinię mieszkańców nt. obszarów/obszaru, który powinien zostać poddany rewitalizacji. W tym celu przeprowadzono ankietę, w której poproszono o wskazanie obszaru i występujących problemów społeczno-technicznych na wskazanym obszarze. Ankieta była dostępna na stronie internetowej www.lapy.pl. Udział w badaniu ankietowym wzięło 134 osoby w tym 68 kobiet i 66 mężczyzn. Niektóre pytania dopuszczały możliwość więcej niż jednej odpowiedzi. Nie wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w ankiecie, dlatego też przy niektórych odpowiedziach podano liczbę odpowiedzi wskazanych przez ankietowanych.

Pierwsze i zasadnicze pytanie dotyczyło wskazania, który obszar zdaniem ankietowanych powinien być poddany rewitalizacji. Poproszono ankietowanych o wskazanie obszaru spośród obszarów wyznaczonych w poszczególnych obszarach miasta lub wskazania czy rewitalizacji powinny być najistotniejsze instytucje użyteczności publicznej wskazane w toku konsultacji z grupą roboczą ds. rewitalizacji. W przypadku terenów wiejskich poproszono o wskazanie przez ankietowanego, który obszar (wieś) powinien być poddany rewitalizacji. Zaproponowane w ankiecie obszary dotyczyły:

- Centrum miasta – dworzec PKP i PKS wraz z okolicznymi ulicami;
- Północna część miasta – osiedla: Barwiki, Goździki, Binduga;
- Południowa część miasta – osiedla przy Żwirki i Wigury, 11-go Listopada, ul. Małej, ul. Cmentarnej;
- Instytucje użyteczności publicznej – infrastruktura i wyposażenie np. takie jak: Dom Kultury, Biblioteka, targowisko miejskie, stadion;
- Tereny wiejskie (*proszę wskazać nazwę wsi*);
- Inne (*proszę wymienić jakie*).

Najwięcej wskazań (97) uzyskał obszar PKP i PKS wraz z okolicznymi ulicami, – czyli obszar Centrum Miasta Łapy. Na drugim miejscu najczęściej ankietowanych wskazało, iż poddane rewitalizacji powinny być instytucje użyteczności publicznej – 56 wskazań. Zatem Następnie ankietowani wskazali obszar Północnej części miasta – 28 wskazań i Południowej części miasta – 25 wskazań a 18-stu badanych tereny wiejskie: tj. Uhowo, Płonka Kościelna, Gąsówka Osse. Nikt z badanych nie wskazał innych potencjalnych obszarów, które mogłyby być poddane rewitalizacji.

WYKRES 5. PYTANIE 1 - PROSZĘ WSKAZAĆ, KTÓRY OBSZAR GMINY PANI/PANA ZDANIEM POWINIEN BYĆ PODDANY REWITALIZACJI?

- Centrum miasta – dworzec PKP i PKS wraz z okolicznymi ulicami;
- Północna część miasta – osiedla: Barwiki, Goździki, Binduga;
- Południowa część miasta – osiedla przy Żwirki i Wigury, 11-go Listopada, ul. Małej, ul. Cmentarnej
- Instytucje użyteczności publicznej – infrastruktura i wyposażenie np. takie jak: Dom Kultury, Biblioteka, targowisko miejskie, stadion
- Tereny wiejskie (proszę wskazać nazwę wsi)
- Inne

Opinia mieszkańców w badaniu ankietowym jak i wnioski z przeprowadzonych rozmów i konsultacji wskazują jednoznacznie, iż obszarem, który ma najważniejsze znaczenie w rozwoju gminy a jednocześnie gromadzi największą liczbę sprzeczności i konfliktów rozwojowych, które prowadzą do jego degradacji i kumulacji problemów społeczno-gospodarczych jest – CENTRUM MIASTA ŁAPY wraz z przylegającymi ulicami oraz instytucje użyteczności publicznej tj. biblioteka, dom kultury, targowisko miejskie, stadion itd., Zatem obszar rekomendowany do rewitalizacji zlokalizowano pomiędzy ul. gen. Wł. Sikorskiego, Leśniowską i Łąkową na wysokości targowiska miejskiego i Ośrodka Kultury Fizycznej, ul. Polną, Główną i Matejki, a także ul. Nilskiego-Łapińskiego.

3.1. POGŁĘBIONA ANALIZA SPOŁECZNA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rekomendowany do rewitalizacji obejmuje łącznie 38 ulic terenu miasta Łapy i zamieszkuje go 6261 osób wg. stanu na 31.12.2015 r. Liczba mieszkańców tego obszaru stanowi 28,15% mieszkańców terenu Miasta i Gminy Łapy. W porównaniu do stanu na 31.12.2012 r. – liczba osób na tym obszarze zmalała o 288 osób. Największy spadek liczby mieszkańców w porównaniu do roku 2012 został odnotowany na ul. Gen. Wł. Sikorskiego – liczba mieszkańców zmalała o 62 osoby. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób zamieszkałych na poszczególnych ulicach obszaru prezentuje poniższa tabela.

TABELA 62. LICZBA OSÓB ZAMIESZKAŁYCH NA TERENIE REKOMENDOWANYM DO REWITALIZACJI

LP.	NAZWA ULICY	LICZBA OSÓB ZAMIESZKAŁYCH NA ULICACH 31.12.2015	LICZBA OSÓB ZAMIESZKAŁYCH NA ULICACH 31.12.2014	LICZBA OSÓB ZAMIESZKAŁYCH NA ULICACH 31.12.2013	LICZBA OSÓB ZAMIESZKAŁYCH NA ULICACH 31.12.2012
1	Armii Krajowej	199	197	190	201
2	Bagno	6	6	6	6
3	Bohaterów Westerplatte	300	310	317	347
4	Bukowa	23	24	20	23
5	Dębowa	30	30	33	33
6	Dolna	38	40	37	37
7	Generała Maczka	43	43	42	43
8	Generała Władysława Sikorskiego	1257	1284	1299	1319
9	Gęsia	1	1	1	1
10	Główna	456	464	478	468
11	Górna	184	193	191	191
12	Grabowa	24	24	24	25
13	Handlowa	0	0	0	0
14	Jana Matejki	102	108	116	113
15	Jaworowa	70	68	69	69
16	Jesionowa	6	6	6	7
17	Juliana Tuwima	57	57	58	58
18	Klonowa	34	34	32	32
19	Krzywa	91	94	102	102
20	Leśnikowska	132	135	141	143
21	Łąkowa	263	267	266	263
22	Mikołaja Kopernika	537	554	571	575
23	Nowa	125	130	134	134
24	Nowy Rynek	21	21	23	22
25	Osiedlowa	615	629	641	651

26	Piaskowa	542	556	567	570
27	Piwna	147	147	144	151
28	Plac Niepodległości	25	26	23	20
29	Polna	366	364	370	368
30	Ppłk. Nilskiego- Łapińskiego	38	38	28	29
31	Przechodnia	36	35	34	37
32	Spółdzielcza	256	262	269	277
33	Szpitalna	47	47	47	47
34	Śliska	38	39	39	40
35	Średnia	14	13	10	10
36	Świerkowa	45	45	41	43
37	Topolowa	24	27	27	27
38	Wąska	69	67	71	67
	SUMA	6261	6385	6467	6549

Źródło: Urząd Miejski w Łapach

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zamieszkuje 430 osób bezrobotnych, co stanowi 38,56% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy z terenu Miasta Łapy i 29,13% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Miasta i Gminy Łapy. Spośród 430 osób bezrobotnych aż 385 osób posiada niskie wykształcenie tj. poniżej średniego i 296 osób uznanych jest, jako osoby długotrwale bezrobotne. Najwięcej osób bezrobotnych zamieszkałych jest na ul. Gen. Wł. Sikorskiego – 121 osób i stanowi 28,14% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na terenie rekomendowanym do rewitalizacji i 9,62% osób zamieszkałych na tej ulicy. Kolejnymi ulicami, na których odnotowywane jest znaczne bezrobocie jest ul. Mikołaja Kopernika – 47 osób, ul. Osiedlowa – 32, Armii Krajowej – 28 i ul. Spółdzielcza – 28, ul. Główna – 27 i Piaskowa – 25 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zamieszkałych na poszczególnych ulicach obszaru prezentuje poniższa tabela.

TABELA 63. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE REKOMENDOWANYM DO REWITALIZACJI STAN NA 31.12.2015 R.

LP.	NAZWA ULICY	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH OGÓLEM	LICZBA OSÓB PO 50 ROKU	LICZBA OSÓB Z NISKIM WYKSZTAŁCENIEM	LICZBA OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH
1	Armii Krajowej	28	7	26	17
2	Bagno	0	0	0	0
3	Bohaterów Westerplatte	18	7	18	14
4	Bukowa	1	0	1	1
5	Dębowa	0	0	0	0
6	Dolna	2	0	1	1
7	Generała Maczka	4	2	4	4

8	Generała Władysława Sikorskiego	121	38	116	82
9	Gęsia	0	0	0	0
10	Główna	27	9	24	19
11	Górna	11	2	9	9
12	Grabowa	0	0	0	0
13	Handlowa	0	0	0	0
14	Jana Matejki	3	1	2	3
15	Jaworowa	8	5	7	4
16	Jesionowa	0	0	0	0
17	Juliana Tuwima	3	0	3	2
18	Klonowa	1	0	0	0
19	Krzywa	4	2	4	3
20	Leśnikowska	3	0	2	1
21	Łąkowa	11	1	7	5
22	Mikołaja Kopernika	47	12	43	34
23	Nowa	11	3	11	6
24	Nowy Rynek	0	0	0	0
25	Osiedlowa	32	8	25	19
26	Piaskowa	25	6	19	17
27	Piwna	5	1	5	5
28	Plac Niepodległości	0	0	0	0
29	Polna	19	4	16	13
30	Ppłk. Nilskiego-Łapińskiego	5	1	5	5
31	Przechodnia	1	0	1	0
32	Spółdzielcza	28	4	25	24
33	Szpitalna	3	0	3	3
34	Śliska	2	2	2	0
35	Średnia	2	0	2	1
36	Świerkowa	3	0	2	2
37	Topolowa	0	0	0	0
38	Wąska	2	1	2	2
	SUMA	430	116	385	296

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zamieszkuje 376 osób, którym przyznano świadczenia z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach w 2015 roku, co stanowi 35,60% ogółu liczby osób, którym przyznano świadczenia z terenu Miasta Łapy i 18,80% ogółu liczby osób z terenu Miasta i Gminy Łapy. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób, którym przyznano świadczenia z MOPS zamieszkałych na poszczególnych ulicach obszaru prezentuje poniższa tabela.

TABELA 64. LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIA Z MOPS NA POSZCZEGÓLNYCH ULICACH W ŁAPACH (LATA 2012-2015)

LP.	NAZWA ULICY	2012	2013	2014	2015
1	Armii Krajowej	31	34	32	35
2	Bagno	0	0	0	0
3	Bohaterów Westerplatte	24	24	25	5
4	Bukowa	3	2	3	1
5	Dębowa	1	1	1	2
6	Dolna	3	3	3	21
7	Generała Maczka	1	1	1	4
8	Generała Władysława Sikorskiego	148	152	140	121
9	Gęsia	0	0	0	0
10	Główna	27	11	13	10
11	Górna	11	5	6	4
12	Grabowa	1	18	17	20
13	Handlowa	0	0	0	0
14	Jana Matejki	5	2	3	1
15	Jaworowa	3	4	2	3
16	Jesionowa	0	0	0	0
17	Juliana Tuwima	4	4	4	2
18	Klonowa	2	42	2	37
19	Krzywa	8	1	5	3
20	Leśnikowska	10	1	3	1
21	Łąkowa	15	31	63	30
22	Mikołaja Kopernika	57	10	1	6
23	Nowa	7	2	6	3
24	Nowy Rynek	0	0	0	0
25	Osiedlowa	39	3	43	4
26	Piaskowa	20	16	9	14
27	Piwna	13	22	6	16
28	Plac Niepodległości	0	0	0	0
29	Polna	19	9	8	7
30	Ppłk. Nilskiego-Łapińskiego	6	5	3	4
31	Przechodnia	0	0	0	0
32	Spółdzielcza	23	11	29	10
33	Szpitalna	1	5	5	6
34	Śliska	0	0	0	0
35	Średnia	5	2	2	2

36	Świerkowa	1	1	1	1
37	Topolowa	0	0	0	0
38	Wąska	2	2	3	3
SUMA		490	424	439	376

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach

Na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji w 2015 roku odnotowano najwięcej wykroczeń - 35 związanych z zakłócaniem porządku publicznego na podstawie art. 51 Kodeksu Wykroczeń³. Najwięcej zdarzeń miało miejsce na ul. Piaskowej – 18 i ul. Gen. Wł. Sikorskiego - 9.

TABELA 65. LICZBA WYKROCZEŃ – ZAKÓŁCANIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO WG. ULIC (ART. 51 KODEKSU WYKROCZEŃ)

2012 ROK		2013 ROK		2014 ROK		2015 ROK	
ŁĄCZNIE 38		ŁĄCZNIE 24		ŁĄCZNIE 35		ŁĄCZNIE 49	
Cmentarna	23	Surażska	6	Piaskowa	13	Piaskowa	18
M. Kopernika	13	Nowy Rynek	6	Sikorskiego	9	Cmentarna	5
Główna	1	Łapy Kołpaki	2	Mała	2	Żabia	3
Sikorskiego	1	Kopernika	3	Nowy Rynek	3	Surażska	1
		Kolejowa	1	Piękna	1	Sikorskiego	9
		Bociańska	1	Cmentarna	3	Kraszewskiego	1
		Warszawska	1	Kopernika	2	Główna	3
		Sikorskiego	2	Pl. Niepodległości	2	Parkowa	2
		Pl. Niepodległości	1			Wygwizdowo	2
		Piaskowa	1			Osiedlowa	4
						Spółdzielcza	1

Źródło: Komisariat Policji w Łapach

W przeprowadzonym na potrzeby przygotowania programu rewitalizacji badaniu ankietowym poproszono mieszkańców także o wskazanie problemów społecznych i technicznych, które ich zdaniem występują na wskazanym obszarze poddanym do rewitalizacji. Ponadto poproszono, aby mieszkańcy wskazali, jakie w ich odczuciu jest zagrożenie danym problemem na wskazanym obszarze określające jego występowanie, jako brak, niskie, średnie i wysokie. Tabele poniżej przedstawiają wyniki badania dla obszaru rekomendowanego do rewitalizacji – wyniki zaznaczone kolorem niebieskim oznaczają najwyższe wartości dla wagi danego problemu.

Zdaniem ankietowanych na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji problem występowania patologii społecznych niesie wysokie zagrożenie występowania - 36 wskazań, problem uciążliwego sąsiedztwa dla 37 ankietowanych nie stanowi problemu,

³Dz.U.2015.0.1094 t.j. - Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń art. 51 „§ 1. Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spójność, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. § 3. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.”

zdaniem 35 ankietowanych wysokie zagrożeniem problemem występuje w słabej integracji lokalnej społeczności a zdaniem 36 ankietowanych problem słabej współpracy między instytucjami publicznymi a mieszkańcami niesie występuje, jako niskie zagrożenie dla tego obszaru. Dla 30 ankietowanych chuligaństwo, wandalizm i przestępstwo występuje, jako średnie zagrożenie a przypadku bezdomności – zdecydowana większość, bo 48 ankietowanych wskazuje, że taki problem nie występuje, lub jest jego niskie zagrożenie (34 wskazania). Podobnie ankietowani wypowiedzieli się w przypadku występowania problemu – braku dostępu do nowoczesnej technologii – 35 osób wskazało na niskie zagrożenie tym problemem. W przypadku problemów związanych z emigracją młodych i biedą – zdecydowana większość ankietowanych wskazała na wysokie zagrożenie występowania tych problemów – w przypadku emigracji – 38 wskazań a w przypadku biedy – 40 wskazań.

Odpowiedzi udzielone przez ankietowanych wskazują, iż na obszarze wskazanym do rewitalizacji najwyższe zagrożenie problemem występuje z powodu patologii społecznych, słabej integracji lokalnej społeczności emigracji młodych i biedy.

TABELA 66. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE CENTRUM MIASTA – WYNIK BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW

RODZAJ PROBLEMU	BRAK PROBLEMU	NISKIE ZAGROŻENIE	ŚREDNIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM	WYSOKIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM
Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)	21	13	27	36
Uciążliwe sąsiedztwo	37	33	14	12
Słaba integracja lokalnej społeczności	15	15	31	35
Słaba współpraca między instytucjami publicznymi a mieszkańcami	17	36	27	17
Chuligaństwo, wandalizm, przestępczość	27	22	30	19
Bezdomność	48	34	10	5
Utrudniony dostęp do dobrych szkół	33	22	22	20
Brak dostępu do nowoczesnej technologii	16	35	24	21
Emigracja młodych	13	19	24	38
Bieda	14	19	24	40
Inne - jakie	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne

Zdaniem ankietowanych w sferze technicznej na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji problem braku infrastruktury technicznej nie występuje – 58 wskazań, zaś problem złego stanu technicznego obiektów niesie ze sobą wysokie zagrożenie problem – 34 odpowiedzi. Zdaniem 35 ankietowanych wysokim zagrożeniem są zdewastowane i opuszczone objekty, zaś 28 ankietowanych nie widzi problemu w braku boisk i placów zabaw. Dla 45 ankietowanych stan dróg i chodników występuje, jako średnie zagrożenie problemem, 28 osób wskazuje niskie zagrożenie występowaniem problemu małych zasobów mieszkaniowych, a 31 osób brak terenów zielonych i spacerowych uważa za średnie zagrożenie występowania. Ankietowani uznali za wysokie zagrożenie problemem brak ścieżek rowerowych – 47 wskazań, słabą komunikację – 27 wskazań oraz niedostateczną liczbę miejsc parkingowych - 40 wskazań. Ponadto 40 ankietowanych wskazało zanieczyszczenie środowiska, jako średnie zagrożenie występowania problemem.

Odpowiedzi udzielone przez ankietowanych wskazują, iż na obszarze wskazanym do rewitalizacji najwyższe zagrożenie problemem występuje z powodu złego stanu technicznego obiektów, zdewastowanych i opuszczonych terenów, braku ścieżek rowerowych, słabej komunikacji i niedostatecznej liczby miejsc parkingowych.

TABELA 67.
PROBLEMY TECHNICZNE WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE
CENTRUM MIASTA
– WYNIK BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW

RODZAJ PROBLEMU	BRAK PROBLEMU	NISKIE ZAGROŻENIE	ŚREDNIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM	WYSOKIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM
Brak infrastruktury technicznej (np. instalacja c.o., wod.-kan., gaz)	58	20	11	7
Zły stan techniczny obiektów	9	27	27	34
Zdewastowane i opuszczone tereny	11	16	34	35
Brak boisk, placów zabaw	28	27	26	15
Stan dróg i chodników	6	14	45	32
Małe zasoby mieszkaniowe	33	28	19	13
Brak terenów zielonych i spacerowych	19	30	31	16
Brak ścieżek rowerowych	7	21	22	47
Słaba komunikacja	14	25	26	27
Niedostateczna liczba miejsc parkingowych	9	18	28	40

Zanieczyszczenie środowiska	9	25	43	17
Inne - jakie	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne

3.2. ANALIZA ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Ponadto w celu potwierdzenia słuszności wyboru obszaru rewitalizacji, jako obszaru kryzysowego w Gminie Łapy w niniejszym dokumencie sporządzono delimitację obszaru zdegradowanego zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Część analityczna wykonana została na podstawie danych z 2015 r. pochodzących z Urzędu Miejskiego w Łapach, statystyk pozyskanych z Komisariatu Policji w Łapach, danych jednostek organizacyjnych Gminy Łapy tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach i Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku oraz statystyk publicznych pochodzących m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Badając wskaźniki w ramach poszczególnych kryteriów, pod uwagę wzięto osiągnięcie negatywnych wartości, większych niż na terenie całej gminy. Czyli, aby wyznaczony teren spełniał wymóg obszaru zdegradowanego, wymagana wartość musi być niższa bądź wyższa od obliczonego wskaźnika dla gminy, przedstawiając tym samym niekorzystną sytuację dla wyznaczonego obszaru. Wskaźniki dla wyznaczonego obszaru porównywano z uzyskanymi danymi dla całej Gminy Łapy. Na obszarze zdegradowanym musi występować koncentracja zjawisk negatywnych, większych niż na terenie całej gminy. Czyli, aby wyznaczony teren spełniał wymóg obszaru zdegradowanego, wymagana wartość musi być niższa bądź wyższa od obliczonego wskaźnika dla gminy, przedstawiając tym samym niekorzystną sytuację dla wyznaczonego obszaru.

Przedstawiona poniżej diagnoza została opracowana na podstawie przepisów Ustawy z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020" Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Łapy opiera się na wskaźnikach obrazujących zjawiska i problemy społeczne na danym terenie. Uwzględniając zalecenia, iż obszar wymagający wsparcia stanowi jednostkę charakteryzującą się kumulacją negatywnych zjawisk i procesów oraz stanowiącą szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

TABELA 68.

**METODOLOGIA LICZENIA WSKAŹNIKÓW OBLIGATORYJNYCH
I FAKULTATYWNYCH**

LP.	WSKAŹNIK	METODOLOGIA LICZENIA	ŹRÓDŁO DANYCH
WSKAŹNIKI SPOŁECZNE			
1	LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób w wieku przedprodukcyjnym diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach/BDL
2	LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku produkcyjnym przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A- liczba osób w wieku produkcyjnym diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach/BDL
3	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób w wieku poprodukcyjnym przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W – wartość wskaźnika, A-liczba osób w wieku poprodukcyjnym diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach/BDL
4	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach/BDL
5	LICZBA OSÓB	Wartość wskaźnika liczona przez	Powiatowy

	DLUGOTRWALE BEZROBOTNYCH	<p>pomnożenie liczby osób zarejestrowanych jako długotrwale bezrobotne przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób zarejestrowanych jako długotrwale bezrobotne diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.</p>	<p>Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach/BDL</p>
6	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH PO 50 ROKU ŻYCIA	<p>Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne po 50 roku życia przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach/BDL</p>
7	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	<p>Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby świadczeniobiorców przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A-liczba świadczeniobiorców diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach</p>
8	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z TYTUŁU UBÓSTWA	<p>Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby świadczeniobiorców przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A liczba świadczeniobiorców z tytułu ubóstwa diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach</p>
9	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z TYTUŁU BEZROBOCIA	<p>Wartość wskaźnika liczona przez pomnożenie liczby świadczeniobiorców przez 1 tys. ludności, a następnie podzielnie przez liczbę mieszkańców danego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W - wartość wskaźnika, A liczba świadczeniobiorców z tytułu bezrobocia diagnozowanego obszaru; B- liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach</p>

10	LICZBA WYKROCZEŃ - ZAKŁÓCENIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczby wykroczeń przez 1 tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: W –wartość wskaźnika; A– liczba wykroczeń diagnozowanego obszaru; B – liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Komisariat Policji w Łapach
11	LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	Wartość wskaźnika liczona, jako stosunek liczby podmiotów gospodarki narodowej do ogólnej liczby diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: A –liczba podmiotów gospodarki narodowej diagnozowanego obszaru; B liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Bank Danych Lokalnych/ Krajowy Rejestr Sądowy
WSKAŹNIK GOSPODARCZY			
12	LICZBA PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczby podmiotów gospodarczych przez 1 tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: A –liczba podmiotów gospodarki narodowej diagnozowanego obszaru; B – liczba mieszkańców diagnozowanego obszaru.	Bank Danych Lokalnych/ Krajowy Rejestr Sądowy/ CEIDG
13	LICZBA PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ – OSOBY W WIEKU PRODUKCYJNYM	Wartość wskaźnika liczona poprzez pomnożenie liczby podmiotów gospodarczych przez 1 tys. ludności, a następnie podzielona przez liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym diagnozowanego obszaru. Wartość wskaźnika liczona wg. wzoru: $W=A*1000/B$, gdzie: A –liczba podmiotów gospodarki narodowej diagnozowanego obszaru; B – liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym diagnozowanego obszaru.	Bank Danych Lokalnych/ Krajowy Rejestr Sądowy/ CEIDG

Źródło: Opracowanie własne

3.2.1. SFERA SPOŁECZNA

TABELA 69. DANE WYJŚCIOWE DO ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ DLA OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE ŁAPY

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA OSÓB W WIEKU PRZED PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	LICZBA OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH PO 50 ROKU ŻYCIA	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ S TYTUŁU UBÓSTWA	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ S TYTUŁU BEZROBOCIA	LICZBA WYKROCZEŃ - ZAKŁÓCENIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO	LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
BADANY OBSZAR	6261	960	4027	1273	430	296	116	376	1127	1117	35	18
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	3494	14154	4595	1476	1004	405	2000	2512	2270	49	50

Źródło: Opracowanie własne

TABELA 70. WYNIKI ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ DLA OBSZARU REWITALIZACJI

	LICZBA OSÓB W WIEKU PRZED PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	LICZBA OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH PO 50 ROKU ŻYCIA	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ S TYTUŁU UBÓSTWA	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ S TYTUŁU BEZROBOCIA	LICZBA WYKROCZEŃ - ZAKŁÓCENIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO	LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
BADANY OBSZAR	153,33	643,19	203,32	68,68	47,28	18,53	60,05	180,00	178,41	5,59	2,87
MIASTO I GMINA ŁAPY	157,08	636,34	206,58	66,36	45,14	18,21	89,92	112,93	102,05	2,2	2,25
SYTUACJA KRYZYSOWA	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE

Źródło: Opracowanie własne

DEMOGRAFIA

TABELA 71. WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW - DEMOGRAFIA

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA OSÓB W WIEKU PRZED PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM
BADANY OBSZAR	6261	153,33	643,19	203,32
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	157,08	636,34	206,58

Źródło: Opracowanie własne

W pierwszej kolejności w niniejszej analizie poddano liczbę osób w poszczególnych grupach ekonomicznych przypadających na 1 000 mieszkańców obszaru. Zgodnie z przedstawioną tabelą na terenie obszaru rewitalizacji liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym jest niższa od liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym dla terenu miasta i gminy Łapy, zaś liczba ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym jest wyższa. Nie oznacza to jednak, iż nie występuje tu sytuacja kryzysowa. Analizując wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2010-2015 (Tabela 6.) należy zauważyć, iż odnotowywany jest systematyczny spadek liczby ludności w wieku przed produkcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście ludności w wieku poprodukcyjnym. Świadczy to o postępującym zjawisku starzenia się lokalnej społeczności. Jeśli taki stan będzie się utrzymywał w dłuższej perspektywie czasowej to w przyszłości doprowadzi do zbyt dużego obciążenia demograficznego i zatrzymania rozwoju gospodarczego obszaru. Wskaźnik liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na 1000 mieszkańców jest niższy na obszarze rewitalizacji niż na terenie całej gminy. Wskaźnik liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na badanym obszarze wyniósł 153,33 zaś dla Gminy 157,08. Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym dla badanego obszaru wyniósł 643,19 i jest wyższy niż wartość dla Gminy (636,34). W przypadku wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym wartość jest wyższa niż w Gminie.

BEZROBOCIE

TABELA 72. WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW - BEZROBOCIE

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	LICZBA OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH PO 50 ROKU ŻYCIA
BADANY OBSZAR	6261	68,68	47,28	18,53
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	66,36	45,14	18,21

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi przekazanymi z Powiatowego Urzędu Pracy na terenie rekomendowanym do rewitalizacji mieszka 29,13 % osób zarejestrowanych, jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy. **Przedstawione powyżej wartości wskazują na trudną sytuację osób zamieszkujących badany obszar. Wartość wskaźnika liczby osób bezrobotnych dla obszaru wyniosła 68,68 a dla Miasta i Gminy Łapy 66,36.** Trudną sytuację osób zamieszkałych badany obszar podkreśla wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych dla obszaru, który wyniósł 47,28 (Miasto i Gmina Łapy – 45,14) oraz wskaźnik liczby osób bezrobotnych po 50 roku życia – w tym przypadku kształtują się on na poziomie

15,53 dla obszaru a dla Miasta i Gminy Łapy na poziomie 18,21. Bezrobocie a w szczególności długotrwałe bezrobocie pociąga za sobą szereg bardzo negatywnych konsekwencji tj. ubóstwo, wzrost zjawisk patologicznych, poczucie zniechęcenia i frustracji czy bierność. Stan długotrwałego bezrobocia ma swoje konsekwencje w aktywności obywatelskiej i politycznej, ale może także przełożyć się na zmiany struktury wartości osób pozostających bez pracy oraz istotnie wpłynąć na ich relacje z bliskimi i przyjaciółmi. Problem ten wzmacnia również sytuacja osób bezrobotnych po 50 roku życia, gdyż osobom tym jest o wiele trudniej powrócić na rynek pracy. A biorąc pod uwagę fakt, iż część liczby osób po 50 rokiem życia stanowią osoby długotrwałe bezrobotne, ich szanse na powrót do aktywności zawodowej maleje z każdym rokiem. Dlatego niezmiernie ważne jest podjęcie działań zmierzających do skutecznej aktywizacji tej grupy osób i udzielenie im wszelkiego możliwego wsparcia w powrocie na rynek pracy.

UBÓSTWO

TABELA 73. WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW - UBÓSTWO

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ S TYTUŁU UBÓSTWA	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ S TYTUŁU BEZROBOCIA
BADANY OBSZAR	6261	60,05	180,00	178,41
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	89,92	112,93	102,05

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach, w 2015 roku, na badanym obszarze zamieszkiwało 18,80% ogółu mieszkańców korzystających ze świadczeń MOPS. W związku z powyższym analizie poddano trzy wskaźniki: liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa oraz liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Tylko wskaźnik dla liczby osób korzystających z pomocy społecznej był niższy niż wartość dla całej gminy i wyniósł on 60,05 dla badanego obszaru i 89,92 dla Miasta i Gminy Łapy. W przypadku pozostałych dwóch wskaźników widoczna jest dysproporcja pomiędzy wartościami odnoszącymi się do badanego obszaru względem wartości dla Miasta i Gminy Łapy. Wskaźnik liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na obszarze badanym wyniósł 180,00 zaś na terenie miasta i gminy 112,93. Natomiast wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia ukształtował się na poziomie 178,41 – dla badanego obszaru i 102,05 dla obszaru miasta i gminy.

PRZESTĘPCZOŚĆ

TABELA 74. WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW - PRZESTĘPCZOŚĆ

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA WYKROCZEŃ - ZAKŁÓCANIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO
BADANY OBSZAR	6261	5,59
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	2,2

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie danych udostępnionych przez Komisariat Policji w Łapach wyliczono wskaźnik wykroczeń. **Wartość wskaźnika liczby wykroczeń dla badanego obszaru wyniosła 5,59 i jest wyższa od wskaźnika dla Miasta i Gminy Łapy (2,20).** Wykroczenia, a i związana z nimi przestępczość może być wynikiem przeanalizowanych już wcześniej problemów społecznych występujących na danym terenie, takich jak: duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, duża liczba długotrwale bezrobotnych.

POZIOM UCZESTNICTWA MIESZKAŃCÓW OBSZARU W ŻYCIU PUBLICZNYM I KULTURALNYM

TABELA 75. WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW – UCZESTNICTWO MIESZKAŃCÓW

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
BADANY OBSZAR	6261	2,87
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	2,25

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przedstawionymi danymi wskaźnik liczby organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji jest wyższy od średniej dla Gminy. Wpływ na to mieć może położenie obszaru w centrum administracyjno-kulturowym Gminy, a tym samym koncentracji instytucji kultury (Biblioteki) oraz organizacji pozarządowych na danym obszarze.

3.2.2. SFERA GOSPODARCZA

TABELA 76. DANE WYJŚCIOWE DO ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ DLA OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE ŁAPY

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA PORMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	LICZBA OSÓB W WIEKU PRODYKCYJNYM
BADANY OBSZAR	6261	395	4027
MIASTO I GMINA ŁAPY	22243	1449	14154

Źródło: Opracowanie własne

TABELA 77. WYNIKI ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

	LICZBA PORMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	LICZBA PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ – OSOBY W WIEKU PRODUKCYJNYM
BADANY OBSZAR	63,09	98,09
MIASTO I GMINA ŁAPY	65,14	102,37
SYTUACJA KRYZYSOWA	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne

Dokonując analizy strefy gospodarczej pod uwagę wzięto poziom przedsiębiorczość. Zgodnie z przedstawionymi danymi wartości wskaźników gospodarczych świadczą o niskim poziomie przedsiębiorczości na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji. Aktywność gospodarcza jest niższa na obszarze, niż średnia dla gminy. Dla danych z roku 2015 wskaźnik liczby prowadzonych działalności gospodarczych na badanym obszarze wyniósł 63,09, zaś dla Miasta i Gminy Łapy 65,14. W przypadku liczby podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby osób w wieku produkcyjnym sytuacja kształtuje się podobnie. Wskaźnik liczby działalności gospodarczych na terenie obszaru wyniósł 98,09, zaś dla Miasta i Gminy Łapy 102,37. Niski stopień przedsiębiorczości potwierdza odnotowywana malejąca liczba nowo rejestrowanych podmiotów w Rejestrze REGON i rosnąca liczba podmiotów wyrejestrowanych (Tabela 23). Do czynników negatywnie wpływających na aktywność gospodarczą niewątpliwie zaliczyć trzeba bezrobocie i ubóstwo, które związane jest z demotywowacją do podejmowania ryzyka prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Zatem konieczne jest podjęcie działań mających na celu wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie rekomendowanym do rewitalizacji.

Poza omówionymi powyżej problemami o charakterze społecznym i gospodarczym, na obszarze rekomendowanym do rewitalizacji zostały zdiagnozowane również zjawiska i procesy kryzysowe w innych sferach, a mianowicie:

- niezadawalający stan techniczny części obiektów użyteczności publicznej (przede wszystkim Dom Kultury w Łapach, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łapach,)
- niedostatek odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni publicznych, służących zaspokajaniu różnych potrzeb mieszkańców oraz ich szerszej integracji i aktywizacji,
- niezadawalający poziom obsługi komunikacyjnej (niewystarczająca liczba parkingów i miejsc postojowych, niezadawalający stan techniczny nawierzchni ulic, nie w pełni wykorzystywany teren dworca kolejowego i autobusowego dla potrzeb obsługi komunikacji zbiorowej).

3.2.3. PODSUMOWANIE

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej analizy doprowadziła do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak i znacznym potencjałem rozwojowym. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej na terenie obszaru rewitalizacji stwierdzono występowanie następujących problemów: zmniejszanie się liczby mieszkańców, starzenie się lokalnego społeczeństwa, wysoka liczba osób bezrobotnych, w tym dużą liczbę długotrwale bezrobotnych wśród osób pozostających bez pracy, zagrożenie nasilaniem się zachowań patologicznych związanych z ubóstwem i bezrobociem oraz problem wykluczenia społecznego, zwłaszcza wśród niepełnosprawnych, ubogich i chorych. Ponadto analizie poddano sferę gospodarczą, która jednoznacznie wskazuje na niższy poziom przedsiębiorczości na terenie badanego obszaru w porównaniu do obszaru Miasta i Gminy Łapy. Wymienione zjawiska kryzysowe mają charakter utrwalony na tych obszarach, a ich natężenie ma istotny wpływ na kształtowanie otoczenia i rozwój obszaru całej gminy. Badany obszar charakteryzuje się dużym potencjałem przestrzennym i infrastrukturalnym, ze względu na jego położenie, dostępną infrastrukturę, która jednakże wymaga modernizacji i dostosowania. Przekroczenie wartości referencyjnych określonych dla poszczególnych wskaźników oznacza konieczność podjęcia czynności, których efektem będzie przywrócenie badanemu obszarowi utraconych funkcji społeczno-gospodarczych. Wobec powyższego niezbędnym jest podjęcie działań, których celem będzie aktywizacja społeczna oraz gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji. Stworzenie miejsc sprzyjających integracji i włączeniu społecznemu, a także podjęcie działań promujących obszar jako teren atrakcyjny

pod względem inwestycyjnym. Niezbędna jest też zorganizowanie współpracy lokalnych przedsiębiorców oraz instytucji publicznych w celu podejmowania wspólnych inicjatyw, które poprawią atrakcyjność gospodarczą obszaru.

3.3. ZASIĘG I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU RWITALIZACJI

Obszar rekomendowany do rewitalizacji obejmuje tereny znajdujące się w centralnej części miasta, stanowiący strefę działalności społeczno-gospodarczej o powierzchni ok. 120 ha, co stanowi ok. 0,94% obszaru powierzchni gminy. Zamieszkuje go 6261 os. (28,15% ludności gminy). Tym samym obszar ten spełnia kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, a także Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 (obszar nie większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Obszar ten zlokalizowany jest pomiędzy ul. Sikorskiego, Leśnikowską i Łąkową na wysokości targowiska miejskiego i Ośrodka Kultury Fizycznej, ul. Polną, Główną i Matejki, a także ul. Nilskiego-Łapińskiego. Konieczne jest poddanie obszaru rewitalizacji, której celem będzie odwrócenie niekorzystnych procesów społecznych.

Na terenie obszaru znajdują się osie układu komunikacyjnego miasta - przez obszar przebiega droga wojewódzka nr 682. Obszar jest dobrze skomunikowany z innymi częściami miasta, znajduje się tutaj dworzec kolejowy i autobusowy. Sprawne przemieszczanie się utrudnia zły stan techniczny oraz duże natężenie ruchu pojazdów wynikające z przebiegającej tu, wspomnianej już, drogi wojewódzkiej. Obszar swym zasięgiem obejmuje ważne tereny z punktu widzenia życia społecznego oraz kulturalnego. Na terenie wyznaczonym do rewitalizacji zlokalizowane są następujące obiekty infrastruktury społecznej:

- Urząd Miejski,
- Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach (Inkubator Przedsiębiorczości w Łapach),
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach,
- Ośrodek Kultury Fizycznej w Łapach,
- Dom Kultury w Łapach,
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy,
- dworzec kolejowy,
- dworzec autobusowy,
- targowica miejska,

- stadion,
- Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Gimnazjum nr 1,
- Niepubliczne Gimnazjum w Łapach,
- Zespół Szkół Mechanicznych w Łapach,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego w Łapach,
- Liceum Ogólnokształcące w Łapach,
- Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku, Filia w Łapach,
- Komisariat Policji w Łapach,
- Urząd Pocztowy nr 1.

3.4. ANALIZA SWOT OBSZARU REWITALIZACJI

Syntezę czynników rozwojowych dla obszaru rewitalizacji zaprezentowano w postaci analizy SWOT, która traktuje mocne i słabe strony, jako cechy wewnętrzne (obszaru do rewitalizacji), natomiast szanse i zagrożenia, jako cechy zewnętrzne (leżące poza obszarem do rewitalizacji).

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- **MOCNE STRONY** - tj. uwarunkowania wewnętrzne, mające pozytywny charakter z punktu widzenia przyszłego rozwoju,
- **SŁABE STRONY** - tj. uwarunkowania wewnętrzne o negatywnym charakterze,
- **SZANSE** - tj. uwarunkowania zewnętrzne o charakterze pozytywnym - jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza gminą lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na obszarze gminy,
- **ZAGROŻENIA** – tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój gminy.

TABELA 78.

ANALIZA SWOT DLA OBSZARU REWITALIZACJI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dobra dostępność połączeń komunikacyjnych (kolej, autobusy) 2. Skupisko funkcji kulturalnych (Dom Kultury, Biblioteka Publiczna), 3. Koncentracja usług publicznych (przedszkole, placówki oświatowe, biblioteka, pomoc społeczna), 4. Koncentracja podmiotów obiektów handlowych i usługowych; 5. Koncentracja szkół ponadgimnazjalnych, 6. Wysoka liczba działających organizacji pozarządowych, 7. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.	1. Zły stan techniczny dworca kolejowego i autobusowego, 2. Brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych, 3. Zubożałe społeczeństwo (wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej), 4. Zły stan techniczny obiektów społecznych - budynku Domu Kultury i Ośrodka Kultury Fizycznej (stadion), 5. Malejący wskaźnik liczby zakładanych działalności gospodarczych, 6. Ruch ciężkich pojazdów przez centrum miasta, 7. Wysoka liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskania zewnętrznych (w tym unijnych) środków finansowych, 2. Dostosowanie obiektu Domu Kultury do współczesnych wymogów i możliwości zwiększenia oferty kulturalnej, 3. Dostosowanie obiektu dworca kolejowego i autobusowego do współczesnych wymogów i nadania mu nowych cech, 4. Ożywienie i rozwój centrum miasta, 5. Wzrost zainteresowania miastem ludzi zewnątrz (w tym zwiększenie liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy) 6. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie poprawę infrastruktury technicznej (poprawa stanu dróg, budowa parkingów, likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych) 7. Rynek zbytu, potencjał dla usług 8. Duże skupisko jednostek edukacyjnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Migracja ludzi z miasta (w tym w szczególności ludzi młodych emigrujących do miast i państw lepiej rozwiniętych), 2. Starzenie się społeczeństwa, 3. Spadek liczby nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych 4. Niska motywacja osób bezrobotnych, trwale bezrobocie, 5. Ujemny przyrost naturalny, 6. Wzrost potrzeb socjalnych.

Źródło: Opracowanie własne

4. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Zespół ds. opracowania programu rewitalizacji komponując wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji założył, iż ma to być pozytywne wyobrażenie skutków zmian, jakie dokonane zostały w wyniku realizacji założonych przedsięwzięć. Innymi słowy – wyobrażenie o rewitalizowanym obszarze po eliminacji zidentyfikowanych problemów.

Analizując zidentyfikowane problemy oraz założone cele Zespół ds. opracowania programu rewitalizacji przyjął, iż Centrum Łap po realizacji założonych w Programie przedsięwzięć charakteryzować się będzie:

- obniżonym poziomem bezrobocia,
- wzrostem komfortu życia mieszkańców,
- poprawą statusu materialnego mieszkańców,
- znaczącym włączeniem społecznym osób zagrożonych wykluczeniem,
- obniżeniem skali patologii społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizowanym,
- estetyczną i zadbaną infrastrukturą publiczną oraz techniczną,
- efektami realizacji inicjatyw mających za cel troskę o środowisko naturalne,
- zintensyfikowanym rozwojem przedsiębiorczości.

WIZJA

Zrewitalizowany obszar Łap miejscem harmonijnego rozwoju gospodarczego i społecznego z poszanowaniem środowiska naturalnego, niwelowanymi problemami społecznymi oraz o uporządkowanym układzie funkcjonalno-przestrzennym i zaspokajającą potrzeby mieszkańców infrastrukturą techniczną.

5. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL GŁÓWNY

Rozwój gospodarczy i społeczny obszaru rewitalizowanego przy poszanowaniu środowiska naturalnego, niwelacji problemów społecznych oraz zadbanej infrastrukturze

CEL OPERACYJNY NR 1

NIWELACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO HARMONIJNEGO ROZWOJU SPOŁECZNEGO

Cel szczegółowy 1.1

Aktywne wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

- Profilaktyka i redukcja skutków długotrwałego bezrobocia
- Dostęp do specjalistów i programów na rzecz włączenia społecznego
- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie problemów z alkoholem, przemocą i innymi problemami społecznymi
- Wieloaspektowe i pełne wsparcie osób niepełnosprawnych

Cel szczegółowy 1.2

Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży

- Wspieranie rodzin i zapobieganie kryzysom w rodzinach
- Programy edukacyjne dla rodziców i dzieci
- Rozszerzenie pomocy społecznej kierowanej do rodzin zagrożonych kryzysem
- Wsparcie dzieci w rodzinach z problemami
- Zapewnienie oferty zajęć sportowych, kulturalnych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży

Cel szczegółowy 1.3

Urozmaicenie oferty kulturalnej kierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizowanego

- Wzbogacenie oferty instytucji kultury
- Integracja mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez wspólne uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych
- Włączenie mieszkańców do współtworzenia oferty kulturalnej
- Kulturowanie tradycji lokalnych

Cel szczegółowy 1.4

Opieka nad seniorami z terenu rewitalizowanego (zarówno w kontekście ochrony zdrowia, jak i zagospodarowania czasu wolnego oraz polepszenia warunków życia)

- Organizacja badań profilaktycznych kierowanych do seniorów
- Zapewnienie warunków do aktywności społecznej, ale i zawodowej seniorów
- Przygotowanie oferty kulturalnej kierowanej do seniorów

CEL OPERACYJNY NR 2 ROZWÓJ GOSPODARCZY

Cel szczegółowy 2.1

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych

- Aktywna promocja gospodarcza
- Realizacja projektów skierowanych na wsparcie osób zakładających i rozwijających działalność gospodarczą z terenu rewitalizowanego

Cel szczegółowy 2.2

Profesjonalne przygotowanie osób bezrobotnych z terenu rewitalizowanego do wejścia na rynek pracy

- Organizacja lub współorganizacja kursów kwalifikacyjnych dla osób poszukujących pracy
- Aktywna pomoc doradców zawodowych i personalnych
- Tworzenie spółdzielni socjalnych i rozwój ekonomii społecznej
- Promocja kształcenia zawodowego
- Promocja samozatrudnienia

CEL OPERACYJNY NR 3

UPORZĄDKOWANA SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA OBSZARU REWITALIZOWANEGO

Cel szczegółowy 3.1

Racjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni rewitalizowanej z uwzględnieniem jej funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych.

- Uporządkowanie przestrzeni wokół dworca PKP i PKS
- Zagospodarowanie Placu Niepodległości
- Wzbogacenie przestrzeni o zieleni oraz miejsce otwarte
- Dostosowanie przestrzeni i budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych
- Zwiększenie liczby miejsc parkingowych

CEL OPERACYJNY NR 4

CZYSTE ŚRODOWISKO OBSZARU REWITALIZOWANEGO

Cel szczegółowy 4.1

Wdrażanie zasad gospodarki niskoemisyjnej

- Modernizacja źródeł ciepła zarówno w instytucjach publicznych, jak i w domach prywatnych
- Promocja wykorzystania energii odnawialnej
- Promocja rozwiązań energooszczędnych
- Usuwanie azbestu z dachów budynków

Cel szczegółowy 4.2

Aktywna edukacja ekologiczna wszystkich grup wiekowych mieszkańców obszaru rewitalizowanego

- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży oraz dorosłych
- Konkursy mające na celu osiągnięcie efektów ekologicznych

**CEL OPERACYJNY NR 5
NOWOCZESNA, FUNKCJONALNA I ESTETYCZNA INFRASTRUKTURA
OBSZARU REWITALIZOWANEGO**

Cel szczegółowy 5.1

Rozwój infrastruktury sportowej, edukacyjnej i kulturalnej

- Modernizacja i uzupełnienie infrastruktury sportowej
- Budowa nowej siedziby Domu Kultury
- Modernizacja infrastruktury Biblioteki Publicznej w Łapach

Cel szczegółowy 5.2

Rozwój pozostałych rodzajów infrastruktury

- Przebudowa budynku dworca PKP

6. LISTA PLANOWANYCH, PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Poniżej prezentowana jest lista podstawowych przedsięwzięć/ projektów rewitalizacyjnych.

Planowane inicjatywy i inwestycje efektywnie oddziałują na cały obszar dotknięty sytuacją kryzysową, a jednocześnie efekty ich realizacji nie doprowadzą do przenoszenia problemów na inne obszary oraz nie spowodują wystąpienia niepożądanych efektów społecznych. Działania zaplanowane w Programie nie koncentrują się na usunięciu problemu poprzez np. przesiedlenia, lecz na rozwiązaniu problemu, czyli oddziaływania na jego przyczynę. Stąd obok projektów infrastrukturalnych bardzo dużo miejsca i środków zaplanowano na projekty tzw. miękkie, społeczne, które mają za zadanie usunięcie ogniska problemu, np. walka z bezrobociem, wspieranie rodziny, osób starszych itp.

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	ROZWÓJ RYNKU PRACY I POMOCY OSOBOM BEZROBOTNYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.1
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie kompleksowego, ciągłego projektu rozwoju gospodarczego i zrównoważonego gminy. Bieżący monitoring ofert i opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród młodzieży, osób bez wykształcenia. 2. Działania edukacyjne, szkoleniowe i warsztatowe dotyczące wiedzy i umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych. 3. Profilaktyka i redukcja psychospołecznych

	<p>skutków bezrobocia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca psychologów, doradców zawodowych, prawników, pracowników socjalnych, - aktywizacja zawodowa, - akcje edukacyjne, prowadzenie punktu doradztwa zawodowego, szkolnych klubów kariery, - zatrudnienie socjalne, wspieranie podjęcia pracy w spółdzielniach socjalnych oraz samozatrudnienia, - uruchomienie grup samopomocowych. <p>4. Rozwój ekonomii społecznej, w tym prowadzenie reintegracji społecznej i zawodowej.</p> <p>5. Promocja zawodów i ścieżek zawodowych dla młodzieży, wykorzystanie IT w dotarciu do młodych osób, kampanie dla rodziców i młodzieży.</p> <p>6. Rozwój usług społecznych – edukacja, terapia, zdrowie.</p> <p>7. Budowa sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz rynku pracy.</p>
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.2, 1.4, 1.7, 1.8, 2.1, 2.2, 5.3, 5.4,
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów – 10 - liczba osób, które podniosły kwalifikacje lub nabyły kompetencje w wyniku uczestnictwa w projekcie – 100 - liczba akcji informacyjnych i przedsięwzięć na rzecz znalezienia zatrudnienia przez osoby bezrobotne oraz samozatrudnienia– 24 - liczba osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, które znajdują zatrudnienie w wyniku uczestnictwa w projekcie – 50
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	2 000 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE – EFS z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2021
Podmiot realizujący	Gmina Łąpy, Inkubator Przedsiębiorczości, MOPS, szkoły, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.8, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 5.2, 5.3, 5.4, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	WZMOCNIENIE SYSTEMU WSPARCIA I AKTYWNOŚCI OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.2
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny i nie inwestycyjny
<p style="text-align: center;">Zakres projektu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adaptacja lokali miejskich na potrzeby społeczne (m.in. w rewitalizowanym Domu Kultury) 2. Rozwijanie systemu pomocy/usług osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym w ich środowisku zamieszkania: <ul style="list-style-type: none"> - usługi opiekuńcze, dostarczanie obiadów, - usługi pralnicze, prace porządkowe, - stworzenie bazy danych o osobach i placówkach świadczących usługi opiekuńcze, pielęgniarские, - organizowanie zajęć warsztatowych dla osób starszych i niepełnosprawnych, - realizacja programów wolontarystycznych prowadzonych przez organizacje pozarządowe, 3. Kontynuacja likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych na obszarze rewitalizowanym: <ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach, gdzie występują różnice wysokości, - stosowanie różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się, - systematyczne przystosowywanie do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej, - świadczenie usług przewozowych samochodem specjalnie przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. 4. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 5. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, w tym organizacja przeglądów tanecznych, zawodów sportowych dla osób niepełnosprawnych, imprez integracyjnych, itp. 6. Poszerzenie integracyjnego systemu edukacji na obszarze rewitalizowanym: <ul style="list-style-type: none"> - zatrudnianie i szkolenie fachowej kadry do pracy w oświatowych placówkach integracyjnych, - ułatwianie dostępu uczniom niepełnosprawnym do sprzętu rehabilitacyjnego zmniejszającego skutki niepełnosprawności, - prowadzenie działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych, - edukowanie rodziców, kampanie promujące

	konstruktywne postawy rodzicielskie.
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.4, 3.1,
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba lokali zaadaptowanych na potrzeby osób niepełnosprawnych i/lub starszych – 2 - liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych – 3 - liczba osób, które korzystają z rozwiniętej oferty usług – 100 - liczba dzieci niepełnosprawnych, które zwiększyły swoje szanse edukacyjne w wyniku uczestnictwa w projekcie – 20 - liczba rodziców, którzy nabyli wiedzę i umiejętności z zakresu postępowania z dzieckiem niepełnosprawnym w wyniku uczestnictwa w projekcie – 15 - liczba osób niepełnosprawnych i starszych, którzy uzyskali dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego i usług – 50
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	1 500 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiS, inne), UE – EFS i EFRR z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2023
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, MOPS, ngo,
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 1.8., 1.9, 3.1, 3.2, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	BUDOWANIE SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.3
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie inwestycyjny
Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja bezpiecznych dojazdów dzieci i dorosłych na zajęcia. 2. Promocja organizacji działających na rzecz bezpieczeństwa młodzieży. 3. Stworzenie Centrum Aktywności Lokalnej na obszarze rewitalizowanym. 4. Współpraca streetworkerów i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa. 5. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży. 6. Instalacja monitoringu zewnętrznego i

	<p>wewnętrznego na obiektach użyteczności publicznej na obszarze rewitalizowanym.</p> <p>7. Wzrost liczby patroli na obszarze rewitalizowanym.</p> <p>8. Realizacja inicjatyw probacji alternatywnej.</p> <p>9. Realizacja programu Przeciwdziałania Przemocy, prowadzenie LZI, grup wsparcia na obszarze rewitalizowanym.</p> <p>10. Budowanie kompleksowych programów zapobiegania agresji.</p>
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, młodzieży i dorosłych, których bezpieczeństwo wzrosło w wyniku realizacji projektu – 300 - liczba osób, których sytuacja poprawiła się w wyniku uczestnictwa w CAL – 20 - liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje lub nabyły nowe kompetencje w wyniku uczestnictwa w projekcie – 20 - liczba inicjatyw promujących przeciwdziałanie przemocy – 10
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	2 000 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE- EFS z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2021
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, MOPS, szkoły, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.6, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	ROZBUDOWA OFERTY EDUKACYJNEJ ORAZ KULTURALNEJ I SPORTOWEJ DLA DZIECI, MŁODZIEŻY, DOROSŁYCH ORAZ SENIORÓW Z TERENU REWITALIZOWANEGO
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.4
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	1. Zapewnienie oferty rozwijającej uzdolnienia artystyczne w Domu Kultury w Łapach, Bibliotece, Izbie Pamięci Tradycji Kolejnictwa i innych placówkach (gra na instrumentach na bazie planowanej Szkoły Muzycznej w budynku Domu Kultury, taniec klasyczny, balet i nowoczesny, zajęcia

	<p>teatralne, rysunek/ malarstwo, literackie, historyczne)</p> <p>2. Zapewnienie oferty zajęć artystycznych w godzinach popołudniowych w Domu Kultury Bibliotece, Izbie Pamięci Tradycji Kolejnictwa i innych placówkach w Łapach (gra na instrumentach na bazie planowanej Szkoły Muzycznej w budynku Domu Kultury, taniec klasyczny, balet i nowoczesny, zajęcia teatralne, literackie, historyczne)</p> <p>3. Zapewnienie oferty zajęć rozwijających inne uzdolnienia w Domu Kultury w Łapach, Bibliotece, Izbie Pamięci Tradycji Kolejnictwa i innych placówkach (np. modelarstwo, fotografia, dziennikarstwo, sport)</p>
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.2, 5.1, 5.2, 5.3
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba mieszkańców, którzy uczestniczyli w zajęciach – 550 osób, - liczba mieszkańców, którzy rozwinęli swoje uzdolnienia – 350 osób, - liczba dzieci i młodzieży, którym stworzono lepsze warunki do harmonijnego rozwoju- 350 osób - liczba inicjatyw zorganizowanych na bazie zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych infrastrukturalnych – 25
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	1 500 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MKiDN i inne), UE, środki prywatne z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2019-2023
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, DK, Biblioteka, szkoły, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 1.8, 1.9, 2.3, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	ROZBUDOWA OFERTY ZAJĘĆ ROZWIJAJĄCYCH KOMPETENCJE KLUCZOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Z TERENU REWITALIZOWANEGO
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.5
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	Zapewnienie oferty zajęć rozwijających kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży z terenu rewitalizowanego (komunikacyjne, językowe, matematyczne, informatyczne itp.) w placówkach

	oświatowych, Domu Kultury w Łapach, Bibliotece, Izbie Pamięci Tradycji Kolejnictwa i innych placówkach. Zajęcia realizowane będą także z wykorzystaniem budynku Szkoły Podstawowej nr 1 oraz Przedszkola nr 1 w Łapach, które to budynki poddane zostały termomodernizacji współfinansowanej z Programu Infrastruktura i Środowisko 2007-2013.
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.2, 5.1, 5.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba dzieci i młodzieży, którzy uczestniczyli w zajęciach – 300 osób, - liczba dzieci i młodzieży, którzy rozwinęli swoje uzdolnienia – 300 osób, - liczba dzieci i młodzieży, którym stworzono lepsze warunki do harmonijnego rozwoju – 300 osób,
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	1 500 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MKiDN i inne), UE - EFS, środki prywatne z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2019-2021
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, DK, Biblioteka, szkoły, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.4, 1.6, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.3, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZOWANEGO ORAZ BUDOWANIE POCZUCIA WSPÓLNEJ TOŻSAMOŚCI POPRZEZ UCZESTNICTWO WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.6
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	1. Organizacja corocznego pikniku na zrewitalizowanym Placu Niepodległości (w programie indywidualne rozmowy z psychologiem, konkursy dla dzieci, doradztwo zawodowe oraz inicjatywy wzmacniające poczucie tożsamości lokalnej) 2. Zapewnienie oferty wspólnego spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem istniejącego potencjału obszaru rewitalizowanego (o charakterze sportowym, kulturalnym, edukacyjnym) 3. Wspólna realizacja inicjatyw służących wspólnemu dobru oraz poprawie warunków życia na obszarze

	rewitalizowanym (wspólne porządkowanie przestrzeni społecznych, np. grabienie liści, sprzątanie śmieci; wspólne upiększanie przestrzeni, np. nasadzenia kwiatów; wspólne drobne remonty - na Placu Niepodległości oraz w okolicach Dworca PKP, Centrum Przesiadkowego i Domu Kultury) zakończone wspólnym piknikiem integracyjnym
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 4.3, 5.1, 5.2, 5.3
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach przedsięwzięcia – 15 szt., - liczba osób, które wzięły udział w realizacji przedsięwzięć – 150 osób, - liczba mieszkańców obszaru rewitalizowanego włączona we współtworzenie oferty kulturalnej – 150 osób,
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	150 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MKiDN, WFOŚiGW i inne), granty z fundacji oraz środki prywatne z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2019-2021
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, DK, Biblioteka, szkoły, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	ZAPEWNIENIE OFERTY BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA SENIORÓW Z OBSZARU REWITALIZOWANEGO
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.7
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	1. Organizacja badań profilaktycznych związanych z chorobami wieku starszego, 2. Promocja zdrowego trybu życia
Powiązanie z celami Programu	1.4
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba rodzajów badań profilaktycznych, do których dostęp uzyskali seniorzy z obszaru rewitalizowanego – 4 szt., - liczba osób, które wzięły udział w badaniach profilaktycznych – 250 osób, - liczba mieszkańców obszaru rewitalizowanego, których jakość życia wzrośnie - 250 osób,

Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	1 500 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MZ i inne), UE- EFS, granty z fundacji z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2018-2019
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	POWOŁANIE SZKOŁY MUZYCZNEJ Z SIEDZIBĄ W ZREWITALIZOWANYM BUDYNKU PRZY UL. GŁÓWNEJ 8 W ŁAPACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.8
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy, ul. Główna 8
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	- zakup instrumentów, wyposażenia - zatrudnienie kadry
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.3, 1.4, 5.1, 5.2, 5.3
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba uczniów uczęszczających do szkoły – 30 osób, - liczba osób, które rozwinęły swoje uzdolnienia – 30 osób, - liczba zatrudnionych osób – 11
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	100 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MEN, MKiDN i inne), UE z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2019-2020
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, DK,
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.4, 1.5, 1.6, 1.9, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	POWOŁANIE IZBY TRADYCJI KOLEJNICTWA W ŁAPACH W BUDYNKU DWORCA PKP
Nr przedsięwzięcia/ projektu	1.9
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy, ul. Sikorskiego 15
Charakter: inwestycyjny/ nie	Nie

inwestycyjny	
Zakres projektu	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie izby pamięci tradycji kolejnictwa w Łapach - zakup i pozyskanie eksponatów - cykliczna organizacja wydarzeń podtrzymujących pamięć o tradycjach kolejowych gminy dla dzieci, młodzieży i dorosłych
Powiązanie z celami Programu	1.2, 1.3, 1.4, 5.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba utworzonych miejsc pamięci – 1 sztuka, - liczba osób, które skorzystają z oferty izby – 300 osób, - liczba zatrudnionych osób – 1
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	100 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MEN, MKiDN i inne), UE – EFS i EFRR oraz środki prywatne z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2020-2021
Podmiot realizujący	Gmina Łapy, DK, NGO, osoby prywatne
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.4, 1.5, 1.6, 1.8, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Zdjęcie: Happening przeciwko przemocy w 2016r. na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji

Źródło: Zasoby własne

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	PROMOCJA SAMOZATRUDNIENIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	2.1
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	<p>1. Indywidualne konsultacje dot. możliwości pozyskania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej;</p> <p>2. Indywidualne doradztwo w zakresie założenia działalności gospodarczej,</p> <p>3. Pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie działalności gospodarczej;</p> <p>4. Organizacja szkoleń i spotkań informacyjnych umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,</p> <p>5. Wypłata środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej – w zależności od możliwości posiadania środków finansowych i realizowanych projektów.</p> <p>Działania realizowane będą głównie z wykorzystaniem budynku Inkubatora Przedsiębiorczości w Łapach, którego remont współfinansowany był z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2007-2013</p>
Powiązanie z celami Programu	1.1, 2.1, 2.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z doradztwa – 60 - liczba osób, które podniosły swoje kompetencje w wyniku uczestnictwa w przedsięwzięciu – 20 - liczba firm, które powstały przy wsparciu środków zewnętrznych – 12
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	1 500 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa, UE -EFS z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2022
Podmiot realizujący	Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach, Powiatowy Urząd Pracy, UE, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.5, 2.2, 2.3, 5.1, 5.2,

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	WSPARCIE ISTNIEJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	2.2

Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	<p>1. Indywidualne konsultacje dot. możliwości pozyskania środków na rozwój działalności gospodarczej – przedstawianie informacji nt. dostępnych dofinansowań dla firm, preferencyjnych pożyczek, wsparcia oferowanego przez instytucje otoczenia biznesu</p> <p>2. Organizacja spotkań informacyjnych związanych z rozwojem przedsiębiorstw</p> <p>3. Organizacja dyżuru specjalisty ds. funduszy europejskich</p> <p>Działania realizowane będą głównie z wykorzystaniem budynku Inkubatora Przedsiębiorczości w Łapach, którego remont współfinansowany był z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2007-2013</p>
Powiązanie z celami Programu	1.1, 2.1, 2.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<p>- liczba osób korzystających z doradztwa i konsultacji – 30</p> <p>- liczba osób, które podniosły swoje kompetencje w wyniku uczestnictwa w przedsięwzięciu – 10</p>
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	300 000,00
Źródło finansowania	środki własne, środki UE - EFS
Termin realizacji	2017-2020
Podmiot realizujący	Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach, instytucje otoczenia biznesu, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.5, 2.1, 2.3, 3.1, 5.1, 5.2

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W EDUKACJI NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	2.3
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Nie
Zakres projektu	<p>1.Realizacja programu warsztatów pt. „BIZNESPLAN – MÓJ PLAN NA BIZNES” – dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych</p> <p>2.Realizacja programu warsztatów pt. „BIZNESPLAN – MÓJ POMYSŁ NA SIEBIE” – dla uczniów szkół</p>

	gimnazjalnych 3.Realizacja spotkań uczniów szkół ponadgimnazjalnych z przedsiębiorcami 4. Staże i praktyki uczniów szkół ponadgimnazjalnych w przedsiębiorstwach Działania realizowane będą głównie z wykorzystaniem budynku Inkubatora Przedsiębiorczości w Łapach, którego remont współfinansowany był z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2007-2013
Powiązanie z celami Programu	1.1, 1.2, 2.1, 2.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba dzieci i młodzieży, u których rozwinięte zostały kompetencje kluczowe z zakresu przedsiębiorczości – 200 - liczba zorganizowanych staży i praktyk w przedsiębiorstwach – 4 - liczba uczniów, którzy wzięli udział w stażach i praktykach w przedsiębiorstwach – 10
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	300 000,00 zł
Źródło finansowania	środki własne, środki UE - EFS
Termin realizacji	2017-2020
Podmiot realizujący	Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach, szkoły ponadgimnazjalne, NGO
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 5.1, 5.2, 5.3

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	UTWORZENIE CENTRUM PRZESIADKOWEGO W ŁAPACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	3.1
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy, ul. Sikorskiego 15 i działki okalające
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	1. Utworzenie Centrum Przesiadkowego w Łapach poprzez zagospodarowanie terenu dworca PKP i PKS 2. Zintegrowanie i utworzenie warunków do funkcjonowania komplementarnych rodzajów transportu (kolejowego i drogowego) 3. Utworzenie intermodalnego pasażerskiego terminala przesiadkowego transportu zbiorowego w Łapach 4. Zagwarantowanie miejsc postojowych dla samochodów osobowych i rowerów pasażerów korzystających z terminala w konwencji bike&ride i park&ride, z uwzględnieniem wydzielenia miejsc

	tylko dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego
Powiązanie z celami Programu	3.1, 4.1
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 1 szt. - liczba stanowisk postojowych wybudowanych w obiektach bike&ride – 40 szt. - liczba miejsc postojowych wybudowanych w obiektach park&ride – 50 szt. - szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 928 ton ekwiwalentu CO2
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru
Koszt szacunkowy	7 323 491,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne, UE- EFRR z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2020
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	ZAGOSPODAROWANIE PLACU NIEPODLEGŁOŚCI W ŁAPACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	3.2
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy, Plac Niepodległości
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	1. Kompleksowa przebudowa skweru z uwzględnieniem przebudowy układu tego miejsca 2. Budowa nowej nawierzchni placu z uwzględnieniem funkcji placu miejskiego, istniejących pomników i dostępu dla osób niepełnosprawnych 3. Zagospodarowanie terenów zielonych 4. Oświetlenie skweru i istniejących pomników 5. Lokalizacja elementów małej infrastruktury, w tym symbolicznej „ławeczki integracji” oznakowanej tylko dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego
Powiązanie z celami Programu	3.1
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- powierzchnia przebudowanego placu – ok. 2,4 m ² - liczba obiektów/ przestrzeni, które zyskały udogodnienia dla osób niepełnosprawnych - liczba obiektów/ przestrzeni, które stały się bardziej przyjazne dla społeczności obszaru rewitalizowanego – 1
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru
Koszt szacunkowy	800 000,00 zł

Źródło finansowania	Środki własne, RPOWP i inne UE -EFRR z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2019
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.6, 3.1, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, P2, P3,

Nazwa projektu/ przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	EDUKACJA I DZIAŁANIA PRO EKOLOGICZNE NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	4.1
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny i nie
Zakres projektu	<ul style="list-style-type: none"> - edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych - konkursy związane z ekologią i przedsięwzięciami ekologicznymi - wdrażanie rozwiązań energooszczędnych oraz związanych z zasadami gospodarki niskoemisyjnej - unieszkodliwianie azbestu - ograniczanie ruchu samochodowego na rzecz komunikacji zbiorowej - akcje promujące wykorzystanie energii odnawialnej
Powiązanie z celami Programu	4.1, 4.2, 1.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych – 8 - liczba zorganizowanych konkursów – 4 - liczba osób, które wzięły udział w przedsięwzięciu – 100 osób - liczba budynków, z których unieszkodliwiono azbest – 20 sztuk
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	500 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne, WFOŚiGW , UE - EFS z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2018-2021
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 3.1, 3.2, 5.2, 5.3, 5.4, P2, P3,

Nazwa projektu/ przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	BUDOWA BUDYNKU NA CELE KULTURALNO-EDUKACYJNE W ŁAPACH PRZY UL. GŁÓWNEJ 8
Nr przedsięwzięcia/ projektu	5.1
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy, ul. Główna 8

Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	Rozbiórka istniejącego budynku i budowa nowego, przeznaczonego na cele kulturalno-edukacyjne. W wyniku tych prac budynek zyska nową bryłę, elewację, a także całkowicie nowe pomieszczenia dostosowane do potrzeb, m.in. salę widowiskową i pomieszczenia, w których znajdować się będzie szkoła muzyczna. Wykonana zostanie też energooszczędna i ekologiczna instalacja co i cwu. Dzieci mieszkańców obszaru rewitalizowanego korzystać będą ze specjalnych ulg do cennika zajęć z oferty płatnej.
Powiązanie z celami Programu	5.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 - liczba budynków, które w wyniku procesu rewitalizacji otrzymają nowe funkcje (kulturalne, edukacyjne itp.) – 1
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru
Koszt szacunkowy	7 970 096,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne, RPOWP, PFRON, UE – EFRR z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2018
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	KOMPLEKSOWA PRZEBUDOWA BUDYNKU DWORCA PKP WRAZ Z NADANIEM MU DODATKOWYCH NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH ORAZ CZĘŚCIĄ HANDLOWO - USŁUGOWĄ
Nr przedsięwzięcia/ projektu	5.2
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy, ul. Sikorskiego 15 i działki okalające
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	1. Kompleksowa przebudowa budynku dworca PKP z dostępem dla osób niepełnosprawnych 2. Instalacja monitoringu 3. Utworzenie części edukacyjno-muzealnej 4. Wydzielenie części handlowo-usługowej 5. Zamontowanie tablicy z podziękowaniem dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego za szczególny wkład starań i pracy w remont obiektu Wykonana zostanie też energooszczędna i ekologiczna instalacja co i cwu.
Powiązanie z celami Programu	5.2

Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- powierzchnia zrewitalizowanego obiektu - ok 2 000 m ² - powierzchnia budynku, który w wyniku rewitalizacji uzyskał nowe funkcje - ok 2 000 m ²
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru
Koszt szacunkowy	10 000 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne, POPW i inne UE – EFRR i FS z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2020
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.3, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	WYKONANIE REMONTU I PRZEBUDOWY BUDYNKU BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ MIASTA I GMINY ŁAPY
Nr przedsięwzięcia/ projektu	5.3
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy, ul. Nowy Rynek 15
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	Zadanie będzie polegało na remoncie pomieszczeń Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy z częściową przebudową i rozbudową infrastruktury Biblioteki oraz wyposażeniu jej pomieszczeń. Projekt będzie obejmował prace budowlane służące dostosowaniu obiektu do nowoczesnych standardów na miarę XXI wieku oraz zmieniających się potrzeb różnych grup czytelników. Wykonanie prac modernizacyjnych i nowoczesnej aranżacji wnętrz, stworzy odpowiednie warunki lokalowe do wprowadzenia oferty wykraczającej poza tradycyjne funkcje biblioteki, w tym umożliwi podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców. Wykonana zostanie też energooszczędna i ekologiczna instalacja co i cwu. Co miesiąc organizowane będą zajęcia czytelnicze dla dzieci i młodzieży z rodzin z obszaru rewitalizowanego, a także dla dorosłych i seniorów.
Powiązanie z celami Programu	5.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- powierzchnia zrewitalizowanego obiektu - ok 952 m ² - powierzchnia budynku, który w wyniku rewitalizacji uzyskał nowe funkcje - ok 952 m ²
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru
Koszt szacunkowy	2 670 332,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne, Ministerstwo Kultury, NPRC, RPO WP i inne UE – EFRR z uwzględnieniem zakazu

	podwójnego finansowania
Termin realizacji	2018-2020
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.4, P1, P2, P3,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	UTWORZENIE KRYTEGO BASENU W ŁAPACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	5.4
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy, obszar rewitalizowany
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	1. Utworzenie krytego basenu (brodzik i basen dla dorosłych) 2. Adaptacja pomieszczeń na potrzeby pełnienia funkcji społecznych, sportowych Wykonana zostanie też energooszczędna i ekologiczna instalacja co i cwu. Dzieci i młodzież do lat 18 z obszaru rewitalizowanego korzystać będzie z obiektu za odpłatnością z zastosowaniem specjalnych ulg.
Powiązanie z celami Programu	5.1
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- powierzchnia zrewitalizowanego obiektu - ok 850 m ² - powierzchnia budynku, który w wyniku rewitalizacji uzyskał nowe funkcje - ok 850 m ²
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru
Koszt szacunkowy	6 800 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne, RPOWP, PFRON, KFRKF i inne UE – EFRR z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2020
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, P1, P2, P3,

Zdjęcie: Budynek Domu Kultury w Łapach planowany do objęcia pracami rewitalizacyjnymi

Źródło: Zasoby własne

7. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH RODZAJÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ

Poniżej przedstawiono charakterystykę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w podziale na przedsięwzięcia realizowane na obszarze rewitalizacji i kierowane do mieszkańców tego obszaru oraz realizowane poza obszarem rewitalizacji, z których korzystać będą wszyscy mieszkańcy Gminy, lecz mające wpływ na osiągnięcie wskaźników założonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	WSPIERANIE RODZINY I ZAPOBIEGANIE KRYZYSOM W RODZINACH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM
Nr przedsięwzięcia/ projektu	P1
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany Gminy Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie	Nie
Zakres projektu	1. Programy edukacyjne dla rodzin, młodzieży, dostęp do specjalistów, akcje integracyjne dla rodzin, poradnictwo małżeńskie i rodzinne, tworzenie grup samopomocowych, pomoc samotnym matkom.

Powiązanie z celami Programu	1.2, 4.1, 5.2
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- liczba opracowanych programów – 2 - liczba wdrożonych usprawnień – 2 - organizacja wydarzeń promujących włączenie społeczne oraz wartości rodzinne, a także wspierających rodziny – 12 - organizacja akcji informacyjnych – 6 - liczba dzieci wspartych w programie – 100 - budowa partnerstw wspierających rodziny w wypełnianiu swoich funkcji społecznych – 3
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty mierzone będą podczas realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu na podstawie dostępnej dokumentacji związanej z jego realizacją
Koszt szacunkowy	Ok. 1 000 000,00 zł
Źródło finansowania	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017-2023
Podmiot realizujący	Szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, MOPS, świetlice socjoterapeutyczne, ngo
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4,

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	UZBROJENIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH W ŁAPACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	P2
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	Uzbrojenie i przygotowanie pod inwestycje terenów przemysłowych – tzw. brown field. W wyniku projektu urządzonych zostanie przeszło 12 ha terenów inwestycyjnych, z czego 10.78 ha stanowić będzie obszar pod inwestycje (część pozostała, to drogi dojazdowe, parkingi, chodniki)
Powiązanie z celami Programu	1.1, 2.1
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych – 12,19 ha - liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych obszarach inwestycyjnych – 4 szt. - liczba utworzonych miejsc pracy – 100 szt.
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru oraz monitoringu lokujących się inwestorów
Koszt szacunkowy	12 387 948,45 zł
Źródło finansowania	Środki własne, UE z uwzględnieniem zakazu

	podwójnego finansowania
Termin realizacji	2017
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4

Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ TERENÓW INWESTYCYJNYCH W ŁAPACH
Nr przedsięwzięcia/ projektu	P3
Lokalizacja przedsięwzięcia	Łapy
Charakter: inwestycyjny/ nie inwestycyjny	Inwestycyjny
Zakres projektu	Projekt dotyczy budowy drogi gminnej ul. Nilskiego-Łapińskiego oraz 2 odcinków ul. Cukrowniczej zapewniających poprawę dostępności komunikacyjnej do terenów inwestycyjnych w Łapach. Efekty projektu pozwolą na stworzenie warunków dla rozwoju firm oraz podniosą atrakcyjność inwestycyjną obszaru.
Powiązanie z celami Programu	1.1, 2.1
Szacowane wskaźniki rezultatu i produktu	- długość powstałych nowych dróg – 0,70 km - długość zmodernizowanych lub przebudowanych dróg – 0,26 km
Sposób mierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie protokołów odbioru.
Koszt szacunkowy	6 948 907,89 zł
Źródło finansowania	Środki własne, UE z uwzględnieniem zakazu podwójnego finansowania
Termin realizacji	2018
Podmiot realizujący	Gmina Łapy
Wskazanie projektów/ przedsięwzięć komplementarnych	1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4

Wskazane powyżej projekty nie są zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym, ani nie będą zgłaszane do dofinansowania w ramach konkursów dedykowanym przedsięwzięciom rewitalizacyjnym (poza P1). Ideą przedstawienia ich w Programie Rewitalizacji jest znaczące oddziaływanie efektów ich realizacji na obszar rewitalizowany.

Jednym z najbardziej znaczących problemów społecznych zdiagnozowanych na obszarze objętym Programem jest wysoki odsetek osób bezrobotnych. Stan ten skutkuje nie tylko obniżonym poziomem życia, lecz oprócz tego ma dalekosiężne skutki, wśród których nie można pominąć problemów z edukacją dzieci, brakiem środków na rozwój kompetencji kluczowych i zainteresowań wśród najmłodszych, nieporadnością życiową oraz napiętrzającymi się innymi, pochodnymi problemami społecznymi, będącymi efektem takiego stanu (alkoholizm, agresja, rozpad więzów rodzinnych, przestępczość).

Realizacja wskazanych powyżej 2 zsynchronizowanych ze sobą projektów powoli na zmniejszenie odsetka osób bezrobotnych. W wyniku uzbrojenia terenów inwestycyjnych i poprawy ich dostępności planuje się zlokalizowanie minimum 4 inwestycji, które zapewnią

minimum 100 miejsc pracy. Da to szansę znalezienia zatrudnienia dla dość znaczącej grupy osób. Jest to o tyle istotne przedsięwzięcie, gdyż w związku z tym, iż Łapy są miastem stosunkowo niewielkim, w którym trudno zapewnić miejsca pracy dla przeszło 16 tysięcy mieszkańców gminy, każda inwestycja, która je tworzy jest niezwykle pożądana społecznie i gospodarczo. Znalezienie zatrudnienia oraz wyjście z bezrobocia, bądź zapobieżenie temu stanowi jest bardzo istotne społecznie. Pozwala na bardziej harmonijną egzystencję rodziny, rozwój dzieci oraz w dużym stopniu minimalizuje ryzyko pojawiania się patologii społecznych (choć jasne jest, że nie jest jedyną determinanta takiego stanu).

8. WZAJEMNE POWIĄZANIA ORAZ SYNERGIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH I SYNCHRONIZACJA EFEKTÓW ODDZIAŁYWANIA

W wyniku przeprowadzonej diagnozy obok problemów związanych ze sferą techniczną, środowiskową i infrastrukturalną, stwierdzono także problemy natury społecznej i gospodarczej.

Konstruując, zatem logikę wsparcia brano pod uwagę takie przedsięwzięcia i projekty, które we wzajemnej korelacji zagwarantują jak najszerszy wachlarz oddziaływań.

W kartach projektów przedstawianych powyżej znajdują się wskazania powiązań danego przedsięwzięcia/ projektu z innymi, ujętymi w Programie, a także cele, do których się one odnoszą.

Konstruując logikę interwencji na gruncie problemów społecznych założono kompleksowe podejście do sprawy. W wyniku tego niemal wszystkie projekty są ze sobą powiązane po to, by jak najmocniej oddziaływać na niwelację problemów. Zatem projekty związane z pomocą osobom bezrobotnym nie wiążą się tylko z rozszerzeniem pośrednictwa pracy, ale też ze wsparciem rodziny i zapobieganiu kryzysom w niej, zakładają pomoc w zakresie rozwoju uzdolnień i kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z terenu rewitalizowanego, a także rozszerzenie oferty kulturalnej, w której bez obciążeń finansowych uczestniczyć będą mogli mieszkańcy rewitalizowanego obszaru. Znalazło się tu też miejsce na rozwój systemu bezpieczeństwa, ale przede wszystkim projekty te powiązane są z projektami z osi 2, w ramach, której zakłada się wsparcie istniejących podmiotów gospodarczych oraz rozwój przedsiębiorczości, a to z kolei powiązane jest z projektami związanym z rozwojem u dzieci i młodzieży kompetencji kluczowych. Interwencja kierowana zaś na pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym nie jest nastawiona tylko na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb, lecz na ich integrację ze społecznością lokalną, zapewnienie bezpieczeństwa oraz dostępu do badań specjalistycznych i możliwości udziału w życiu kulturalnym Gminy, co umożliwi m.in. budowa nowej siedziby Domu Kultury. Takie samo podejście zastosowane zostało w przypadku konstruowania działań pod kątem dzieci i młodzieży. Jednocześnie efekty osiągnięte w wyniku realizacji poszczególnych częściowych projektów wpływać będą na osiągnięcie lepszych rezultatów w innych, a to z kolei prowadzić będzie do osiągnięcia jak najwyższych wskaźników oraz pokonywania sytuacji kryzysowej.

Natomiast w przypadku konstrukcji interwencji pod kątem infrastrukturalnym i zagospodarowania przestrzennego zakładano jej późniejsze wykorzystanie dla realizacji projektów z tzw. sfery „miękkiej”. W związku z tym projekty społeczne i związane z rozwojem przedsiębiorczości realizowane będą na kanwie zaplanowanych inwestycji infrastrukturalnych (po ich zakończeniu). Co więcej w budynku przy ul. Głównej 8 oprócz Domu Kultury mieścić się będzie prowadzona przez Gminę Łapy Szkoła Muzyczna, a także realizowane będą inne projekty wyszczególnione w tabelach dotyczących poszczególnych przedsięwzięć. Biblioteka współrealizować będzie projekty nastawione na integrację, rozwój

kompetencji kluczowych, czy zapewnienie aktywności seniorów i osób niepełnosprawnych itp. Takie podejście do planowania interwencji (szczegółowo wskazane w tabelach dotyczących poszczególnych przedsięwzięć) pozwoli na zsynchronizowanie efektów społecznych z infrastrukturalnymi, pozwalając na przeprowadzenie rewitalizacji na wszystkich polach, a nie tylko wyrwykowo.

Synchronizacja efektów oddziaływania projektów rewitalizacyjnych na sytuację kryzysową

SYTUACJA KRYZYSOWA
Duży odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
OCZEKIWANE EFEKTY (KLUCZOWE) REALIZACJI PROJEKTÓW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości życia na obszarze rewitalizowanym w kontekście zaspokajania potrzeb osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym ▪ ułatwienie dostępu do usług zdrowotnych dla seniorów na obszarze rewitalizowanym ▪ rozszerzenie oferty kulturalnej, społecznej i edukacyjnej na obszarze rewitalizowanym
Cele zakładane do OSIĄGNIĘCIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży 2. Urozmaicenie oferty kulturalnej kierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizowanego 3. Opieka nad seniorami z terenu rewitalizowanego (zarówno w kontekście ochrony zdrowia, jak i zagospodarowania czasu wolnego oraz polepszenia warunków życia)
PROJEKTY PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW
1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 1.5, 1.6, 1.7, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, P1
SYTUACJA KRYZYSOWA
Wysoki odsetek osób bezrobotnych
OCZEKIWANE EFEKTY (KLUCZOWE) REALIZACJI PROJEKTÓW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie zdolności do zatrudnienia ▪ podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób poszukujących pracy ▪ wzrost zatrudnienia ▪ wzrost ilości przedsiębiorstw ▪ wsparcie istniejących przedsiębiorstw
CELE ZAKŁADANE DO OSIĄGNIĘCIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym 2. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży 3. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych 4. Profesjonalne przygotowanie osób bezrobotnych z terenu rewitalizowanego do wejścia na rynek pracy
PROJEKTY PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW
1.1, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 5.2, 5.4
SYTUACJA KRYZYSOWA
Ubóstwo
OCZEKIWANE EFEKTY (KLUCZOWE) REALIZACJI PROJEKTÓW
<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie zdolności do zatrudnienia ▪ podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób poszukujących pracy ▪ wzrost zatrudnienia

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost ilości przedsiębiorstw ▪ wsparcie istniejących przedsiębiorstw ▪ poprawa jakości życia na obszarze rewitalizowanym w kontekście zaspokajania potrzeb osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym ▪ ułatwienie dostępu do usług zdrowotnych dla seniorów na obszarze rewitalizowanym ▪ rozszerzenie oferty kulturalnej, społecznej i edukacyjnej na obszarze rewitalizowanym
CELE ZAKŁADANE DO OSIĄGNIĘCIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym 2. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży 3. Opieka nad seniorami z terenu rewitalizowanego (zarówno w kontekście ochrony zdrowia, jak i zagospodarowania czasu wolnego oraz polepszenia warunków życia) 4. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych 5. Profesjonalne przygotowanie osób bezrobotnych z terenu rewitalizowanego do wejścia na rynek pracy
PROJEKTY PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW
1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4
SYTUACJA KRYZYSOWA
Słaby rozwój przedsiębiorczości
Oczekiwane efekty (kluczowe) realizacji projektów
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost ilości przedsiębiorstw ▪ wsparcie istniejących przedsiębiorstw
Cele zakładane do osiągnięcia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym 2. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży 3. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych 4. Profesjonalne przygotowanie osób bezrobotnych z terenu rewitalizowanego do wejścia na rynek pracy 5. Racjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni rewitalizowanej z uwzględnieniem jej funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych 6. Rozwój pozostałych rodzajów infrastruktury
Projekty przyczyniające się osiągnięcia efektów
1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 5.2, 5.4
Sytuacja kryzysowa
Niezadawalający stan techniczny części obiektów użyteczności publicznej
Oczekiwane efekty (kluczowe) realizacji projektów
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa stanu budynków i przestrzeni ▪ wykreowanie ładu przestrzennego przyjaznego dla ogółu społeczeństwa oraz dla rozwoju przedsiębiorczości ▪ poprawa jakości życia na obszarze rewitalizowanym w kontekście zaspokajania potrzeb osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym
Cele zakładane do osiągnięcia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży 2. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych 3. Profesjonalne przygotowanie osób bezrobotnych z terenu rewitalizowanego do wejścia na rynek pracy

<p>4. Racjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni rewitalizowanej z uwzględnieniem jej funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych</p> <p>5. Rozwój infrastruktury sportowej, edukacyjnej i kulturalnej</p> <p>6. Rozwój pozostałych rodzajów infrastruktury</p>
Projekty przyczyniające się osiągnięcia efektów
3.1, 3.2, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4
Sytuacja kryzysowa
Niedostatek odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni publicznych, służących zaspokajaniu różnych potrzeb mieszkańców oraz ich szerszej integracji i aktywizacji
Oczekiwane efekty (kluczowe) realizacji projektów
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa stanu budynków i przestrzeni ▪ wykreowanie ładu przestrzennego przyjaznego dla ogółu społeczeństwa oraz dla rozwoju przedsiębiorczości ▪ poprawa jakości życia na obszarze rewitalizowanym w kontekście zaspokajania potrzeb osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym
Cele zakładane do osiągnięcia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci i młodzieży 2. Opieka nad seniorami z terenu rewitalizowanego (zarówno w kontekście ochrony zdrowia, jak i zagospodarowania czasu wolnego oraz polepszenia warunków życia) 3. Racjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni rewitalizowanej z uwzględnieniem jej funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych
Projekty przyczyniające się osiągnięcia efektów
3.1, 3.2
Sytuacja kryzysowa
Niezadawalający poziom obsługi komunikacyjnej (niewystarczająca liczba parkingów i miejsc postojowych, niezadawalający stan techniczny nawierzchni ulic, nie w pełni wykorzystywany teren dworca kolejowego i autobusowego dla potrzeb obsługi komunikacji zbiorowej)
Oczekiwane efekty (kluczowe) realizacji projektów
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie liczby miejsc postojowych dla samochodów i rowerów ▪ uruchomienie węzłów przesiadkowych ▪ zmniejszenie emisji CO₂ do atmosfery
Cele zakładane do osiągnięcia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych 2. Racjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni rewitalizowanej z uwzględnieniem jej funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych 3. Wdrażanie zasad gospodarki niskoemisyjnej 4. Rozwój infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej 5. Rozwój pozostałych rodzajów infrastruktury
Projekty przyczyniające się osiągnięcia efektów
3.1; 3.2; 5.2

8.1. KOORDYNACJA I SYNERGIA PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH EFS I EFRR

Projekt finansowany z EFRR	Projekt finansowany m.in. z EFS
<p>Zagospodarowanie Placu Niepodległości w Łapach</p>	<p>Wzmocnienie systemu wsparcia i aktywności osób starszych i niepełnosprawnych; Budowanie systemu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym; Rozbudowa oferty edukacyjnej oraz kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów z obszaru rewitalizowanego; Wspieranie rodziny i zapobieganie kryzysom w rodzinach;</p>
<p>Utworzenie Centrum Przesiadkowego w Łapach</p>	<p>Edukacja i działania pro ekologiczne na obszarze rewitalizowanym; Wspieranie rodziny i zapobieganie kryzysom w rodzinach;</p>
<p>Budowa budynku na cele kulturalno-edukacyjne w Łapach przy ul. Głównej 8</p>	<p>Rozwój rynku pracy i pomoc osobom bezrobotnym; Wzmocnienie systemu wsparcia i aktywności osób starszych i niepełnosprawnych; Budowanie systemu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym; Rozbudowa oferty edukacyjnej oraz kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów z obszaru rewitalizowanego; Rozbudowa oferty zajęć rozwijających kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży z terenu rewitalizowanego; Zapewnienie oferty badań profilaktycznych dla seniorów z obszaru rewitalizowanego; Integracja mieszkańców obszary rewitalizowanego oraz budowanie poczucia wspólnej tożsamości; Powołanie szkoły muzycznej z siedzibą w zrewitalizowanym budynku przy ul. Głównej 8 w Łapach ; 2.1; 2.2; 2.3; Wspieranie rodziny i zapobieganie kryzysom w rodzinach;</p>
<p>Kompleksowa przebudowa budynku dworca PKP wraz z nadaniem mu dodatkowych nowych funkcji społecznych</p>	<p>Rozbudowa oferty edukacyjnej oraz kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów z obszaru rewitalizowanego; Integracja mieszkańców obszary rewitalizowanego oraz budowanie poczucia wspólnej tożsamości poprzez uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach; Powołanie izby pamięci kolejnictwa w budynku dworca;</p>
<p>Wykonanie remontu i przebudowy budynku Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy</p>	<p>Wzmocnienie systemu wsparcia i aktywności osób starszych i niepełnosprawnych; Budowanie systemu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym; Rozbudowa oferty edukacyjnej oraz kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów z obszaru rewitalizowanego; Rozbudowa oferty zajęć rozwijających kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży z terenu</p>

	rewitalizowanego; Integracja mieszkańców obszary rewitalizowanego oraz budowanie poczucia; Zapewnienie oferty badań profilaktycznych dla seniorów z obszaru rewitalizowanego; Promocja samozatrudnienia; Wsparcie istniejących podmiotów gospodarczych; Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w edukacji; Wspieranie rodziny i zapobieganie kryzysom w rodzinach;
Utworzenie krytego basenu w Łapach	Rozwój rynku pracy i pomoc osobom bezrobotnym; Wzmocnienie systemu wsparcia i aktywności osób starszych i niepełnosprawnych; Budowanie systemu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym; Rozbudowa oferty edukacyjnej oraz kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów z obszaru rewitalizowanego; Rozbudowa oferty zajęć rozwijających kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży z terenu rewitalizowanego; Integracja mieszkańców obszary rewitalizowanego oraz budowanie poczucia wspólnej tożsamości poprzez uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach; Wspieranie rodziny i zapobieganie kryzysom w rodzinach;

9. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020 przedsięwzięcia wskazane w programie rewitalizacji muszą charakteryzować się komplementarnością w aspekcie przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Przedsięwzięcia i projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Łapy charakteryzują się komplementarnością na wszystkich wskazanych powyżej polach.

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej prowadzi do efektywnego oddziaływania na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), dopełniania się wzajemnego poszczególnych projektów oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Komplementarność ma także zapobiegać przenoszeniu problemów na inne obszary, a także zapobiegać powstawaniu niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna wiąże się z ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia dla skuteczności programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy **spełnia wymogi** związane z komplementarnością przestrzenną, gdyż w ramach realizacji jego przedsięwzięć nie ograniczono się jedynie do obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Wskazane zostały także projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji, ale mające wpływ na osiągnięcie założonych

rezultatów procesu rewitalizacji. Wśród takich przedsięwzięć wskazać należy uzbrojenie terenów inwestycyjnych Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Łapach (przeciwdziałanie bezrobociu, tworzenie miejsc pracy, rozwój gospodarczy), czy zagospodarowanie plaży w Uhowie (rozwój infrastruktury sportowej, zapewnienie oferty zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży).

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/ przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzennofunkcyjnym, technicznym, środowiskowym).

Ma to za zadanie przeciwdziałać fragmentacji działań koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.

Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy **spełnia wymogi** związane z komplementarnością problemową. Wszystkie projekty założone do realizacji w ramach Programu prowadzą do osiągnięcia celu strategicznego, określonego jako „Rozwój gospodarczy i społeczny obszaru rewitalizowanego przy poszanowaniu środowiska naturalnego, niwelacji problemów społecznych oraz zadbanej infrastrukturze”, a tym samym wizji określonej jako „Zrewitalizowany obszar Łap miejscem harmonijnego rozwoju gospodarczego i społecznego z poszanowaniem środowiska naturalnego, niwelowanymi problemami społecznymi oraz o uporządkowanym układzie funkcjonalno-przestrzennym i zaspokajającą potrzeby mieszkańców infrastrukturą techniczną”. Warunkiem zakwalifikowania projektu do ujęcia w Programie był stopień, w jakim osiągnięcie jego rezultatów przyczyni się do osiągnięcia celu strategicznego i wpłynie na zmianę rzeczywistości w kierunku nakreślonej wizji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle. Istotne jest określenie adekwatnych dla potrzeb i oczekiwanych standardów w zarządzaniu i wdrażaniu programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy **spełnia wymogi** związane z komplementarnością proceduralno-instytucjonalną, gdyż do opracowania i zarządzania nim, już na etapie wstępnym, powołany został Zespół ds. opracowania programu rewitalizacji, w skład którego weszli przedstawiciele instytucji publicznych z terenu Gminy Łapy, ngo, mieszkańców i środowiska senioralnego. Standardy w zarządzaniu i wdrażaniu programu rewitalizacji zostaną opracowane po przyjęciu Programu.

Komplementarność międzyokresowa – w celu jej zapewnienia IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-

2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020. W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy **spełnia wymogi** związane z komplementarnością międzyokresową, gdyż część działań stanowi kontynuację lub uzupełnienie projektów realizowanych w perspektywie finansowej 2007-2013. Dotyczy to głównie projektów związanych ze sferą społeczną, których specyfika wymaga działań ciągłych i długotrwałych dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy **spełnia wymogi** związane z komplementarnością źródeł finansowania. Burmistrz Łap jest świadomy tego, że rewitalizacja, to nie tylko nowe elewacje budynków. W związku z powyższym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy obok zadań infrastrukturalnych zakłada szereg działań tzw. „miękkich”, społecznych, planowanych do finansowania ze środków EFS. Wskazane projekty skierowane do mieszkańców mają na celu eliminację problemów społecznych, a także działania na rzecz włączenia społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości, czy prawidłowych postaw i kompetencji kluczowych u najmłodszych mieszkańców Gminy Łapy (tak, by w przyszłości liczba osób z problemami społecznymi nie wzrastała znacząco o przedstawicieli młodszego pokolenia). Co więcej, do zadań infrastrukturalnych zrealizowanych w poprzedniej perspektywie finansowej dopasowane zostały tzw. zadania „miękkie” wykorzystujące efekty tychże inwestycji. Przykładem na to mogą być inwestycje polegające na uzbrojeniu strefy ekonomicznej, a także budowy inkubatora przedsiębiorczości, dla których Program zakłada działania komplementarne w postaci promocji przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz walki z bezrobociem. Zadania ujęte w Programie wykorzystują także efekty realizacji projektów infrastrukturalnych z lat 2007-2013. Zadania ujęte w Programie są do siebie komplementarne pod względem efektów planowanych do uzyskania oraz źródeł ich finansowania.

Nad przestrzeganiem wskazanych zasad komplementarności na etapie realizacji założeń Programu czuwać będzie Zespół ds. wdrażania programu rewitalizacji. Wskazany zespół wzorować się będzie na funkcji przypisanej Komitetowi Rewitalizacji opisanemu w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Jednocześnie monitorować będzie osiągnięcie efektów rewitalizacji oraz włączenie w jego wdrażanie wszystkich grup interesariuszy.

10. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PRZEDSIĘWZIĘĆ

Dla każdego z przedsięwzięć i projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapy określono źródło jego finansowania. Gmina Łapy aktywnie zabiega i pozyskuje fundusze zewnętrzne na wsparcie planowanych działań, stąd także dla przedsięwzięć i projektów założonych w Programie określono inne, poza budżetowymi, potencjalne źródła finansowania.

Wśród najważniejszych źródeł finansowania wskazać należy:

- środki z programów UE
- środki budżetu państwa
- dotacje celowe
- środki prywatne.

Szczegółowe źródła finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć i projektów kształtują się następująco:

NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU	PLANOWANA WARTOŚĆ	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1.1	Rozwój rynku pracy i pomocy osobom bezrobotnym	2 000 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE
1.2	Wzmocnienie systemu wsparcia i aktywności osób starszych i niepełnosprawnych	1 500 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE
1.3	Budowanie systemu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym	2 000 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE
1.4	Rozbudowa oferty edukacyjnej oraz kulturalnej i sportowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów z terenu rewitalizowanego	1 500 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MKiDN i inne), UE
1.5	Rozbudowa oferty zajęć rozwijających kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży z terenu rewitalizowanego	1 500 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MKiDN i inne), UE
1.6	Integracja mieszkańców obszaru rewitalizowanego oraz budowanie poczucia wspólnej tożsamości poprzez uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach	150 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MKiDN, WFOŚiGW i inne), granty z fundacji oraz

			środki prywatne
1.7	Zapewnienie oferty badań profilaktycznych dla seniorów z obszaru rewitalizowanego	1 500 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, MZ i inne), UE, granty z fundacji
1.8	Powołanie szkoły muzycznej z siedzibą w zrewitalizowanym budynku przy ul. Głównej 8 w Łapach	100 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MkiDN i inne), UE, granty z fundacji
1.9	Powołanie izby tradycji kolejnictwa w Łapach w budynku dworca PKP	100 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MkiDN i inne), UE, granty z fundacji
2.1	Promocja samozatrudnienia	1 500 000,00 zł	Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach, Powiatowy Urząd Pracy, UE, NGO
2.2	Wsparcie istniejących podmiotów gospodarczych	300 000,00 zł	Środki własne Gminy, środki UE
2.3	Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w edukacji	300 000,00 zł	Środki własne Gminy, środki UE
3.1	Utworzenie Centrum Przesiadkowego w Łapach	7 323 491,00 zł	Środki własne, UE
3.2	Zagospodarowanie Placu Niepodległości w Łapach	800 000,00 zł	Środki własne Gminy, środki UE
4.1	Edukacja i działania pro ekologiczne na obszarze rewitalizowanym	500 000,00 zł	Środki własne Gminy, WFOŚiGW, UE
5.1	Budowa budynku na cele kulturalno-edukacyjne w Łapach przy ul. Głównej 8	7 970 096,00 zł	Środki własne Gminy, PFRON, UE
5.2	Kompleksowa przebudowa budynku dworca PKP wraz z nadaniem mu dodatkowych nowych funkcji społecznych	10 000 000,00 zł	Środki własne Gminy, środki UE
5.3	Wykonanie remontu i przebudowy budynku Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy	2 670 332,00 zł	Środki własne, Ministerstwo Kultury, NPRC, środki UE
5.4	Utworzenie krytego basenu w Łapach	6 800 000,00 zł	Środki własne, środki UE, PFRON, KFRKF
P.1	Wspieranie rodziny i zapobieganie kryzysom w rodzinach na obszarze rewitalizowanym	Ok 1 000 000,00 zł	Środki własne Gminy, budżet państwa (MRPiPS, inne), UE
P.2	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Łapach	12 387 948,45 zł	Środki własne Gminy, środki UE
P.3	Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych w Łapach	6 948 907,89 zł	Środki własne Gminy, środki UE

11. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Zamysł opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji funkcjonował w Gminie Łapy już od początku 2015 roku. Od tego też czasu trwały debaty z mieszkańcami, podczas których przedstawiane były założenia związane z rewitalizacją, a także mieszkańcy wypowiadali się na temat tego, jak oni ten proces widzą w kontekście swoich problemów, potrzeb i oczekiwań.

11.1. SPOTKANIA Z MIESZKAŃCAMI

W trakcie swoich spotkań na temat rewitalizacji Burmistrz Łap rozmawiała z następującymi grupami funkcjonującymi na terenie Gminy Łapy, będącymi jednocześnie potencjalnym interesariuszami rewitalizacji:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
- 2) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 4) jednostki organizacyjne gminy.

Spotkania miały na celu:

- zapoznanie interesariuszy z istotą, celami i zasadami prowadzenia rewitalizacji,
 - inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji
 - zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji
 - wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji;
 - zapewnienie w procesie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy,
- ale przede wszystkim **koncentrowały się na poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami.**

Wspomniane wcześniej spotkania z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi miały miejsce w następujących terminach:

- 05.01.2015 r. – spotkanie z organizacjami samorządowymi;
- 13.02.2016 r. – 17.03.2015 r. – spotkania w poszczególnych sołectwach Gminy Łapy;
- 03.03.2015 r. – spotkanie z dyrektorami szkół ponadgimnazjalnych;
- 04.03.2015 r. – spotkanie z mieszkańcami Gminy;
- 19.03.2015 r. – spotkanie z dyrektorami przedszkoli i szkół;
- 16.04.2015 r. – spotkanie z organizacjami pozarządowymi;
- 08-29.09.2015 r. – spotkanie z mieszkańcami sołectw Gminy Łapy;

- 23.11.2015 r. - z dyrektorami przedszkoli i szkół;
- 08.02.2016 r. – spotkanie z Seniorami;
- 11.02.2016 r. – spotkania z młodzieżą;
- 11.03.2016 r. – spotkanie z przedsiębiorcami;
- 06.04.2016 r. – spotkanie z dyrektorami przedszkoli i szkół;
- 27.04.2016 r. – spotkanie z Seniorami;
- 19.10.2016 r. – spotkanie z Seniorami;
- 19.10.2016 r. - spotkanie z organizacjami pozarządowymi.

Zdjęcie: Spotkanie Burmistrz Łap z mieszkańcami (przedstawiciele organizacji pozarządowych)

Źródło: Zasoby własne

Ze wskazanych spotkań płynęły następujące wnioski:

- jako część miasta wymagającą rewitalizacji interesariusze najczęściej wskazywali ściśle centrum miasta, gdyż zamieszkane jest ono przez dużą liczbę osób, z których wiele boryka się z różnego rodzaju problemami społecznymi, a także stanowi wizytówkę miasta,
- wśród problemów, jakie napotykają w życiu codziennym, a których rozwiązania oczekują z udziałem władz miasta wskazane zostało: bezrobocie, ubóstwo, brak miejsc pracy, ograniczona dostępność oferty kulturalnej oraz edukacyjnej dla dzieci i dorosłych,

- wśród problemów związanych z obszarem gospodarczym najczęściej wskazywano brak potencjału profesjonalnie wyszkolonej kadry, zły stan infrastruktury drogowej, niewystarczający obszar inwestycyjny,
- wśród problemów związanych z aspektem środowiskowym najczęściej wskazywano na zanieczyszczenia powietrza związane z emisją CO₂ do atmosfery oraz azbestowym pokryciem dachowym,
- wśród problemów związanych z aspektem technicznym najczęściej wskazywano na problemy z przyjmowaniem wód opadowych przez studzienki,
- wśród problemów związanych z aspektem funkcjonalno-przestrzennym najczęściej wskazywano na bardzo nieatrakcyjny wygląd Centrum, na co wpływ ma głównie stan dworca PKP i PKS, a także popadający w ruinę budynek przy ulicy Głównej 8. Wskazywano także, iż przemyślanego zagospodarowania wymaga Plac Niepodległości. Podkreślano także brak miejsc parkingowych.

Równolegle opracowywana była diagnoza w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. Wnioski płynące z zebranych informacji statystycznych pokrywały się z głosami płynącymi ze spotkań – wskazywały ten sam obszar, który w pierwszej kolejności należałoby objąć procesem rewitalizacji.

11.2. BADANIE ANKIETOWE

Na etapie prowadzenia pogłębionej diagnozy obszaru wstępnie wyznaczonego do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi również zaangażowano społeczność lokalną. W tym celu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Łapach zamieszczono elektroniczny formularz ankiety, który zawierał między innymi pytania dotyczące problemów identyfikowalnych przez respondentów na terenie planowanym do objęcia rewitalizacją, zadowolenia z miejsca zamieszkania/ życia oraz efektów oczekiwanych po zakończeniu procesu rewitalizacji. Oprócz ankiety za pośrednictwem serwisu www zbierano ankiety w formie papierowej wśród mieszkańców obszaru wstępnie wyznaczonego do rewitalizacji, konsultowano się z dyrektorami jednostek oświatowych zlokalizowanych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji oraz z dyrekcją MOPS.

Wyniki ankiety częściowo zaprezentowane zostały już w części diagnostycznej. Oprócz omówionych już wcześniej kwestii, mieszkańcy zostali zapytani także o satysfakcję z aktualnych warunków życia. No to pytanie odpowiedzi kształtowały się następująco:

TABELA 79. CZY JEST PANI/PAN ZADOWOLONA/Y Z AKTUALNYCH WARUNKÓW MIEJSCA ZAMIESZKANIA?

NIE - 86 OSÓB		TAK - 48 OSÓB	
40 kobiet	46 mężczyzn	28 kobiet	20 mężczyzn

Źródło: Opracowanie własne

Analiza odpowiedzi udzielonych na powyższe pytanie wskazuje na stosunkowo duże niezadowolenie z panujących warunków zamieszkania. Prawie 65% ankietowanych zadeklarowało, iż panujące warunki nie spełniają ich oczekiwań. Wykazuje to związek ze

wskazywanymi problemami w obszarze funkcjonalno-przestrzennym, a więc wymagającymi remontu budynkami, placami i przestrzeniami do rekreacji.

W ostatnim pytaniu, respondenci zostali poproszeni o wskazanie, jakich efektów oczekują po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji (możliwość wyboru 5 kluczowych efektów). Odpowiedzi kształtują się następująco:

TABELA 80. PYTANIE - JAKIE PIĘĆ NAJWAŻNIEJSZYCH EFEKTÓW, WEDŁUG PANA/PANI, POWINNO ZOSTAĆ OSIĄGNIĘTYCH W WYNIKU PRZEPROWADZONEGO PROCESU REWITALIZACJI?

EFEKTY	WSKAZANIA
Wzrost wykształcenia i umiejętności mieszkańców	21
Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją	64
Zwiększenie integracji mieszkańców	59
Poprawa bezpieczeństwa publicznego	58
Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych	61
Pozyskanie inwestorów zewnętrznych	85
Rozwój mikro i małej przedsiębiorczości	79
Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych	82
Poprawa stanu infrastruktury technicznej	41
Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej	31
Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej	20
Ograniczenie tzw. niskiej emisji i poprawa jakości środowiska naturalnego	41
Odnowa, ochrona i udostępnianie dziedzictwa kulturowego i naturalnego	4
Inne (<i>jakie?</i>)	0

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wyborów oczekiwanych efektów dokonana przez mieszkańców pokrywa się z założeniami prognostycznymi związanymi z celami i działaniami założonymi w związku z przeprowadzeniem procesu rewitalizacji. Najwięcej (85) wskazań dotyczy potrzeby pozyskania inwestorów zewnętrznych. Zaraz za tym respondenci uznali za istotną poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych (82). Następnie uplasował się rozwój mikro i małej przedsiębiorczości (79) i włączenie osób zagrożonych marginalizacją społeczną (64). Z analizy najczęściej wskazywanych efektów wyłania się obraz świadomych mieszkańców Gminy Łapy, którzy wiedzą, w jaki sposób można poprawić jakość ich życia na

terenie rewitalizowanym. Bardzo istotne jest powiązanie wysokich not związanych z potrzebą pozyskania inwestorów zewnętrznych, rozwojem przedsiębiorczości i włączeniem społecznym – mieszkańcy rozumieją, że brak pracy i długotrwałe bezrobocie niesie za sobą konsekwencje nie tylko dla rodziny, ale i dla całej społeczności lokalnej. Nie bez przyczyny znalazło się też wskazanie na poprawę estetyki miejsc publicznych. Bo czyż nie przyjemniej i optymistyczniej żyje się w przestrzeni uporządkowanej, zadbanej i ładnej?

11.3. SPOŁECZNE KARTY ZGŁOSZENIA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ponadto, wśród mieszkańców terenu przeznaczonych do rewitalizacji zbierano karty zgłoszeń przedsięwzięć, które ich zdaniem powinny znaleźć się w programie rewitalizacji. Natomiast 30 grudnia 2016 r. zorganizowano Otwarty punkt dyskusji o rozwoju Centrum Łap. W ramach tej inicjatywy mieszkańcy Gminy, a zwłaszcza obszaru wyznaczonego do rewitalizacji mogli porozmawiać na temat swojej wizji Centrum Łap, problemów, jakie dotyczą mieszkańców oraz działań, jakie ich zdaniem mogłyby tą sytuację poprawić. Analiza zebranych kart zgłoszeń przedsięwzięć oraz postulatów mieszkańców zgłaszanych w ramach Otwartego punktu dyskusji o rozwoju Centrum Łap potwierdziła wnioski płynące z analizy diagnozy oraz z wyników przeprowadzonych wcześniej ankiet. Ponadto wskazać należy, iż mieszkańcy najczęściej wskazywali następujące typy przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

TABELA 81. ZGŁOSZENIA SPOŁECZNE PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ/INICJATYW

SFERA GOSPODARCZA
stworzenie miejsc pracy
SFERA ŚRODOWISKOWA
ograniczenie emisji zanieczyszczeń wymiana systemów ogrzewania usuwanie azbestu
SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA
remont dworca PKP, PKS i terenu wokół remont budynku przy ul. Głównej 8 remont budynku Biblioteki przy ul. Nowy Rynek zagospodarowanie terenu Placu Niepodległości budowa basenu krytego
SFERA TECHNICZNA
poprawa stanu chodników poprawa stanu ulic
SFERA SPOŁECZNA
ułatwienie dostępu do usług ochrony zdrowia i badań profilaktycznych stworzenie miejsc pracy rozbudowa oferty Domu Kultury rozszerzenie oferty kulturalnej rozszerzenie oferty edukacyjnej

organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
ograniczenie ubóstwa
ograniczenie agresji
ograniczenie patologii społecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonych Kart

11.4. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna zapewniona zostanie także na etapie wdrażania i aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Jej fundamentem będzie skuteczna komunikacja z przedstawicielami środowisk lokalnych (mieszkańcami, przedsiębiorcami itp.). Jednakże nie chodzi tu jedynie o komunikację rozumianą jako informowanie o realizacji poszczególnych przedsięwzięć lub projektów, lecz o komunikowanie się w kwestii osiągania oczekiwanych efektów rewitalizacji. Formuła ta zapewniona zostanie dzięki organizacji spotkań Burmistrza Łap oraz pracowników Urzędu z mieszkańcami. Podczas spotkań prezentowane będą założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także zamierzenia na najbliższy czas. Dzięki takiemu podejściu mieszkańcy będą mogli wyrazić swoją opinię na temat dotychczasowych działań rewitalizacyjnych, podzielić się swoimi uwagami, a także przedstawić sugestie lub zaprezentować ewentualne zmiany sytuacji, jakie nastąpiły wewnątrz społeczności lokalnej. Zdarzyć się może, że zaobserwowane zmiany wymuszą przeprowadzenie procesu aktualizacji, czy zmian w LPR. Wówczas partycypacja społeczna zapewniona zostanie dzięki minimum takim działaniom, jakie podjęte zostały na etapie opracowywania LPR.

Nad zachowaniem zasady partycypacji społecznej czuwać będzie także planowany do powołania Zespół ds. rewitalizacji, w skład którego wchodzić będą także przedstawiciele różnych grup interesariuszy, którzy pośredniczyć będą w komunikowaniu się z mieszkańcami w kwestii rewitalizacji.

12. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapy odpowiedzialny jest Burmistrz Łap. Program wdrażany będzie poprzez działania następujących referatów i samodzielnych stanowisk w Urzędzie Miejskim w Łapach:

- Referat Inwestycji
- Referat Nieruchomości
- Referat Ochrony Środowiska
- Stanowisko ds. funduszy pomocowych
- Stanowisko ds. promocji i kontaktu z mediami

Z przedstawicieli wskazanych referatów i pracowników samodzielnych stanowisk oraz przedstawicieli mieszkańców powołany zostanie Zarządzeniem Burmistrza Zespół ds. wdrażania Programu Rewitalizacji.

Zadaniem Zespołu będzie:

- bieżący monitoring stopnia realizacji Programu
- bieżący monitoring stopnia osiągania założonych wskaźników
- koordynacja opracowania i wdrażania poszczególnych projektów i przedsięwzięć w ramach Programu
- prowadzenie akcji informacyjnych oraz konsultacji społecznych i procesu partycypacji społecznej
- nadzór nad aktualizacją Programu

- stały monitoring możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego na realizację założonych projektów.

Funkcję kierownika Zespołu będzie pełnił Zastępca Burmistrza. Do jego obowiązków będzie należała organizacja pracy oraz nadzór nad działaniami i efektami pracy Zespołu oraz analiza stopnia osiągnięcia założeń Programu.

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji uwzględniony zostanie w ogólnym systemie zarządzania gminą.

13. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI

13.1. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Monitoringiem i oceną skuteczności działań zaplanowanych w Programie zajmować się będzie Zespół ds. wdrażania Programu Rewitalizacji.

Praca Zespołu na tym gruncie polegać będzie na corocznym monitoringu osiągnięcia rezultatów w następujących obszarach:

- realizacji konkretnych projektów i przedsięwzięć zaplanowanych w Programie – na koniec realizacji przedsięwzięcia/ projektu oraz na koniec roku
- osiągnięcia rezultatów w ramach całego Programu

Taki system pozwoli na bezpieczne wdrażanie Programu, a także zapewni możliwość szybkiej reakcji w przypadku zagrożenia osiągnięcia rezultatów oraz wprowadzenie odpowiednich modyfikacji do Programu.

Informacje na temat realizacji Programu znajdować się będą w comiesięcznych sprawozdaniach z działalności Burmistrza w odpowiednich działach tematycznych. Sprawozdania dostępne są także dla mieszkańców.

Przeprowadzona ewaluacja powinna dać odpowiedź, czy i w jakim stopniu zaprogramowane działania i przedsięwzięcia wpływają na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji na wszystkich płaszczyznach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzennej oraz środowiskowej. Jeśli osiągnięte efekty będą za niskie w stosunku do założonych, wówczas jest to sygnał do wzięcia pod uwagę wprowadzenia modyfikacji w Programie.

13.2. SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany w założeniu do 2023 roku. Powstawał w konkretnej sytuacji społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej i infrastrukturalnej. Są to jednak obszary dynamiczne, złożone i tworzone zarówno przez ludzi – społeczność obszaru rewitalizowanego, ale i niezależnie od niej. W związku z tym okazać się może, iż niektóre zapisy Programu się zdezaktualizowały lub dobór działań jest nieadekwatny do bieżącej sytuacji. W związku z tym zakłada się możliwość modyfikacji Programu tak, by jak najbardziej służył on osiągnięciu rezultatów założonych dla obszaru rewitalizowanego.

Z inicjatywą wprowadzenia modyfikacji do Programu wystąpić mogą zarówno pracownicy Urzędu Miejskiego w Łapach i jednostek podległych, Zespół ds. wdrażania Programu Rewitalizacji, jak i mieszkańcy Gminy Łapy.

Podobnie jak w przypadku etapu opracowywania Programu, wprowadzanie zmian do Programu odbywać się będzie przy zachowaniu udziału społeczeństwa, zgodnie z zasadami związanymi z partycypacją społeczną. Ponadto, dopełnione zostaną wymogi związane z

przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Po spełnieniu wszystkich wymogów formalnych projekt zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie mógł zostać przedstawiony do rozpatrzenia Radzie Miejskiej w Łapach.

SPIS TABEL

TABELA	1.	Statystyka mieszkańców w Gminie Łapy w latach 2010-2015.....	10
TABELA	2.	Współczynnik feminizacji.....	11
TABELA	3.	Gęstość zaludnienia.....	11
TABELA	4.	Wybrane wskaźniki modułu gminnego w latach 2010-2015.....	12
TABELA	5.	Struktura mieszkańców Miasta i Gminy Łapy wg. grup ekonomicznych wg. stanu na 31.12.2015 r.....	13
TABELA	6.	Struktura mieszkańców w podziale na miasto i tereny wiejskie wg. grup ekonomicznych wg. stanu na 31.12.2015 r.....	14
TABELA	7.	Wybrane wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2010-2015.....	15
TABELA	8.	Liczba bezrobotnych w gminie Łapy w latach 2010-2015.....	16
TABELA	9.	Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy wg. stanu na 31.12.2015 r....	16
TABELA	10.	Zarejestrowani bezrobotni według wieku (stan na 31.12.2015 r.).....	17
TABELA	11.	Zarejestrowani bezrobotni według poziomu wykształcenia.....	17
TABELA	12.	Zarejestrowani bezrobotni według stażu pracy.....	18
TABELA	13.	Zarejestrowani bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy.....	18
TABELA	14.	Powody udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2011- 2015.....	21
TABELA	15.	Świadczenia przyznane w latach 2011-2015.....	22
TABELA	16.	Liczba przestępstw dokonanych na terenie miasta i gminy Łapy (lata 2012-2015).....	23
TABELA	17.	Przestępstwa dokonane na terenie miasta i gminy Łapy (lata 2012-2015)...	23
TABELA	18.	Stowarzyszenia rejestrowe posiadające siedzibę na terenie gminy Łapy.....	24
TABELA	19.	Fundacje posiadające siedzibę na terenie gminy Łapy.....	25
TABELA	20.	Liczba organizacji pozarządowych (fundacji oraz stowarzyszeń i organizacje społecznych) na 1000 mieszkańców w latach 2010 – 2015.....	26
TABELA	21.	Wybrane wskaźniki podmiotów gospodarki narodowej w gminie Łapy w latach 2010-2015.....	26
TABELA	22.	Frekwencja w wyborach prezydenckich (I i II tura), parlamentarnych, samorządowych i referendum ogólnokrajowym w [%].....	27
TABELA	23.	Frekwencja w wyborach prezydenckich (I i II tura), parlamentarnych, samorządowych i referendum ogólnokrajowym w mieście i gminie Łapy [%].....	27
TABELA	24.	Frekwencja w wyborach samorządowych w poszczególnych obwodach miasta i gminy Łapy [%].....	29
TABELA	25.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010 – 2015.....	31
TABELA	26.	Liczba podmiotów prywatnych gospodarki narodowej w latach 2010-2014.....	31
TABELA	27.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w latach 2012-2014.....	32
TABELA	28.	Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON podmioty gospodarki narodowej.....	33
TABELA	29.	Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki.....	33
TABELA	30.	Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Łapy.....	35
TABELA	31.	Rzędne lustra fali powodziowej (m. n.p.m.).....	37
TABELA	32.	Powierzchnia gruntów leśnych.....	40
TABELA	33.	Powierzchnia i liczba ludności gmin powiatu białostockiego.....	42
TABELA	34.	Powierzchnia i liczba ludności poszczególnych wsi należących do gminy Łapy.....	43
TABELA	35.	Placówki oświatowe na terenie gminy Łapy.....	44
TABELA	36.	Liczba uczniów w szkołach na terenie gminy Łapy.....	45
TABELA	37.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2010-2015.....	45
TABELA	38.	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na oddział (klasę).....	45
TABELA	39.	Uczniowie szkół gimnazjalnych przypadający na oddział (klasę).....	46

TABELA	40.	Liczba podmiotów ambulatoryjnych w mieście i gminie Łapy.....	46
TABELA	41.	Liczba podmiotów ambulatoryjnych w mieście i gminie Łapy.....	47
TABELA	42.	Liczba porad lekarskich w latach 2010-2015.....	47
TABELA	43.	Liczba uczestników organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w latach 2010-2015.....	48
TABELA	44.	Zbiory biblioteczne w latach 2010-2015.....	49
TABELA	45.	Zbiory biblioteczne – ubytki - w latach 2010-2015.....	49
TABELA	46.	Zbiory biblioteczne – zakupy - w latach 2010-2015.....	50
TABELA	47.	Poziom czytelnictwa w latach 2010-2015.....	51
TABELA	48.	Ludność na placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej) w latach 2010-2015.....	51
TABELA	49.	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015.....	52
TABELA	50.	Wypożyczenia księgozbioru na czytelnika w woluminach w latach 2010-2015.....	52
TABELA	51.	Baza sportowo-rekreacyjna w gminie Łapy.....	53
TABELA	52.	Uczniowskie kluby sportowe.....	54
TABELA	53.	Towarzystwa sportowe.....	54
TABELA	54.	Kluby sportowe.....	55
TABELA	55.	Baza noclegowa – gospodarstwa agroturystyczne i kwatery prywatne (agroturystyczne).....	55
TABELA	56.	Odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej w latach 2010-2015.....	61
TABELA	57.	Odsetek ludności korzystający z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2015..	61
TABELA	58.	Odsetek ludności korzystający z sieci gazowej w latach 2010-2015.....	64
TABELA	59.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² w latach 2010-2015...	64
TABELA	60.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² na osobę w latach 2010-2015.....	65
TABELA	61.	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015.....	65
TABELA	62.	Liczba osób zamieszkałych na terenie rekomendowanym do rewitalizacji..	68
TABELA	63.	Liczba osób bezrobotnych na terenie rekomendowanym do rewitalizacji stan na 31.12.2015 r.....	69
TABELA	64.	Liczba osób, którym przyznano świadczenia z MOPS na poszczególnych ulicach w Łapach (lata 2012-2015).....	71
TABELA	65.	Liczba wykroczeń – zakłócanie porządku publicznego wg. ulic (art. 51 kodeksu wykroczeń).....	72
TABELA	66.	Problemy społeczne występujące na obszarze centrum miasta – wynik badania ankietowego mieszkańców.....	73
TABELA	67.	Problemy techniczne występujące na obszarze centrum miasta – wynik badania ankietowego mieszkańców.....	74
TABELA	68.	Metodologia liczenia wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych.....	76
TABELA	69.	Dane wyjściowe do analizy wskaźnikowej dla obszaru rewitalizacji w Gminie Łapy.....	79
TABELA	70.	Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru rewitalizacji.....	79
TABELA	71.	Wartości wskaźników – demografia.....	80
TABELA	72.	Wartości wskaźników – bezrobocie.....	80
TABELA	73.	Wartości wskaźników – ubóstwo.....	81
TABELA	74.	Wartości wskaźników – przestępczość.....	81
TABELA	75.	Wartości wskaźników – uczestnictwo mieszkańców.....	82
TABELA	76.	Dane wyjściowe do analizy wskaźnikowej dla obszaru rewitalizacji w Gminie Łapy.....	82
TABELA	77.	Wyniki analizy wskaźnikowej.....	82
TABELA	78.	Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji.....	85
TABELA	79.	Czy jest pani/pan zadowolona/y z aktualnych warunków miejsca	122

	zamieszkania.....	
TABELA	80. Pytanie - jakie pięć najważniejszych efektów, według pana/pani, powinno zostać osiągniętych w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji?....	123
TABELA	81. Zgłoszenia społeczne projektów/ przedsięwzięć/inicjatyw.....	124

SPIS WYKRESÓW

WYKRES	1. Statystyka mieszkańców w gminie Łąpy w latach 2010-2015.....	10
WYKRES	2. Przyrost naturalny w latach 2010-2015.....	12
WYKRES	3. Migracje: zameldowania, wymeldowania i saldo migracji.....	13
WYKRES	4. Liczba podmiotów prywatnych gospodarki narodowej.....	32
WYKRES	5. Pytanie 1 – proszę wskazać, który obszar gminy Pani/Pana zdaniem powinien być poddany rewitalizacji?.....	67